

קונטרס

הבינוני

**פרשת
שמיני
תשפ"ד**

שנה ו'
חוברת ל"א
גליון 303

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור רל"ה

יום שלישי פרשת צו ט"ז אד"ב תשפ"ד

ה כוחה של אמונה שהקב"ה יעזור ברוחניות

בו בטח לבי ויעלוז לבי | ונדעה נרדפה לדעת את ה' | יסודות האמונה והבטחון | מצות עשה שהזמן גרמא | מי שענה לי הוא יענה לי | מן העבר אל העתיד | ברוחניות כמו בגשמיות | בורא נפשות רבות וחסרונם | היהודי שהיו לו קשרים למעלה | המלמד לאדם דעת | אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחסא | אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו | החסרון תפור לפי מדותיו | יתלה בחלקו בתורה | תכלית התפילה להשריש אמונה ובטחון | מלך עוזר ומושיע | ומביא גואל לבני בניהם | מצמיח קרן ישועתך | הבטחון פותח את שערי ההשתדלות | פתיחת המוח לקבלת רעיונות | אפתח לכם פתח כפתחו של אולם

יום רביעי פרשת צו י"ז אד"ב תשפ"ד

ה הרהורי הלב קובעים את מהות האדם

אין צו אלא לשון זירוז | עונשם של הרהורי עבירה | במקום שיש בו חסרון כיס | כיון שעבר עבירה ושנה בה | עורה למה תישן | משגיח מן החלונות | סוף מעשה במחשבה תחילה | סוף מחשבה במעשה מתגלה | המחשבה בונה את האישיות | שימו לב אל הנשמה | בטרם יהיה מאוחר מדי | כפרה על הרהורי הלב | אם תעירו ואם תעוררו את האהבה | שלא נתור אחר מחשבת הלב | איסור רדיפת התענוגים | כך מחדירים מחשבות קדושות | מדה טובה מרובה | צדיקים ילכו בה מחיל אל חיל

יום חמישי פרשת צו י"ח אד"ב תשפ"ד

ה עקירת הרגלים על-ידי החלפת השתוקקות הלב

רגלי מביאות אותי לבית המדרש | דרכים ועצות VIP | הכביש נפתח לתנועה | חוקים כנגד חוקים | תיקון הטבע והרגילות | תיקון הנפש ברוב הרהור ותשוקה | עד מקום שרגילות של אדם מגעת | זו ולא ידע מה זו | התחנה האחרונה של השפע | כשאורו של הקב"ה צריך לרדת למחשבות ילדותיות | כאן קודם שחטא כאן לאחר שחטא | אש אוכלה אש | דמפקא לכולא שתא בשה"י פה"י | מתי יגיעו מעשי למעשה החסידים | בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה | עד שתהא השלהבת עולה מאליה

יום ראשון פרשת שמיני כ"א אד"ב תשפ"ד

ה תיקון המדות ונתינת ביטוי לכשרונות במשנת הרה"ק רבי אלימלך

ה מליזענסק זיע"א

נחל נובע מקור חכמה | האדם לא נברא רק לשבר הטבע | שלימות המצוות תלויה

בשלימות המדות | המתקן את מדותיו מסייעין אותו | הנשמה מתגלית על-ידי המדות | מרכבה לשכינה כיצד? | בבית הכלא של הגוף | הדביקות תלויה במדות | זכות נשים צדקניות | כי נר מצוה ותורה אור | אין לך מי שאינו בעל מדות | מרימים את המדות אל הקדושה | הסבת המשיכה לחדשות לצד הקדושה | התאווה שתהיה לו דירה בתחתונים | גילוי הכשרונות באופן הנכון

יום שני פרשת שמיני כ"ב אד"ב תשפ"ד

פרישות מתאות האכילה מועילה לדברים החמורים מד

כח המתאווה שבמעיים מעכב | מלי כריסיה זני בישי | הטעות בסוגיית תאות האכילה | שום דבר אינו מתקיים בלי מזון | נתינת מזון לנפש | נתינת מזון לגוף | צדיק אוכל לשובע נפשו | הגוף רוצה להיות אדון לעצמו | לא נותנים לגוף להרים את הראש | עובד מסור שפוקח את עיניו | תחילתו תאוה וסופו גאווה | התאוות הנמוכות קשורות לתאות האכילה | והתקדשתם והייתם קדושים | עולים ממדרגה למדרגה | פרישות מביאה לידי קדושה | סוד תענית הראב"ד | דבר תורה בעל חוב בזיבורית

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת שמיני כ"ז ניסן ה'תשפ"א

חובת הזהירות מאכילת מאכלות אסורות אפילו בשוגג נב

ולא תטמאו ונטמתם במ | שומר נפשו ישמור את הדבר | עבודת הבעש"ט לתקן את השחיטה | אף אתה הקהה את שיניו | והתקדשתם והייתם קדושים | והסירותי מחלה מקרבך | מוטב שיהיה שוטה כל ימיו

מדור אמונה ובטחון

שיעור רל"ה

יום שלישי פרשת צו ט"ז אד"ב תשפ"ד

כוחה של אמונה שהקב"ה יעזור ברוחניות

המדרגות הנכונות, אך הוא צריך להאמין שהקב"ה ילמד אותו. ודבר זה כולל גם כשיש לו לאדם הרגלים פסולים וכבר ניסה אלף פעמים להתנתק מהם ולא הצליח, שעליו להאמין ולבטוח שהקב"ה יעזור לו והפעם ימצא את הדרך. כך הוא הן לגבי הניתוק מההרגלים הפסולים והן לגבי אימוץ ההרגלים הראויים. הוא מחויב להאמין שהפעם יצליח כי הקב"ה ישלח לו את הסיוע הנדרש לו. זהו בטחון ברוחניות.

ונדעה נרדפה לדעת את ה'

ברם צריך לדעת לבנות את זה נכונה, כי פעמים שהאדם משתמש עם הדעת שלא באופן הנכון. אכן אחד מהדברים שמוציאים מן הפורים הוא שצריך להשתמש עם הדעת נכונה ולא להיפך. דעת היא המחברת את האדם עם הקב"ה יותר מכל דבר אחר, כידוע שדעת היא חיבור, אבל לפעמים היצר הרע נדחק פנימה ואז האדם משתמש עם הדעת שמקורה בקליפה, דעת של ארוור המן, והיינו הפקחות שלוקחת ממנו את התמימות ואומרת לו: "לו היית בחור צעיר כיום הזה, מאמין היית שאתה יכול להשתנות. היית אומר: כן, אני הולך לקחת את עצמי בידיים. אבל היות שכבר גדלת והיית לאיש ואתה כבר מכיר

בו בטח לבי ויעלוז לבי

יהודי תמיד רוצה להישאר שמח, ויהודי שהוא בעל בטחון, באמת שמח. אולם אחד מהדברים שיכולים לגזול מן האדם את שמחתו, הוא זה שהוא דואג על מצבו רוחני. אדרבה, כיון שהוא בא מימים מאירים כאלה, בהם השתוקקותו אל הקב"ה פרצה החוצה במלא עוז, לפעמים הוא רואה לנגד עיניו את הטעון תיקון והדבר פוגם לו בשמחתו.

ועל זה אנו יודעים שהאדם מצווה לבטוח בה' שיעזור לו ברוחניות. אכן אחד מהיסודות הנחוצים הוא אשר צריך לשנון תמיד, ובפרט כשהאדם רוצה באמת להתקרב אל ה', צריך הוא לבטוח שהקב"ה יתן לו את הכוח ואת השכל ואת הסיוע להגיע לאן שהוא צריך להגיע. הוא יעזור לו לעלות במדרגת היראה, ויעזור לו באותם מקומות בנפשו ובאותם חלקים בסדר יומו שאינם מסודרים להעמיד בהם את הסדר על תלו.

כך הביא ב'תפארת שלמה' (סוף פרשת תולדות) מהזוה"ק (שם) שהאדם מחויב לבטוח בהקב"ה שיתן לו את הכוח ואת המהלך אשר ילך בו. האדם אינו יודע אפילו איך להתחיל וכיצד להעמיד את

יותר מזה, למדנו בתחילת דברי רבינו בשער הבטחון שהקב"ה הוא היחיד שיוודע מה טוב לו לאדם בדיוק רב, וכשמדברים על רוחניות, הלא זה כולל גם איזה ענין ברוחניות נחוץ לו להתקדם בו עכשיו. יש לו לאדם כמה דברים ברוחניות שצריכים תיקון, ופעמים שנדמה לו שענין פלוני הוא הנחוץ ביותר. באמצע הריקודים בפורים כשהתגלתה השתוקקות נשמתו, החליט בלבו שהנחוץ לו ביותר הוא ענין פלוני. אך **יתכן מאוד שהקב"ה יודע שיש ענין אחר רוחני שיותר נחוץ לו לאדם זה ולא עלה כלל בדעתו**, כי בהיותו בשר ודם, אינו יכול לראות את כל התמונה ואינו מכיר כל דבר בשורשו. **הוא רואה רק את התוצאות שלפניו, אך לא את המתחולל בשורש הדברים.**

דוגמא לדבר: הוא אומר: "הלוואי שהייתי יכול לקום מוקדם. לו הייתי קם מוקדם ולא הייתי סוחב ככה את היום, הכל היה נראה נפלא". אך הקב"ה יודע שיש דבר יותר עמוק הגורם לכמה דברים בלתי טובים ואחד מהם זה הקימה באיחור, והוא חסרון החיות שלו. נפשו רדומה והיא זו שמשפיעה גם על הגוף. בגלל שחיותו מועטת, כבר כשהוא עולה על יצועו, הוא עושה את זה בכבדות, ובהגיע הבוקר, אינו רואה סיבה אמיתית מדוע להתעורר.

עכ"פ **על זה צריך להיות בנוי בטחון האדם בעניני רוחניות, שהוא מאמין שהקב"ה טוב ומטיב ורחמן ויודע מה טוב לו**, ואומר: "הקב"ה שהוא מקור הרחמנות ויודע בדיוק רב מה נכון לי וכמה חשוב לי להתקדם בהם, **בוודאי יעזור לי**".

עוד דבר למדנו שהקב"ה מטיב ומרחם גם על מי שאינו ראוי, ואף זה אחד מהיסודות שהאדם צריך להאמין בהם.

את המציאות, הרי אתה יודע היטב שאין זה כמו שהבחור הצעיר מדמה בנפשו. הסתכל לאחוריק ותראה שכבר ניסית אלפי פעמים ונכשלת, ולמה תחשוב שעכשיו לא תיכשל?". **זוהי הדעת שמקורה בקליפת עמלק אשר מקררת את האדם.**

אי לכך **זקוק האדם לתשובה נכונה לכל השאלות והקושיות והפרכות והספיקות שהסטרא אחרא מכניס לו במוחו** ואשר גוזלים ממנו את הבטחון בה'. **בטחון הוא הרי חיוב דאורייתא**. לא סתם חיוב דאורייתא, אלא מהחיובים הנחוצים ביותר הקיימים ביסודות הדת, **ובטחון ברוחניות הוא הבטחון הנחוץ ביותר** כמו שמבואר שם בזה"ק וכפי שהתפארת שלמה מאריך שם בדבריו **שבעיקר זקוק האדם לבטחון ברוחניות**. ובכן, אם האדם אומר: "מהיכא תיתי שהפעם אצליח?", ואף יש לו חשבונות מדוע לא יצליח, נחשב לו הדבר לעוון.

יסודות האמונה והבטחון

אכן השאלה במקומה עומדת: איך יידע שהקב"ה באמת יעזור לו? אולי דווקא ייכשל שוב? ובכן, עלינו ללכת לאט. הנה מה בונה את בטחון האדם? כשהאדם עדיין בגדר מתחיל, על מה מיוסד בטחונו? מי אומר שהקב"ה יעזור לו? אומר רבינו החובת הלבבות' **שכנוסף לאמונה שהקב"ה מנהל את העולם ואת כל אשר בו, צריך האדם להאמין שהקב"ה הוא טוב ומטיב ומרחם על כל אדם, ורחמנותו אין לתארה, כי הקב"ה מקור הרחמנות. וכשיש לו לאדם קשיים רוחניים, הלא הוא שרוי במצוקה הקשה ביותר, ואם כן בוודאי מרחם עליו הקב"ה**. זו תהיה מסקנת האדם המאמין שאם **הקב"ה מרחם על השרוי במצוקה, בוודאי שהוא מרחם על מי ששרוי במצוקה רוחנית, וללא ספק יעזור לו ויחלצנו מן המצוקה.**

שעזר לי עד כה, כן יעזור לי גם להלאה". וכנוסח שאומרים בברכת הזמון: "תמיד לא חסר לנו ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד". וכן ידוע שהרבי ר' **בונים מפרשיסחא** זיע"א אמר על משקל שאומרים בסליחות: "מי שענה לבונים, הוא יענה לבונים". נתכוון לומר: **"מי שעזר לי עד כה, הוא יוסיף ויעזור לי"**.

על האדם לומר לעצמו: **הקב"ה עזר לי בדרך נס, בתחום זה ובתחום זה**. הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה. **הוא אחז בידי והביא אותי למקום טוב**, ונתן לי אבא שעזר לי ברוחניות, ונתן לי רב שעזר לי ברוחניות, וכן נתן לנו אלפי דברים ואנשים שעזרו לי ברוחניות, רבי בכיתה א', רבי בכיתה ב', רבי בכיתה ג', וכן הלאה, ואם כן **אני בטוח שיוסיף ויעזור לי להתקדם ולהצליח**. **וככל שאוסיף לזכור זאת, אגרום לכך שהקב"ה יתן לי את העצות כדת מה לעשות ואיך לעשות**.

מן העבר אל העתיד

רבינו יונה בפירושו על **ספר משלי** ג, (כו) מביא פסוק **מספר ישעיה** (נא, יג) שם הנביא מוכיח את ישראל ואומר: "ותשכח ה' עושיך". ה' עושיך פירושו ה' שברא אותך, אך אפשר שיש לזה עוד פירוש: ה' שתיקן אותך. כמו לעשות את השבת שפירש ה'אור החיים' הק' שבני ישראל מחויבים לתקן את השבת. וכן פירש ה'דברי יחזקאל' **משינאווא** זיע"א הפסוק כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיוך ובלבבך לעשותו: אע"פ שחטאת, קרוב אליך הדבר מאוד לתקנו. ושוב אל לשון הפסוק: "ותשכח ה' עושיך נוטה שמים ויוסד ארץ ותפחד תמיד כל היום מפני חמת המציק כאשר כונן להשחית ואיה חמת המציק", פירוש: איה חמת המציק של אתמול? הן אני הוא זה

אחרת, ייתקע מבוקר עד ערב. **הקב"ה מטיב אף למי שאין מגיע לו. הוא יודע שהוא יכול לסמוך על הקב"ה, כי הקב"ה עוזר ומושיע לכל אחד, אף למי שמצד הדין צריך היה להזניחו**.

מצות עשה שהזמן גרמא

ידוע שהיום שאחרי פורים אינו יום קל. פעמים שזה עובר לו לאדם תוך שעות ספורות, ופעמים שזה נמשך לו לאורך כל היום. הוא רואה את עצמו שוב בתוך הבעיות שלו עם שתי רגליים על הארץ או בתוך הארץ, ומגלה למרבה הפתעתו שבעיותיו והרגליו לא פרחו לשום מקום. כל הדברים שהוא מתמודד אתם נשארו כמו שהיו הגם שהיה כל-כך שמח בפורים. ויש שהדבר מצער את לב האדם ומעכיר את רוחו - "מה, באמת?! אני הולך שוב לחזור לאותן בעיות?!".

אך זהו הזמן שיתחזק בבטחון בה' ויאמר: "הקב"ה יעזור לי. הקב"ה יתן לי את הכוחות ללא ספק ויוביל אותי למקום שבו אני צריך להיות", וכך יוכל להישאר בשמחתו. **אכן על האדם לדעת שהוא יכול לסמוך על זה במאה אחוז, שהרי זה בנוי על מדת רחמנותו של הקב"ה ועל הטבתו ועל כך שהוא רחום וחונן ועל כך שהוא יודע מה האדם צריך ושאינו דבר יותר חשוב לאדם** מאשר לתקן את החסרונות הרוחניות.

מי שענה לי הוא יענה לי

ונהנה אחד מהדברים שיכולים לסייע לו לאדם להגיע אל הבטחון בעניני רוחניות, הוא **להתבונן בטובות שהקב"ה עשה עמו**, בדומה לבטחון בעניני גשמיות. כשהוא מסתכל לאחור ורואה איך הקב"ה הוביל אותו ממקום למקום והעבירו בכל מ"ב המסעות, הוא מתמלא בטחון ואומר: "כפי

נכון הדבר שהאדם צריך לבוא ליטהר, אבל עלינו לדעת שגם את זה הקב"ה עושה. הקב"ה דוחק את האדם לקיר כדי שיוכרח לבוא ליטהר. זהו הא"ב של אמונה ובטחון ברוחניות, שיאמין האדם שהקב"ה יכניסו אל המצב הנכון שיעורר בו את הרצון הנכון. "הקב"ה יתן לי את הסיוע ויראה לי איך לטפס על הסולם שלב אחרי שלב".

"אבל מי אומר? אולי לא? אולי חטאתי כבר יותר מדי ואיני ראוי יותר?". על זה אומרים לו: "הסתכל בעברך". בשביל כל אותם ספיקות שנולדים בלב האדם בנוגע לרוחניות, יש לו לאדם להשתמש במהלך האמור, וכה יאמר לעצמו: "רגע אחד! אז היית צדיק הדור! מה היה אז כשהקב"ה עזר לך כל-כך הרבה? זה באמת הגיע לך? היית ראוי לזה? היית אז דבוק לבוראך עד שאמר לך זה מגיע לך?! לא, אבל הקב"ה ריחם עליך אע"פ שזה לא הגיע לך והגם שלא היה לך שום חשבון, כי אהבתו של הקב"ה לבני ישראל אינה תלויה בדבר. ולא סיוע בעלמא לצאת ידי חובה, אלא בכל-כך הרבה אופנים ובכל-כך הרבה פינות בלבך, ואם כן מדוע לא תאמין שכמו כן יעזור לך גם עכשיו?".

בורא נפשות רבות וחסרונם

נתקדם עוד: ידוע שהקב"ה ברא חסרון, כמו שנאמר (ישעיהו מה, ז): "יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע", ורצונו יתברך שהאדם ימלא את מקום החסרון ויאיר שם אור באתערותא דלתתא^א. זהו אחד מיסודות הבריאה וקשור בקשר הדוק לסוגיות האמונה והבטחון, כי אחד מהזמנים שמסייעים לו לאדם לחזק את האמונה והבטחון בלבו הוא כשחסר לו

שהצלתי אותך ממנה, ואם כן מדוע אתה ממשיך לפחד ממנה?

כותב שם רבינו יונה בלשוננו: "היה לך להעלות על לבך כי גם פעמים רבות מצאוך כזאת זרח אור ישועת השי"ת ונפלאותיו ואיה חמתו". האדם מצווה להזכיר לעצמו את היסוד שהקב"ה בוודאי יעזור לו על-ידי התבוננות בעבר שלו. וכאמור, בנוגע לרוחניות זה נחוץ ביותר. והאמת שאפילו לא היה מסתכל בעברו, יכול היה להבין על פי חשבון שהקב"ה יעזור לו, כי טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו וקרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ובוודאי יעזור לו. אבל לפעמים אין זה משכנע אותו מספיק כל עוד שלא הרגיש את זה. על כן מצווה האדם להרגיש את הידיעה הזאת, וזאת על-ידי שיתבונן בעברו ויאמר: "הנה המושג כבר קיים אצלי. איני צריך לציירו בעיני רוחי, אלא יכול אני להיזכר במה שהתרחש לי ולראותו בחוש".

ברוחניות כמו בגשמיות

ונסביר שוב: אנו יותר רגילים להשתמש במהלך זה בגשמיות. למשל, מה שאמר רבינו ה'חובת הלבבות' שעל האדם להסתכל ולראות איך הקב"ה עזר לו בעודו במעי אמו ואחר-כך כשנולד שמיד זימן לו את מזונו. שם כשהאדם מתבונן, הרי הוא אומר: "כן, בוודאי, ככה זה הולך, שהרי הוא נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו". אבל כשמגיע לרוחניות פעמים שמתעוררים ספיקות בלב, עד שנשמע את האדם אומר: "כן, אני מבין שהקב"ה יעזור לי, אבל רק אם אקח את עצמי בידיים ורק אם אעלה לשמים", וכך הוא נמשך לתוך הטעות שהוא צריך לעשותו בכוחות עצמו. אמת

א. ראה לדוגמא ב'דעת תבונות' לרמח"ל לצוק"ל פרק צו.

פעם התעורר בלבו הצער וכל יום ענה ואמר: "זה בסדר, זה נפלא, הקב"ה יודע מה אני צריך והוא רק מטיב עמדי". ומה עשה הקב"ה? ידוע שאחרי האסון שפקד את עמנו ביום שמחת תורה (לא תקפ"ז), נסגרו השערים לפועלים הערבים, ומאז כל הדירות שהיו באמצע הבניה, בנייתן נעצרה ואף אותה דירה ביניהן, והנה הגיע אליו השוכר והודיע לו שהתוכנית משתנית וכפי הנראה יישאר לגור בדירתו השכורה ממנו עוד תקופה ארוכה, כי אין פועלים לסיים את בניית דירתו החדשה. הוא נתן הודיה לשם ונגולה האבן מלבו.

כעבור ששה שבועות, בעודו חוזר מהתפילה בבית הכנסת, והנה הוא רואה שוב פועלים עומדים שם בדירה ועובדים במלוא המרץ. הדאגה מיד חזרה והתעוררה בלבו, ומיד חזר אל תלמודו - "הקב"ה יודע מה הוא עושה וזהו הטוב ביותר בשבילי". כעבור שבוע שבועיים ניגש אליו השוכר ואמר לו בנימה של תוגה: "אמור נא! יש לך קשרים למעלה בשמים?". הלה שאל אותו לפרש הדבר, ומיד הסביר לו: "נודע לי שבעל הדירה החליט, אם בטעות אם שלא בטעות, להשכיר את הדירה למישהו אחר. אינני הולך לשום מקום, אני נשאר אצלך בדירה".

אמר לי היהודי שהחיוק שקיבל היה לא רק מכך שראה שסדר לימודו הועיל לו, ולא רק מזה שראה איך הקב"ה מטיב עמו, אלא גם מהביטוי שהשוכר השתמש בו - "אמור נא! יש לך קשרים למעלה?". הוא הרגיש שמן השמים הכניסו את המילים האלה בפיו של השוכר כדי **להראות לו עד כמה הקב"ה אוהב אותו ומקיים לו את הבטחתו** והבוטח בה' חסד יטובנו.

המלמד לאדם דעת

ולענייננו, אחד מהדברים שהסיפור מלמד אותנו הוא מה תוכניתו של הקב"ה.

משהו, היינו כשיש לו יסורים גדולים או קטנים ועליו לבחור אז במחשבות הנכונות, ובמקום להתמרמר, עליו להזכיר לעצמו שזה לטובתו, וכן הוא צריך לדעת איך להתפלל ומה להתפלל, וכך הוא מתעלה בכל ענפי האמונה והבטחון.

ובדרך זה אפשר לפרש גם בנוסח הברכה "בורא נפשות רבות וחסרונם", הקב"ה ברא חסרונותיו של האדם כי הוא רוצה שהאדם יצטרך לעבד את מהלכי מחשבתו ולהתרגל לחשוב את המחשבות הנכונות ועל-ידי כן להביא שפע לעולם, ואז תהיה שלימות נפלאה, כי בא שפע לעולם על-ידי עבודת האדם.

היהודי שהיו לו קשרים למעלה

סיפר לי יהודי מה שעבר עליו בחורף הזה. ליהודי זה היתה דירה קטנה מושכרת וממנה היתה לו הכנסה קבועה של שלוש וחצי אלף שקל מדי חודש בחודשו והועיל לו הרבה. והנה לפני הימים הנוראים דהאי שתא, פנה אליו השוכר והודיע לו שתוך תקופה קצרה יארוז את חפציו ויעבור לגור בדירה אחרת שהולכת ונבנית ויותר מתאימה לו. ברגע הראשון הוא נבהל, אחרי תקופה ארוכה שלא היה צריך לחפש שוכרים, איך יתחיל עכשיו לחפש? ומי אומר שימצא מישהו כלבבו? אבל מיד חיוק את לבו ואמר: "ה' גדול ובוודאי יעזור לי". והחליט שכל פעם שתתעורר הדאגה בלבו מה יהיה, במקום להימשך אחריה ובמקום לעשות מעשי שטות מחמתה, יענה ויאמר לעצמו: "הקב"ה מנהל את העולם ובוודאי יעזור לי ויעשה את הטוב ביותר עבורי".

אמר לי היהודי שהקב"ה סיבב שבלכתו מביתו לבית הכנסת, יצטרך לעבור ליד הבית החדש הנבנה לצורך השוכר, ונמצא שהיתה לו הזדמנות נפלאה לחזור על מחשבות הבטחון כל יום בלכתו ובשבו. כל

שוכר חדש, היה השוכר הראשון מגיע ואומר: "בסוף אין לי לאן להעתיק את מגורי והריני נשאר כאן", והיו באים שלשתם לידי סכסוך ונכנסים ויוצאים בבית דין במשך שנה שלימה. הקב"ה ריחם עליו ולכן הקדים לו רפואה למכה ואמר לו: "מעתה כל פעם שאתה עובר ליד הדירה החדשה והצער עולה בלבך, **חזור על המחשבות שלימדתי אותך, וכך תהפוך את השבע שאתה מקבל לשפע רוחני** ואתה ביחד עם כל העולם כולו יהיו יותר טובים ותכלית הבריאה תתקיים".

אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא

זוהי הסיבה שהקב"ה בורא חסרון. וכפי שהוא בגשמיות, כך הוא ברוחניות. הקב"ה ברא חסרון ברוחניות. פעמים שחושבים: הן פלוני הוא אברך כל-כך יקר, והלא הוא נמצא בסביבה של יראת שמים... בלי עין הרע, הוריו ומוריו... הוא גדל בסביבה כה קדושה... וחופץ מזה יש לו כל-כך הרבה זכויות, ובאמת הוא מסתדר נפלא בכל-כך הרבה תחומים ברוחניות ובגשמיות (בינינו, אם אדם זוכה להבין קטע גמרא ותוספות, הלא זה ניסי ניסים, וכמה שלבים היה צריך לעבור מלימוד קריאת האותיות ועד להבנת דברי התוספות. זהו תחום אחד. עוד תחום: אם הקב"ה עוזר לו לאדם והוא נשוי באופן בריא, כמה שכל הקב"ה שולח לו. הן די בשיבוש קל כדי שהחבילה תתפרק. היש לכם מושג באיזה ניסים מדובר? האדם זקוק לכל-כך הרבה חכמה, לכל-כך הרבה סייעתא דשמיא, כדי שזיווגו יעלה יפה. וכן הפרנסות שיש להם לבני אדם, הלא הן למעלה מדרך הטבע...). והנה הוא נקלע לתחום אחד ברוחניות ששם הוא מטפס על קירות. הוא מנסה ומנסה ואינו מצליח. לא מתאים לו. תקרא לזה איך שאתה רוצה. אם אתה רוצה לדבר על מדרגה יותר נמוכה, תשאל: היכן שכלו? אם אתה רוצה לדבר על מדרגה יותר גבוהה,

הקב"ה בורא חסרון. אין זה קל בשבילו, שהרי הוא טוב ומטיב ורחמיו על כל מעשיו, אבל כביכול הוא מכריח את עצמו ובורא חסרון. וכמו שהגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל היה אומר: כשיהודי רוצה להשיא את בתו ונקלע לידו סכום של מאה אלף דולר עבור ההוצאות, אין זה בגדר נס, שהרי זהו סדר העולם שכל אחד מקבל את כל צרכיו בכל עת. אך כשיהודי זקוק לחמישים שקלים כדי לקנות משהו ואין לו, זהו נס. איך יתכן שחסר לו? הרי כל הכסף שבעולם של הקב"ה והיהודי הוא בנו יחידו, ומדוע לא יתן לו? אך מה? יש ניסים. הקב"ה הולך בכוחו הגדול ובורא חסרון. מדוע? כי הקב"ה רוצה שהאדם יכניס אור על-ידי סדר הלימוד שלו.

זה מה שראינו בסיפור הנ"ל. הקב"ה רצה שהיהודי ימשיך את פרנסתו ממקור הטוב ואמר כך: "בני זה מקבל כל חודש שלוש וחצי אלף שקל, אך כעת הגיע הזמן להפוך את השפע לשפע יותר רוחני. אעשה לו נס, אסבב הדברים שהשוכר יחשוב שהוא הולך לקבל דירה יותר טובה". הקב"ה ידע מראש שהשוכר לא יקבל את הדירה השניה, אבל הוא עשה את זה כדי שהמשכיר יקבל כסף יותר רוחני. וכדי שהתוכנית תצליח, סיבב הקב"ה שהדירה תהיה על אם הדרך המובילה מביתו של המשכיר לבית הכנסת, כדי שייזכר כל יום ויצטרך ללמוד כסדר לימודו.

ויותר מזה לימד מראש את המשכיר את המחשבות הנכונות (אם על-ידי שהראה לו בספר, אם על-ידי שהשמיע לו איזו דרשה, אם על-ידי מצוה גוררת מצוה) והקדים רפואה למכה, כדי שבבוא עת נסיון, יעלה ולא ירד. בלי זה, היה הלה הולך לאיבוד ושמא היה מסתכסך עם השוכר או הולך ומתמרמר או מזויל אלפי שקלים בשביל לפרסם שיש לו דירה להשכרה, ואחרי שהיה מוצא סוף סוף

לחלצני מכאן. איני יודע איך, אבל ברור לי שיעזור לי".

יש שהאדם שואל: "אולי לא? הרי חטאתי כל-כך הרבה ואין מגיע לי". יוצאת בת קול מן השמים ואומרת לו: **"ברור הדבר שאם תחזור בתשובה, תקבל יותר סיוע. אם תסיר טמטום הלב, לבך יבין יותר מה יש לך לעשות. אבל אני אסייע לך.** אסייע לך לחזור בתשובה, אסייע לך לחשוב, **אסייע לך בכל מה שתצטרך כדי להתקרב אלי".** טוען האדם: "אבל מאוד קשה לי לצייר את זה, קשה לי להאמין שיש לי סיכוי". אומר לו הקב"ה: **"תתבונן בעבר שלך ותראה כמה עזרתי לך לתקן דברים ולהתקדם גם כשלא העלית בדעתך שהדבר הוא בר השגה".**

החסרון תפור לפי מדותיו

צריך להבין שהחסרון שהקב"ה נותן לאדם, הוא חסרון התפור במיוחד למדותיו. ופעמים שהקב"ה כבר ברא את החסרון בתחילת יצירתו ואפילו קודם יצירתו כדי שחסרון זה ילווהו כל ימות חייו, כגון שנתן לו אב מסוים או אמא מסוימת והוא סוחב אתו מחמת כן קשיים עד יומו האחרון, וכן בעיות שהתעוררו אצלו בילדותו והמבין יבין. אכן כן, את כל אלה ברא הקב"ה. ואע"פ שזה נעשה בבחירת זולתו, הלא אנו יודעים שאין שום קשר בין הדברים. זה שפלוני בחר ברע - הוא חשבון אחד; זה שזה קרה לך - הוא חשבון אחר. והאדם מצווה שכל פעם שיעלה בלבו הצער על אותו קושי שהוא סוחב אתו, יענה לו עם המחשבות הנכונות - "הקב"ה עוזר גם למי שאינו כדאי וגם כשאין רואים איך וכיצד, והוא יודע שזה טוב בשבילי".

תשאל: היכן הסייעתא דשמיא שיש לו ללא ספק, כי אם לא היתה לו סייעתא דשמיא, לא היה מגיע לאן שהגיע?

אכן התשובה היא שהקב"ה ברא חושך, ואילו היה האדם הנ"ל מצליח גם בתחום זה שאינו מצליח בו, היה צריך להמציא לו מצוה נוספת על תרי"ג המצוות, כי מוכרח שיהיה לו איזה מקום שאינו מצליח בו. שוב פעם: אילו היה האדם מושלם בכל, היו ממציאים לו עוד איזה מצות לא תעשה ששם יהיה לו כשלוש שלם. **זקוקים לזה. לא רק בשביל ההכנעה והענוה** (אשר זהו בוודאי הסיבה הראשונה², כי אילו היה מושלם בכל, היה נעשה לבעל גאווה אשר אין הקב"ה יכול לדור עמו), אלא גם מפני שהקב"ה ברא חסרון לצורך התכלית. כפי שברא חסרון בגשמיות, כך ברא חסרון ברוחניות, והמטרה היא שהאדם יבוא ויאיר את המקום הזה באתערותא דלתתא.

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

וכמו בסיפור הנ"ל, אומרים לו לאדם: הולכים להזמין לך חסרון, והולכים לסבב שתצטרך לעבור ליד החסרון כמה פעמים ביום. כעין זה יתכן שמסבבים מן השמים שהאדם יצטרך לעבור תמיד ליד איזה מקום שיש בו נסיון של ראייה אסורה, או ליד איזה דבר או מקום או מצב שמעורר בו תכונת נפש מסוימת, וכל פעם שהוא עובר דרך שם, הוא מרגיש צער עמוק בלב: "עוד פעם! מה יהיה?". והקב"ה עשה זאת כדי שיהיה לו לאדם סדר לימוד ויוכל לבוא לבית דין של מעלה עם ספרו בידו. אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. שכל פעם שיעלה בלבו הצער - "מה יהיה? זה נורא", יענה ויאמר בלבו: "הקב"ה יתן לי את הכוח, את העצה, את השכל, את הסייע,

ב. ראה שער עבודת הא-להים פ"ד המדרגה התשיעית. ראה עוד 'אמרי פנחס' שער הענוה אות יט.

ברוחניות והוא זקוק לחיזוק. ובכן, אחד מהחיזוקים הוא שיבין שהקב"ה ברא את החסרון בדיוק בשבילו כי הוא רוצה שיעבד את החלק הזה על-ידי ביטול ועל-ידי בטחון ותפילה, ועל-ידי כן ימשיך אור למקום החסרון.

לסיכום עד כאן, בחלק הראשון למדנו שהאדם צריך להשתמש עם המחשבות הנכונות, שהקב"ה יודע מה טוב בשבילו ושהוא מרחם על כל יהודי ונותן ומסייע אף למי שאינו ראוי. ובחלק השני למדנו שהקב"ה ברא את החסרון ככוונה תחילה כדי שהאדם יוכל להפעיל את המחשבות הנכונות ולהביא את האור על-ידי אתערותא דלתתא.

תכלית התפילה להשריש אמונה ובטחון

כעת נבוא מנקודת מבט נוספת להשלמת הענין. הבה וניזכר בשאלה כיצד התפילה פועלת. כבר דיברנו על זה רבות, אך כעת ניקח אותו אל הנושא שלנו, באותו מקום שבוא האדם רואה שאינו מצליח ואומרים לו: "התפלל לה' ויעזור לך", והוא אומר ברוגזה: "יותר אל תגידו לי את זה. כל-כך הרבה אנשים אמרו לי את זה, כמעט כמספר האנשים ששלחו לי דף של פרשת המן ביום ג' בשלח. אתה סתם מרגיז אותי. תפסיק להגיד לי כל פעם אותו דבר. כבר שמעתי שיש לי להתפלל, אבל התפללתי והתפללתי ולא עזר לי".

ובכן, הבה וניזכר באופן פעולת התפילה. היסוד הראשון הוא שהתפילה נועדה להשריש אמונה ובטחון בלב האדם. כך כתב המבי"ט וכך כתב רבינו ה'חובת הלבבות' בשער חשבון הנפש. התפילה לא נועדה לא להזכיר לריבונו של עולם מה חסר לו ולא להביע את כאבו, אלא

האדם משנן את המחשבות האלה ומבין שהחסרון אינו מעיד על כשלון או על טעות. להיפך, מן השמים נתנו לו את החסרון בשביל תיקון נפשו. אלמלא חסרון זה, לא היה יכול לבוא אל תיקונו.

יתלה בחלקו בתורה

לפני קרוב לחמש שנים אמרנו בשם אחד מהמפרשים בביאור המאמר "אם רואה אדם יסורין באים עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא, יתלה בביטול תורה", דהיינו שיתלה זאת בחלק המיוחד שלו בתורה, כידוע שכל אחד יש לו חלק מיוחד בתורה ועל זה אנו מתפללים "ותן חלקנו בתורתך". נניח שיש לו לאדם דבר שהוא מתמודד עמו ואינו תלוי בבחירתו. ההתמודדות התחילה אצלו הרבה לפני שהיתה לו בחירה, כגון שנולד בתוך המצב, או שהמצב התפתח בשנות ילדותו המוקדמות, וכשנעשה בר מצוה, הוא כבר היה בתוכו, ועכשיו הוא חושב: מה הייתי יכול לעשות? איך אוכל לפשפש על העבירות שעשיתי אחר שלא הייתה לי בחירה בהן? על זה אומרים חז"ל: אם פשפשת ולא מצאת, תתלה את זה בביטול תורה, תבין שיש איזה חלק בתורה שהקב"ה רוצה שתעבד. יש איז תחום שהקב"ה רוצה שתחרוש אותו. על כן ברא לך בתוך המצב הזה. ולא שבגלל זה הלך להזניח, ולא שבגלל זה אתה רשאי לומר: "אם כן לא אעשה בשביל זה כלום". אלא להיפך, עליך לדעת שהוא ברא לך בתוך המצב הזה ועם החסרון הזה כדי שתוכל לעבדו ולהמשיך אור למקום החסרון.

והאמת שתחילתה של סוגיא זו של רואה אדם יסורין באים עליו, היא בעניני גשמיות, אך לעניננו, כך הוא גם בעניני רוחניות. האדם רואה שיש לו חסרון

נותן להם את אכלם בעתו". אכן כן, יתכן שיש עדיין מדרגות שהוא צריך לעבד, ואפשר שיש עדיין מהלכים שהוא צריך לעבור, ובהדי כשבי דרחמנא למה לך. אם כן אין האדם מקשה קושיות, אלא מאמין שיבוא יום והענין יתוקן.

כשאדם נקלע בדרך משל במצוקה גשמית ומתקשר באופן בהול אל העסקן (דבר שאין לו שום הגיון, אבל כך הוא עושה) - "נו, נו, יש חדש?". כל רבע שעה הוא מתקשר - "יש חדש?". אם העסקן הוא אדם מיושב, הוא עונה לו: "תשמע, אינני יכול לשתף אותך בדיוק, אבל דבר אחד אני יכול לומר לך. עכשיו בעודך מתקשר אלי, אני עסוק בדבר עצום שאפשר שממנו תצמח ישועתך. אתה תמשיך לומר תהלים, אבל במטותא מינך, אל תתקשר שוב כי זה מפריע לי. כשהיה לי חדשות טובות - אבשר לך".

ומביא גואל לבני בניהם

על האדם לדעת שכאשר הוא שואל: "איני יודע איך ענין רוחני פלוני יסודר", הקב"ה משיב לו: "כעת עתה אני עוסק בענייך לעזור לך". בסוף הברכה הראשונה בתפילת שמונה עשרה, אנו אומרים: "ומביא גואל לבני בניהם". לא "ויביא גואל", אלא "ומביא גואל". הקב"ה מסבב סיבות לעזור לאדם להגאל ממצוקתו הרוחנית. האדם מסבב שוב ושוב את הגלגל לאחור על-ידי חטאים, אבל הקב"ה אינו מזניח. הוא פועל מפה ומשם הכל כדי להביא לו גאולה. זה מה שהאדם מכוון בשעה שהוא מתפלל.

וכשהוא אומר את המילים ברוך אתה ה', בין בחונן הדעת, בין בהרוצה בתשובה, בין בחנון המרבה לסלוח, בין בגואל ישראל, ובין ברופא חולי עמו ישראל, אז הוא אומר שהקב"ה הוא מקור הברכה והרי הוא מרגיש שהשפע הרוחני מגיע אליו ומתמלא שמחה. הוא מבקש דעת והקב"ה שולח לו

להשריש את האמונה והבטחון בלב. כשהאדם מתפלל, הרי הוא מכיר שרק הקב"ה מכיר באמת בחסרונוטיו ומתחיל לבטוח שיש לזה חשבון ושהקב"ה בוודאי יעזור לו. בשביל זה הוא מתפלל. רואים זאת בחלק השבח שהוא שלוש הברכות הראשונות של תפילת שמונה עשרה, שלפני שהאדם מתחיל לבקש, הוא משריש בלבו שהקב"ה הוא עוזר ומושיע ומגן, והוא סומך נופלים - ברוחניות, והוא רופא חולים - ברוחניות, והוא מתיר אסורים - ברוחניות, והוא מחיה מתים - ברוחניות. ונאמן אתה להחיות מתים - ברוחניות.

כל מה שהאדם אומר בתחילת שמונה עשרה הוא כדי להשריש זאת בלבו, ואז הוא מגיע אל התפילה ואינו עצוב ברוחו, וכבר אמר הרבי ר' משה לייב מסאסוב זיע"א: שערי דמעות לא ננעלו, לתפילה הבאה מתוך עצב וכאב, יש שערים אך אינם נעולים, אבל לתפילה הבאה מתוך לב שמח, אין בכלל שערים החוצצים בינה לבין כסא הכבוד. ואיך האדם מתפלל מתוך לב שמח? על-ידי שהוא מעלה במוחו את המחשבות הנכונות. זהו הפירוש הפשוט. אין זה דרוש או רמז נסתר, אלא כפשוטו ממש, אחרי שהאדם השריש בלבו את מחשבות האמונה והבטחון, אין הוא בא אל התפילה שבור ורצוף.

מלך עוזר ומושיע

ואחרי ברכות השבח, באה רשימה של בקשות רוחניות, אתה חונן לאדם דעת, השיבנו אבינו לתורתך, סלח לנו, גאולה, ואף רפואה מבואר בספרים שאפשר וצריך לכוון לרפואה רוחנית. מבקש האדם להיוושע ברוחניות, אבל הוא מבקש מתוך שמחה. הוא יודע שיתכן שעדיין לא באה עת גאולתו. הקב"ה נותן את השפע בעתו ובזמנו, כמו שאומרים בברכת המזון: "זאתה

שבנפש השרויה בגלות, יודע האדם ומאמין שהקב"ה בונה ירושלים. הקב"ה מצמיח קרן ישועה. ישועתו של מי? - שלך.

ואחר-כך כשהאדם אומר ברכת שמע קולנו, הוא מאמין ואומר בפיו שעכשיו ברגע זה הקב"ה שומע את תפילתו. הוא אומר כל פעם מחדש לאחר בקשותיו שעכשיו ברגע זה זה קורה. הקב"ה מאזין לתפילתו. ואז הוא אומר המחזיר שכינתו לציון. הכל מלא אור. ציון הוא נקודת הקדושה, הנקודה של מדת היסוד. רק הקב"ה יכול להכניס קדושה לציון. רק הוא יכול. אבל הוא עושה זאת, למעלה מדרך הטבע, בדרך נס.

הבטחון פותח את שערי ההשתדלות

כך גלום בכל ברכה מברכות שמונה עשרה כח עצום להגביר בלב האדם את הבטחון הגמור שהקב"ה הוא זה שגואל את האדם, ואחת מהדרכים שהוא גורם לזה לקרות היא על-ידי שנתן לנו תפילת שמונה עשרה כדי שנתפלל ונתמלא שמחה עצומה. לאחר התפילה האדם אומר ככה: "אני לא זקוק יותר לכלום, הקב"ה כבר עזר לי". בוודאי הוא קם עכשיו ושם לעצמו גדר וסייג ומקבל על עצמו קבלה ונותן צדקה שיעמוד לו לזכות, וכמו שאמרו חז"ל "הנותן צדקה על מנת שיחיה בני הרי זה צדיק גמור", ופירש 'אהבת שלום' מקאסוב זיע"א שהוא נקרא צדיק גמור מפני שמגלה דעתו שהוא מאמין בכוח הצדקה. האדם אומר: "אני הוא הבן, בנו של אבי אני. נותן אני צדקה שיעמוד לי לזכות ויתן לי הקב"ה ישועה ברוחניות". הוא עושה כן מפני שהוא מבין שזוהי ההשתדלות הנכונה.

אכן כן, כשהאדם מיושב בדעתו ושמוח בלבו כי הוא בוטח בה', עולים לו ברעיונו דברים נורמליים של השתדלות, דברים שכפי הנראה בהם חפץ ה'. כשהאדם מדוכדך

דעת תיכף ומיד. הוא לא מכניס אותו לרשימה ובעוד שלוש שעות יתפנה אליו וישלח לו דעת, אלא תיכף ומיד שהוא מתפלל, הדעת מגיעה אליו.

וכן הוא לגבי כל הברכות בתפילת שמונה עשרה העוסקות בגאולה, כידוע שכפי שיש גאולה בזמן ובמקום, כן יש גאולה בנפש. ולכן כל פעם שהאדם מבקש על הגאולה, הוא מבין שהוא באמצע לעזור לעצמו. והדבר יודע שזהו הפירוש בנוסח האומרים בברכת תקע בשופר מקבץ נדחי עמו ישראל, שהקב"ה מכנס את החלקים המפוזרים והמפורדים. וכן בברכת ולמלשינים כמו שכתבו הצדיקים שצריך לכוון לכוחות הטומאה שהקב"ה יעקרו וישברם וימגרם ויכלם, ואז האדם מודה להקב"ה שהוא שובר אויבים ומכניע זדים. כן כתבו הצדיקים שהניקוד של שם הוי"ה בברכת ולמלשינים הוא קמ"ץ לרמז על מדת הכתר, כי בברכה זו הקב"ה משתמש במדת חנון ומסייע אף למי שאינו כדאי לבוא מצדו ולעקור את ז' האומות. אומר האדם: "כן, אני יודע, אבל... אין אבל. הקב"ה עוזר.

מצמיח קרן ישועתך

ובברכת על הצדיקים, האדם מדבר על זה בפירוש. ולעולם לא נבוש כי כך בטחנו. הוא מכיר שהקב"ה עוזר, הקב"ה הוא משען ומבטח. ושוב בברכת ולירושלים עירך ברחמים תשוב ובברכת את צמח דוד, אשר שתי ברכות שהן אחת הן. כך איתא בירושלמי שהיו שבע עשרה ברכות וברכת ולמלשינים היא הברכה הי"ח. שתי הברכות האלה הולכות יחדיו, כי יש ירושלים שבמקום ויש ירושלים שבנפש והן אחוזות ודבוקות. בברכה הראשונה מתפללים על ירושלים שבמקום שיוקם בה כסא דוד - "וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין", ובברכה השניה מתפללים להרים קרן דוד. לגבי נקודה זו

חדשים כנגד היצר, וביאר בזה הנוסח שאומרים בתפילת ראש חודש: "ותשועת נפשם מיד שונא". אולם אם אין האדם בוטח תחילה, הרי הוא כאילו סותם את מוחו שלא יוכל לקבל את העצות החדשות שהקב"ה שולח לו. נמצא שמי שהולך קדורנית מחמת רצונו להתקרב אל ה', אינו יכול לקבל את הרעיון שהקב"ה ברא בשבילו. רק אם הוא בוטח בה', אז הוא מעורר את המדה למעלה והרעיון החדש יכול להכנס למוחו.

אפתח לכם פתח כפתחו של אולם

יש שרואים אחד מנסה לצאת מאולם גדול, הוא מנסה לפתוח את הדלתות, דוחף ודוחף ואינו מצליח. או אז ניגשים אליו ואומרים לו: "כאן נעול, לך בצד השני, שם השערים פתוחים לרווחה". אף כאן, האדם מחפש ומחפש. הוא מחפש דלתות של שבירות הלב, דלתות של חרטה בלתי בריאה, ופתאום הוא מבין שאינו מחפש במקום הנכון. הוא אומר לעצמו: "הלא בפורים למדתי משהו, לא סתם התרגשתי. וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו. למדתי שהקב"ה עוזר לי ויעזור לי".

אבל מדוע זה לא קרה עד היום? ראשית, עליך לדעת שזה קרה גם קרה. הקב"ה באמצע לעזור לך. שנית, בגלל שהיית שבור ברוחך, עגום ומדוכדך, לא היית יכול לקבל את עזרתו. כזה חבל. עצבותך וייאושך לא נתנו לך לטעום מטעם הגאולה. אם תהיה לך קצת יותר שמחה הבנויה על היסודות הפשוטים הנ"ל ואף תפילתך תהיה מתוך אותה שמחה כאשר אתה מרגיש תוך כדי שהקב"ה עוזר לך ושברגע זה אתה הולך ומתקדם, ייפתחו לך הצינורות ותוכל ליהנות מהעצה ותושיה שהקב"ה ברא בשבילך עד שתמצא את האור הגדול של אבינו אב הרחמן שלא הזניח אותך אף לא לרגע אחד.

וחושב שלעולם לא ייושע כי כבר ניסה אלף פעמים ולא הצליח, אין נפתחים לו חלקי המוח שיודיעו לו מה הקב"ה רוצה ממנו שיעשה היום בדרך אל הישועה. אין הוא יודע איזו השתדלות לעשות, כי אין לו את המוחין לכך. אבל כשהאדם בוטח, מתקיים בו והבוטח בה' חסד יסובבנו, ונפתחים לו השערים לרעיונות בריאים ונכונים.

פתיחת המוח לקבלת רעיונות

אכן סיבה נוספת יש מדוע הקב"ה ברא חסרון, והיא שהקב"ה רוצה שיבוא לעולם טוב, אך לשם כך צריך האדם לעורר את המדה למעלה, ואיך הוא מעורר את המדה למעלה? על-ידי שהוא עצמו מתנהג במדה זו, כפי הכלל של ה' צלך, בדומה למדת הנתינה, כאשר האדם נותן לאחרים, נותנים לו מלמעלה, וכפי שפירשו הצדיקים הפסוק פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון, לא נאמר פותח את ידו, אלא פותח את ידך, כי מדברים אל האדם בלשון נוכח: כשאתה פותח את ידך ליתן לאחרים, אזי הקב"ה משביע לכל חי רצון, כי עוררת מדה זו. ולכן הבוטח בה' חסד יסובבנו, כי על-ידי בטחונו, הוא נותן לריבונו של עולם את האפשרות להשתמש במדה זו.

ובכן, כשמגיע לרוחניות, הקב"ה רוצה שבמקום שהמצוקות יכניסו את האדם ליאוש ולנכאות הרוח, יתנער האדם ויאמר: "לא ולא! אינני הולך לכיוון הזה. זהו הכיוון הבלתי נכון, הכיוון של עמלק, אני הולך אל הכיוון השני", ואז יזכיר לעצמו בכל יסודות הבטחון הנכונים הכתובים בתורה, וכיון שיעשה כן, ייפתח מוחו (הן תראה שאפילו בדרך הטבע בשורה טובה תדשן עצם), ויעלו לו רעיונות נפלאים חידושי תורה כדת מה לעשות.

ב'בית אהרן' (פרשת נח) כתוב שבכל ראש חודש הקב"ה בורא עצות חדשות ומהלכים

לזכות
 החתן **מרדכי בן חיה רבקה**
 והכלה **רייזל בת גיטל**

יום רביעי פרשת צו י"ז אדר"ב תשפ"ד

הרהורי הלב קובעים את מהות האדם

אין צו אלא לשון זירוז

בפרשת העולה נאמר: "צו את אהרן ואת בניו לאמר". וכתב **רש"י**: "אין צו אלא לשון זרוז, מיד ולדורות. אמר ר' שמעון: ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כיס". ושאלו **המפרשים**: מדוע דווקא בקרבן עולה? ולכאורה כל קרבן יש בו חסרון כיס. ואחד מהתירוצים שתירצו הוא שהעולה מאחר שהיא עולה כליל למזבח, מרגיש האדם שהוא מוציא כסף מכיסו ואינו מקבל מזה הנאה, לכן הוא זקוק לזירוז מיוחד.

עונשם של הרהורי עבירה

אולם בספר **אמרי נועם** הרה"ק **רבי מאיר מדז'יקוב** זיע"א הביא על זה יסוד גדול בעבודת ה'. **חז"ל** אמרו (יומא כט, א): "הרהורי עבירה קשו מעבירה". ויש כמה מהלכים בביאור טעם הדבר. לדוגמא: **הרמב"ם במורה נבוכים** מבאר כי המחשבה היא חלק יותר גבוה באדם ואינו דומה מי שמורד בחלק נמוך שבו למי שמורד בחלק גבוה שבו. ובלשונו: **"ואינו דומה מרי של עבד פחות למרי של שר גדול"**. אך ה'אמרי נועם' נותן לזה טעם משלו, שכאשר האדם בא לעשות מעשה עבירה, תמיד יש לו דברים המונעים אותו מלעשותו שהרי הוא צריך להיות במקום המתאים לעשיית העבירה. מה שאין כן **כשהאדם חוטא במחשבתו, שאין שום דבר המונע אותו.**

ויותר מזה, כשהאדם בא לעשות מעשה, הוא ירא מן הבושה. מה שאין **כשהוא חוטא במחשבתו, שאף אחד אינו יודע מהנעשה במחשבתו ואינו חושש מן הבושה**, וכבר יתכן שיהיה כשר בעיני בני אדם ולבו מלא הרהורין בישיין רח"ל ואין לו שום מניעה. **לזאת צריך להיות העונש יותר קשה, כי אז מחמת גודל העונש, יהא זהיר בדבר.** זהו הפירוש הרהורי עבירה קשו מעבירה, **שהעונש הבא על הרהורי עבירה, קשה מזה הבא על העבירה עצמה**, וזה לטובת האדם כדי למונעו מהרהורי עבירה.

סימן לדבר מביא ה'אמרי נועם' **מסוף מרובה** (ב"ק עט, ב), שם מבואר הטעם שהגנב משלם כפל והגזולן אינו משלם כפל, כי הגזולן אינו ירא לא מאנשים ולא מהקב"ה, והגנב ירא מאנשים ואינו ירא מהקב"ה, ונמצא שהגנב עושה עבירה יותר חמורה במחשבתו. הוא מבין מה זו יראה והוא באמת ירא מבני אדם, אבל מהקב"ה אינו ירא. **לכן הוא צריך לשלם כפל כדי שיהיה זהיר יותר שלא לעשות עוולה כה גדולה במחשבתו.**

כשהאדם תר אחרי לבבו ואחרי עיניו, **כיון שהוא מתרחק במחשבתו מהקב"ה, העונש הבא עליו גדול יותר.** מדובר בחידוש. כששומעים את החידוש, אפשר לראות את זה בחוש, אבל לפני שלומדים אותו, לא יודעים שקיים דבר כזה. ה'אמרי

נקדים ונאמר: לגבי מה שאמר שהרהורי הלב מאחר שהם מכוסים, אין לו לאדם בושה בהם, צריך לדעת שיש בזה כמה פרטים, ואחד מהם הוא שכאשר אדם עושה עוולה פעם אחת, עדיין אינה נעשית חלק מממותו, וכשארם עושה עוולה פעמים הרבה, היא נחקקת בנפשו ונעשית חלק מממותו. והנה כשארם עושה עוולה ואף אחד אינו מעיר לו כלום על זה, הוא חוזר עליה בשנית, וכשרואה שגם עכשיו לא אירע כלום, הוא חוזר עליה שוב ושוב עד שנעשית לו כהיתר.

משל לדבר: מי שהגיע לתחנה ברגע האחרון, אם הספיק את האוטובוס, גם מחר יבוא ברגע האחרון, ואם יספיק גם אז את האוטובוס, יבוא גם ביום השלישי ברגע האחרון וכן הלאה. אבל אם הפסיד את האוטובוס והיתה לו עגמת נפש, כי צריך היה לשלם כסף כדי להגיע למחוז חפצו, או להמתין לאוטובוס הבא ולהגיע באיחור, למחר יגיע מוקדם לתחנה מבלי שאף אחד יאמר לו כלום, כי כבר טעם את טעם ההפסד והבלבול.

כעין זה אם האדם מאחר לתפילה ורואה שלא קרה כלום, הוא מתרגל לכך עד שיום אחד אפשר לשמוע אותו אומר: "יש לי דרך איך להידיחק בין המתפללים בשירת הים... זה עובד, אצלי זה עובד... אתה רוצה לבוא יותר מוקדם? בשמחה, תבוא יותר מוקדם". זוהי המציאות. כשהאדם רואה שהוא עושה דבר שאינו הגון ולא קורה כלום, הוא חוזר על זה שוב ושוב עד שנעשה חלק מממותו. רק כשרואה שקורה לו משהו, הוא תופס את עצמו ומבין שאינו יכול לחזור על זה יותר.

עורה למה תישן

כשיש לו לאדם הרהורי הלב, הוא טועה לחשוב שלא קורה כלום. אולי מדי פעם

נועם' אומר: הקב"ה מעניש על מחשבות יותר מאשר על מעשים, כי הוא מרחם על האדם ויודע שנחוץ לו עד מאוד להיות זהיר בדבר.

במקום שיש בו חסרון כיס

ממשיך ה'אמרי נועם' בביאורו: חז"ל אמרו שקרבן העולה מכפר על הרהורי הלב, וזוהי הכוונה שיש בו חסרון כיס. חסרון כיס הוא הכינוי לחטא שעליו קרבן העולה מכפר, והוא הדברים המכוסין מעיני בני אדם, דהיינו המחשבה, שם התקיים החסרון. זהו חסרון כיס - חסרון שבמקום המכוסה. וזהו "ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס", שצריך להזדרז ולהתאמץ יותר לטפל בחסרון כיס של האדם, כי מאחר שהוא מכוסה, אין האדם מתבייש בו משום אדם, ולכן נאמר צו שהוא לשון זירוז בקרבן העולה דווקא, כי עיקר כוונת הכתוב כאן לומר שעל האדם לשמור על מחשבותיו ועל הרהורי לבו אשר קרבן העולה בא לכפר עליהם.

בהמשך הוא מבאר שהיצר שולט הרבה על האדם כשאינו לו מה לעשות, כי אז מחשבתו משוטטת. וכפי שאמר הכתוב בדניאל (ב, כט) רעיונך על משכבך סליקו. ביום האדם טרוד בעסקיו ויפה תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון, מה שאין כן בלילה שהוא עת פנוי מכל שאז הוא זקוק לישועה גדולה. ולכן אומר הפסוק: זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה כל הלילה. מאחר שהרהורי דלבא מצויים יותר בלילה, לכן היו האברים ופדרים של העולה מתאכלין על המזבח כל הלילה כדי להסיר ולכפר על הרהורי הלב שאצל בני אדם.

כיון שעבר עבירה ושנה בה

בטרם נמשיך בדברי ה'אמרי נועם',

ראינו מהרמב"ם כי **מחשבת האדם היא חלק יותר גבוה וצריך לשמור עליה בשמירה מעולה ולהזכיר לעצמו בכל עת לחשוב נכונה**. הסיבה השניה שראינו היא **הסכנה שבהרהורי עבירה**, סכנה שנובעת מכך שאין מה שיעצור את האדם והוא עלול ללכת שולל אחריה ולהתדרדר במדרון חלקלק אל השאול רח"ל. הן תראה שרוב בחורים צריכים שתהיה השגחה בישיבה. אולי יש יחידים שאינם זקוקים לכך, אבל רוב רובם של הבחורים זקוקים לכך, כי אם אף אחד אינו אומר כלום ואפשר לעשות מה שרוצים, המצב אינו טוב. על האדם לדעת שבתחום זה אין לו משגיח. בדרך כלל מה שמשיגח על האדם זה סביבתו. כשהוא מתבגר, אף אחד אינו יכול לומר מה לעשות, אבל מצד שני הוא רוצה להיות איש בין אנשים. הוא ירא להחסיר תפילה בבית הכנסת או להגיע באיחור כי אנשים שמים לב לכך, ואף בבית יש אנשים ששמים לב להתנהגותו. אכן פעמים הרבה הקב"ה מזמין לאדם 'אשה כשרה' אמיתית והיא מחזיקה בו בכל הכוח. היא משיגחה עליו: כבר התפללת? כיצד חזרת כל-כך מוקדם? בלי לרצות יש לו משגיח. אך **כשמדובר בהרהורי הלב, צריך האדם לדעת שהיות שאין לו שום דבר שימנע אותו, הקב"ה משמש עבורו כמשגיח**. הקב"ה עוזר לו שלא יתדרדר לגמרי.

סוף מעשה במחשבה תחילה

ועוד סיבה שלישית יש שאינה סיבה נפרדת, אלא משתלבת עם השתים הראשונות. ידוע שמחשבת האדם משפיעה על כל התנהגותו. אף כי יצויר שקדושת/נשמת האדם לא היתה שורה במחשבתו יותר מבמעשיו, היתה המחשבה משפיעה על ההתנהגות, כי כך הוא סדר האדם על פי טבעו, העין רואה הלב חומד

הוא עושה חשבון הנפש ואולי הוא מגיע כל פעם למסקנא שעליו להתחזק, אבל אינו נבהל מזה כל-כך. לכן **מסבב הקב"ה שיקרה לו משהו ושהאדם יבין שזה קרה לו בגלל הרהורי לבו**. אמור מעתה: כשאמרנו **חז"ל אם רואה אדם יסורין באין עליו יפשפש במעשיו**, הכוונה איננה במעשיו בלבד, אלא גם במחשבתו, כי **הרהורי עבירה קשים מעבירה**. הקב"ה אומר: לגבי דברים אחרים אני יכול להאריך אף, אבל לגבי הרהורי עבירה, אני מוכרח לעצור אותך, אחרת תחזור עליהם שוב ושוב אלפי פעמים. עלי לעורר אותך תיכף ומיד כדי שתעצור מבעוד מועד.

ועלינו להבין שהרהורי עבירה כוללים כל המחשבות שהן היפך דרך החיים. פעמים הרבה אפשר לשים לב לכך **בהרהורים של אמונה ובטחון**. האדם חשב עקום בנוגע לאיזה דבר. הוא לא עשה עדיין מאומה, אבל הוא חשב עקום. העקמומית יכולה להיות כעס, היא יכולה להיות גאווה, והיא יכולה להיות מהלך של השתדלות בלתי רצויה. רואים עליו שאינו חושב כפי שיהודי צריך לחשוב. הוא מפרש את התמונה באופן בלתי מקובל על הדת היהודית. אכן פעמים הרבה הקב"ה מטפל עם אדם זה תיכף ומיד. **האדם עדיין לא עשה כלום וכבר הוא נוחל כשולן**. זה ברור מאוד. **הקב"ה מעורר אותו**, כי הוא אומר: אני אוהב אותו ולא רוצה שימשיך לחשוב ככה ובסוף יתחיל לפעול על זה ויתבזה קבל כל עם ועדה. ניתן להגדיר זאת ולומר שהקב"ה מסיר קצת את הכיסוי מהרהורי עבירה, כי הוא רוצה לשמור על האדם שלא יפול לגמרי.

משגיח מן החלונות

הנה עד כה ראינו שתי סיבות לכך שהרהורי עבירה קשים מעבירה. סיבה אחת

וראים מה מאוויו ועל מה הוא מתפלל, ומי שלדאבון לב שקוע בהבלים, יתנהג בהתאם. ואם בפורים הסוד יוצא מיד, בשאר ימות השנה זה לוקח קצת זמן, אבל בסוף זה יוצא, כי את המהות אי אפשר להסתיר יותר מדי.

המחשבה בונה את האישיות

נמצא שבנוסף לכך שהמחשבה היא החלק העדין והגבוה ביותר, היא גם זו שמעמידה את האישיות של האדם. אם תיקח בדרך משל בחור שיש לו תמימות יותר מן הממוצע וכשרון פחות מן הממוצע ונתמנה בדרך הטבע לשליח העושה את כל השליחויות בישיבה, אם תחדיר בו סיפורים של אהבת ה', סיפורים של צדיקים, תבנה ללא ספק יהודי בן עלייה. הדבר פשוט. כל יום לטפטף עוד קצת, מהי נשמת יהודי, מהי תפילה לה'. כל יום, עוד השתוקקות ליראת שמים, עוד השתוקקות לקדושה. אחרי תקופה תראה שהוא חם מאוד לכל עניני היהדות.

אין זה קל כפי שזה נשמע, כי פעמים שיש הרבה נחשים ועקרבים שנכנסים למוחו ומעכבים, ופעמים שמדובר במחשבות של הרהורים רעים האומרים לו שאינו ראוי ואינו הגון כי אינו לומד מספיק בהתמדה. דע לך שאתה שייגעץ ואין לך כאן מקום. אכן כן, היצר הרע עובד קשה להכניס בו מחשבות שהן היפך התורה. אבל כשאתה הולך ואומר לו כל הזמן דברים נכונים החודרים למחשבתו, הוא נהפך לאדם כזה.

שימו לב אל הנשמה

דרך אגב, זהו הכאב הגדול, כפי שאומרים כל המומחים והדבר פשוט, שפעמים שיש בחור שמצד תכונת נפשו אינו יכול להסתדר בכיתה של שלושים

וכלי המעשה גומרין. זוהי מהות האדם. הוא מדבר ועושה על פי מה שהוא חושב. כל מעשה נעשית במחשבה תחילה. האדם חושב הרבה על פי מהלך מסוים ולאט לאט כל מהותו משתנית על פי זה, ונמצא שכל אישיותו של האדם מתגבשת על פי מחשבות מוחו.

סוף מחשבה במעשה מתגלה

במאמר המסוגר: פעמים שרואים יהודי שעל פי לבושו אינו נראה צדיק גדול כסבורים שבישיבה של מעלה יישב בשורה האחרונה אם בכלל יזכה להיכנס אי פעם, וכשעושים אתו קצת היכרות, מגלים שמדובר ביהודי חם לב, אש להבה לריבונו של עולם, יהודי של מסירות נפש, יהודי שמוסר את כל כולו ואת ממונו לריבונו של עולם. אכן כן, מה שקובע את מהות האדם, זה המחשבות שבלבו. לדאבון לב, יש גם לאידך גיסא, והדבר פשוט. שמונה הבגדים שעוטפים את האדם, אין מעידים על מהלכי המחשבה שבמוחו, וכבר יתכן שמה שמעניין אותו זה שטותים והבלים, והוא עובד שעות ארוכות לקדם איזה דבר שאף אחד אינו זקוק לו. חשוב לו הכבוד, חשוב לו המעמד. מתחילים לדבר אתו ומתחלחלים. פעמים שמגדירים זאת כילדותיות כי רוצים להשתמש בשפה עדינה, אך מבינים שמדובר בכזו כסילות, בכזו דלות-שכל. למען השם, למה מעניין אותו דברים כאלה? ומה הפשט? הפשט הוא שהמחשבות הפנימיות קובעות את מהות האדם ומה שרואים מבחוץ אינו מעיד על כלום.

הצרה היא שבסוף זה פורץ החוצה. אי אפשר להסתיר את זה לאורך זמן. מי שחושב באופן מסוים, בסוף זה יוצא לו מהפה. כפי שרואים בפורים כאשר נכנס יין ויוצא סוד, ואז מתגלה מה מהות האדם. אז

הוא יכול לבטא את עצמו ולעבוד את ה', וכל אחד הרי יש לו מקומות כאלה. הוא רק צריך למצוא אותם ולקבל את הרשות לבטאם.

ברפואת הגוף, כשיש דבר המחליש את הגוף, נותנים לו תרופה שתעשה את הפעולה הנגדית. ופעמים שהמערכת החיסונית של הגוף נחלשה דווקא בגלל תרופה שהוא קיבל, ואז נותנים לו תרופה אחרת כדי לחזור ולחזק אותה. אף כאן, **אתה צריך לחזק את מערכת הנפש של האדם עם הרבה מאוד דיבורים נכונים.** לא סתם לתת לו איזה חיזוק מבחוץ שהוא עורבא פרח, אלא **לחזק באמת את המערכת ולבנות את המהות הפנימית.**

בטרם יהיה מאוחר מדי

ובחזרה אל הנקודה: **הרהורי הלב צריכים זירוז.** פירוש: **כשמחשבות האדם נעות לכיוון בלתי נכון, צריך לעשות דברים מבהילים כדי לזעזע אותו.** כמו בדוגמא הנ"ל עם הבחור, אתה מתחיל לשים לב שכבר חמש שנים שהוא מרגיש שהוא כשלון. פעמים הרבה בחור כזה הולך למומחה ומתחיל להתלונן על אביו ואמו ומלמדו, והמומחה מדבר עמהם והם נבהלים. הם אינם מבינים מאין באו לו מחשבות כאלה. האב או המלמד שואל: וכי פעם אחת אמרתי לו איזו מילה בלתי טובה?! הרי תמיד אני מאיר לו פנים! מדוע הוא מדבר עלי ככה? ופעמים הרבה הוא צודק, אבל זה מה שהבחור הבין כי יש לו אחד שיותר חזק ממנו.

הדברים פשוטים וכבר דיברנו עליהם כמה פעמים בעבר, אבל כעת ניקח זאת כמשל לנו בעצמנו. **מחשבות האדם בונות את מהות האדם.** כשה'אמרי נועם' אומר שאין מניעות למחשבות, זה לא רק מפני

ילדים. מצד היהדות יכול היה להסתדר היטב, כי הרבה דרכים יש לעבוד את ה', אבל הושיבו אותו בכיתה של שלושים ילדים וכל יום הוא שומע מבלי שיאמרו לו שהוא כשלון אחד גדול. מאה פעמים ביום הוא שומע - אתה כשלון, אתה כשלון... מה יהיה אתך? מה ייצא ממך? אולי בכל זאת תעשה לנו קצת נחת? ובהמשך זה עולה בשלב - חשבתי שכאשר תתבגר, תתחיל להשתפר ונשארת אותו דבר. כך מטפטים לו עוד ועוד הרהורים רעים, עד שיום אחד הוא מאבד את כח סבלו ואומר: די!!! סיימתי. לפעמים אומרים על אדם: ביום בהיר אחד הוא הסיר את הכיפה. ולמען האמת, זה לא קרה ביום אחד. אחרי כמה אלפי פעמים שהחזירו בו את המחשבה שהוא אפס מאופס ויירש גיהנום, זה הצליח עליו. יתכן שאף אחד לא אמר לו את זה באותיות, אבל המחשבות חדרו לו למוח, כי זה מה שהבין. הוא ישב בתוך המסגרת וראה איך הלה מצליח והלה מצליח ורק הוא נשאר כסרח העודף. כל יום אמרו לו: לו היית רוצה, היית יכול. אבל הוא רצה ולא הצליח. הוא לא הצליח לרכז את מוחו.

מדובר בכאב עצום וצריך לשים לב לכך ולחפש עצות. יהיה מי שישאל: ובכן, מה אתה רוצה שנעשה? והתשובה היא: **דבר ראשון צריך לשים לב לכך.** לו היינו שמים לב לכך בגיל צעיר... תן את דעתך לזה ותגלה לבד שאתה יכול להרעיף על ילד כזה כל-כך הרבה אהבה ולמצוא כל-כך הרבה פינות שבהן הילד יכול לבטא את כוחותיו ולהתמלא סיפוק, וכן תוכל לעזור לו להלחם עם המחשבות הפסולות. הרי אתה יודע שאלף פעמים ביום חודרות לו מחשבות פסולות השוכרות אותו מבפנים, שים לב לכך, ואז קח אותו אליך מבלי שאף אחד יידע ואמור לו: **דע לך שאני כל-כך נהנה ממך. תראה לו את המקומות שבהם**

עולה לנקות את לבו. אם לא ינקה אותו, הטעויות ימשיכו להרוס את הכל, בדומה לכוס מלוכלכת שכל עוד לא ינקה, כל משקה שיכניסו בה, יעכר. הלא תראה שאדם ממורמר, בכל מקום שהוא הולך, הוא ממורמר. כשהוא מדבר אתך, הוא ממורמר, וכשהוא מדבר על בעל הבית שלו ועל שלום ביתו, תמיד הוא מדבר בסגנון נוסף מור ומרירות, ואף כלפי הקב"ה הוא מדבר כך.

ובכן, העולה שצריך להביא ולהפך את האברים ופדרים על המזבח כל הלילה, הוא כדי שהאדם יתבונן בעצמו לשים לב איזה מחשבות בלתי נכונות יש לו בלבו. כשאנו חושבים על אדם שעשה לנו עוול, הרי זה מאותם הרהורי עבירה הקשים מעבירה, כי יש לזה אח"כ תוצאות קשות בדמות הקנאה והשנאה, נקימה ונטירה.

אם תעירו ואם תעוררו את האהבה

ידוע מה שכתב הרמב"ם באבות (א, יז) על המשנה "לא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה" שהדיבור מתחלק לארבעה חלקים ואחד מהם הוא הדיבור המעורר אהבה ורצונות טובים. אכן כן, זה בונה את האדם. כשהאדם מדבר בשבחם של יראי ה', זה מעורר בו אהבה ליראת ה', כשהוא מדבר בטובותיו של הקב"ה, זה מעורר בו אהבה להקב"ה. וכך הוא גם בענין המחשבה. הן כך אומרים בק"ש ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך, וממשיכים ואומרים: **ואיך מעוררים את האהבה? על-ידי והיו הדברים האלה על לבבך.** כך הוא בספרי. וביאור הדבר שכאשר האדם מניח דברים על לבו, לאט לאט נולדת האהבה.

אתה רואה אחד שלא הכרת אותו מעודו, ואתה מתחיל לשמוע אודותי, אתה שומע שהוא זה שעשה לך טובה פלונית,

שאינו לו בוש, אלא גם מפני שהמחשבות חוזרות על עצמן ללא הרף. המחשבה המוטעית חוזרת במוחו כל-כך הרבה פעמים שכאשר אתה מגלה את זה, כבר מאוד מאוחר, כי מחשבה זו כבר הצמיחה אצלו אילן מסועף של טעויות.

כשיש לו לאדם טעויות בהבנת המשמעות של אמונה ובטחון והוא נוסע אתן, הטעויות חוזרות ונשנות במוחו אלפי פעמים, וכשאתה בא אליו לדבר אתו על אמונה ובטחון, אתה מוצא אותו כשהוא כבר עקום לגמרי. ברור אפוא הדבר שזה קשה מעבירה, כי יש אלפי טעויות שאדם זה עושה בגלל המחשבות המוטעות האלה. כל ביתו מתנהל על פיהן, צורת דיבורו עם אנשים מיוסדת עליהן. מדוע אתה מדבר ככה עם אנשים? לימדו אותו - תהיה חזק, תחזיק בשלך, אל תוותר, ותראה שרק ככה מצליחים. כתלמיד טוב הוא אימץ את הטעות ושינן אותה ועכשיו בכל מקום שהוא פונה, הוא מחולל נזקים גדולים לעצמו ולאחרים.

הזירו הנדרש הוא שהאדם ישים לב. כמו שאומרים כשמדברים אל ההורים ואל המורים: **שימו לב בטרם יהיה מאוחר מדי ותתחילו להכניס את המחשבות הנכונות.** כך אומרים לו לאדם לגבי עצמו שישים לב לסגנון מחשבתו. ביותר צריך לזרז במקום שיש בו חסרון כיס.

כפרה על הרהורי הלב

אפשר להסביר זאת באופן נוסף לאור דברי הכתוב. קרבן העולה נצרך בשביל לכפר על הרהורי הלב. כפרה היא לא רק לפייס את הקב"ה על המרידה בו, אלא כפרה היא מלשון קינוח וניקוי. הרהורי הלב החדירו טעויות בלב האדם ואלה מביאות אותו לידי קשיים רבים עד שאינו יכול להתקדם הלאה. על כן הוא צריך להביא

בעבודת בוראו, רק כוונתו תמיד להרבות תענוגים גדולים לנפשו."

איסור רדיפת התענוגים

אכן הדבר פשוט שמי שרודף אחר המזון או שאר התענוגים באופן משוגע (לצערנו היום מכניסים יותר ויותר דברים בגדר הנורמלי), ובכלל זה מי שמדבר על אוכל ועושה תמונות של אוכל ומפרסם עצמו באופן זה ומחדיר מחשבות באופן זה, עובר על ולא תתורו אחרי עיניכם, כי המחשבות האלה מעוררת באדם משיכה לתענוג הגוף, ומולידות בו תשוקה: הלוואי!!! הלוואי שיום אחד אף אני אצליח. האדם רואה ושומע פעמיים ושלוש וזה נעשה אצלו נורמלי. ואז הוא עצמו מדבר על כך בבית המדרש, וירחם ה'. הוא חושב שאין בו כל אשמה כי הוא סך הכל מדבר על אוכל, אבל הוא משתמש בכל כח ההסברה שלו, ומה שקורה זה שהוא מעורר משיכה לקחת תענוגים שלא לשם שום דבר בעולם, רק כדי לענג את הגוף, מה גם שפעמים הרבה מדובר במזון שאינו מבריא את הגוף אלא מחליאו, וכיון שכן בוודאי יבוא גם לתענוגים אסורים, כי אין מחיצה המפריד בין תענוגים כאלה לתענוגים של עבירה. הם אותו דבר עצמו, התחלה וסוף.

מציאות היא ואפשר לראותה בהרבה אופנים, ובדרך כלל, מי שמתנהג כן, בסוף מגלה קלונו ברבים, כי אין לו מה שיעצור אותו, ואף את הבושה שצריכה היתה לעצור אתו כבר אבדה ממנו, ואם כן ה' ירחם לאן הוא יכול להגיע.

כך מחדירים מחשבות קדושות

ומדה טובה מרובה, כשהאדם מחדיר בלבו את המחשבות הנכונות, אין לנו מושג מה זה עושה לו. נזכיר שוב את המעשה עם הרה"ק רבי מרדכי מוויזניץ - מאנסי

הוא זה שהיה ער בשבילך לילה שלם. ידעת שהיה מישהו שפעל בשבילך ללא לאות, אך לא ידעת שזה הוא, ועכשיו אתה שומע, וכך אתה שומע עוד ועוד על טוב לכו, ולאט לאט מתעוררת כך האהבה כלפיו. זהו והיו הדברים האלה על לבך, כשתחשוב את המחשבות הנכונות, אזי יתקיים כך ואהבת את ה' אלוך בכל לבך ובכל נפשך. **כשהאדם חושב על הדברים שהוא משתוקק אליהם ואין לו, מתעורר בו היפך האהבה, וכשהאדם חושב על הדברים שהיה לו, על הטובות הרבות שהקב"ה עושה לו, מתעוררת בו האהבה.**

שלא נתור אחר מחשבת הלב

ב'ביאור הלכה' תחילת אורח חיים ליקט מכמה מקומות בספר החינוך בענין שש המצוות התמידיות, ובמצוה השישית הביא מלשון החינוך במצוה שפ"ז בזה הלשון: "שלא נתור אחר מחשבת הלב וראיית העינים שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' ואמרו חכמים אחרי לבבכם זו אפיקורסות ואחרי עיניכם זו זנות, ובכלל אפיקורסות הוא כל מחשבות זרות שהם היפך דעת התורה".

מחשבות שהן היפך דעת התורה הן לדוגמא מחשבות של כוחי ועוצם ידי, או מה שהאדם מחשיב כמוחו דברים שהתורה מבזה אותם. הפסוק אומר בתהלים (טו, ד): ואת יראי ה' יכבד. הלא דבר הוא שהאדם צריך להשרישו בנפשו ובנפשות בני ביתו - ואת יראי ה' יכבד. מעריכים את הירא שמים, את היראת שמים שלו, את מדותיו המתקנות.

וממשיך שם: "ובכלל זנות הוא מי שהוא רודף אחר תאוות העולם מבלי שיכוין בהם כלל לכוונה טובה, כלומר שלא יעשה אותם כדי שיעמוד בריא ויוכל להשתדל

מדה טובה מרובה

הרחבנו בזה לבאר שההרהורים **בוני**ם **את האישיות של האדם לטב ולמוטב**, וכעת נחזור אל שתי הסיבות הראשונות בהא הרהורי עבירה קשו מעבירה, האחת כי **המחשבה היא חלק יותר גבוה באדם**, והשניה כי **אין מה שמונע את האדם מלחשוב**. ובכן, צריך לדעת ששתי הסיבות האלה קיימות גם בצד הטוב. מחשבת האדם יש לה ההשפעה הגדולה ביותר עליו, כי שם הוא נוגע בנשמתו. כשהאדם משתוקק לדבר שבקדושה, הוא מעורר חלק עמוק מאוד שבנפש. קרה כאן משהו. הוא נתדבק בריבונו של עולם. הוא חשב שוב, הוא האמין שוב, הוא שימח את עצמו שוב... האדם חושב שהוא סתם מחזק את עצמו. לא! זה לא סתם חיזוק. **אם אמרת לעצמך דיבור נכון, ביטלת חושך והמשכת על עצמך אור, ודבקת את עצמך בשכינה** והבאת לך סייעתא דשמיא.

וכן לענין הסיבה השניה, **אין כאן מקום וזמן שמעכבים את האדם להתקדם עם המחשבות הנכונות**. במעשה האדם מוגבל. יש ששואלים את האדם: אתה לומד? והוא משיב: הן. יש לי סדר של חצי שעה בבוקר ועוד סדר בערב כשאני חוזר מהעבודה. שואלים אותו: אתה יכול ללמוד יותר? והוא עונה: לא, איני יכול, סדר היום שלי עמוס לעיפה, אי אפשר לדחוס בו יותר כלום. פעמים שהוא צודק, אבל הוא טועה בכך שהוא חושב שהוא לא יכול להתקדם מעתה בעבודת ה'. הוא אומר ככה: אני מתפלל במנין, אני לומד, אני הולך לעבודה, אני משתדל להתנהג ביראת שמים בשעות העבודה... בוודאי, תמיד אפשר להתעלות עוד, אבל בסופו של דבר אני נמצא בקופסא ואין לי פה יותר מדי אפשרויות לשנות. אתה רוצה שאוסיף עוד דקה?! אולי את זה אני יכול לעשות... ולמען האמת,

זיע"א שאמר למי שלא למד כלום: **קבל על עצמך להוציא כל לילה גמרא מן הארון לפני שאתה עולה על יצועך, לנשק אותה ולהחזירה למקומה**. הלה קיבל על עצמו ולא עבר זמן רב עד שקיבל חשק בלימוד התורה ונהפך לאיש מתמיד. בשעתו דיברנו על היסוד שהאדם צריך להתחיל מהמקום שבוא הוא עומד, ואף שהוא מקום נמוך ביותר, ומשם יעלה ויטפס. אבל יש בזה עוד נקודה והיא נכונה כלפי כל דבר שבקדושה ולא רק לגבי קביעות עתים לתורה. יש לך דבר שבקדושה? נשק אותו כל יום.

תארו לכם מה היה קורה אם האדם היה פותח כל לילה לפני עלותו על יצועו ספר המלהיב את הלב לעבודת ה' וקורה בו שתי שורות. אך ספר שבאמת מדבר על לבו. פעמים שהאדם אומר: אני קורא כל יום שורה אחת בחובת הלבבות כשאני כבר עייף ומותש מתלאות היום. **ככה אינו מחדיר מחשבות במוחו. הוא צריך להחדיר מחשבות**. הוי אומר: זה צריך להיות ספר שהאדם יודע שהוא מאוד נהנה לקרוא אותו. יש שמדובר בספר המספר קורות חייו של צדיק מסוים שיש לו חיבור גדול אליו. תקרא כמה שורות אודותיו, סיפור אחד. יש לך מושג מה סיפורי צדיקים פועלים בנפש?!

שכחנו! שכחנו **איזו תועלת נפלאה יש לו לאדם כשהוא מעורר בלבו השתוקקות לקדושה**. מצות עשה דאורייתא היא. קח לך איזה ספר שאתה אוהב ומתחבר אליו וקבע לך סדר לקרוא בו שתי דקות ביום. **אם תעשה את זה, יחדרו במוחך מחשבות נכונות, והמחשבות האלה ישפיעו על כלי המעשה**. פתאום תראה שדיבורך נעשה יותר בהכנעה ואתה נזהר יותר שלא לפגוע באנשים ואתה שווה יותר זמן בבית הכנסת לאחר התפילה.

פרשת צו והיא פרשת העולה, ופרשה זו סוגיא גדולה היא העוסקת בכך שהאדם מחויב לנקות את מהלכי מחשבתו, ויותר מזה עליו לדעת שהמחשבה היא החלק המסוכן ביותר שבו, כי אין לה גבולות ואין לה מניעות של בושה וכיוצא בזו ועלולה להוריד אותו לטמיון. אך באותה מדה שהיא מסוכנת, היא יכולה גם להעלותו לרום רקייעא, זאת על-ידי שיחשוב תמיד את שש המצוות התמידיות ושאר המחשבות הנכונות, כי אז היא תשפיע על מהותו הפנימית ותהפוך אותו לאיש אחר העולה ומתעלה מיום ליום.

ונאמר שוב שאף מי שנמצא במדרגה שרק הבושה מונעת אותו, עליו לדעת שאם לא יעבוד על נקיון מחשבתו, בסוף יתגלה קלונו ברבים, כי לא יוכל לעצור לאורך זמן. וכפי שהעולם אומרים: אפשר לרמות קצת אנשים בדברים מסוימים, אך אי אפשר לרמות את כולם בהכל. ובכן, אם האדם רוצה לכל הפחות לחסוך מעצמו את הבזיונות, עליו לעשות לעצמו שינויים קלים במחשבתו. תחדיר בעצמך עוד ועוד מהמחשבות הטהורות ותשתנה בסייעתא דשמיא ליהודי נלהב ושמח וקרוב אל ה', ומלא וגדוש במצוות עשה שיובילוהו אל המצוות המעשיות.

הוא לא התחיל אפילו, כי יסוד זה שהמחשבות משנות את מהות האדם, הוא דבר שאין לו גבול. האדם יכול להתעלות על-ידי מחשבתו בלי סוף ולהתהפך ליהודי ספוג בתורה וחסידות.

הוא יכול לקבוע לעצמו כל מיני סדרים של חמש או שש דקות, סדרים של מה? סדרים של מחשבה. הוא יכול לקבוע לעצמו סדר שכל פעם שתעלה מחשבה פלונית בלבו, יענה לה במחשבה פלונית, קושיא ותירוץ. כל פעם שהוא מרגיש מרמור תוך כדי עבודתו - "מדוע אני צריך להיות כאן? מדוע אי אפשר שתהיה לי עבודה נורמלית?" - הוא משיב לעצמו: "הקב"ה יודע ומכיר במצבי והוא העמיד אותי כאן. אם הוא ירצה, הוא יתן לי לבד הזדמנות חדשה. כרגע הוא רוצה שאני אהיה כאן ואעשה את מלאכתי נאמנה. תודה לך ריבונו של עולם, זהו המקום הטוב ביותר בשבילי".

מה יקרה לאחר כמה חודשים שיענה לעצמו כך? לבו ייהפך ללב בשר ויתחיל להיות יהודי חסיד וירא שמים. עוד סדר כזה, עוד סדר כזה...

צדיקים ילכו בה מחיל אל חיל

על האדם לדעת שיש פרשה בתחילת

יום חמישי פרשת צו י"ח אד"ב תשפ"ד

עקירת הרגלים על-ידי החלפת השתוקקות הלב

הוי אומר: רגלי מביאות אותי, אין הכוונה לרגליים הגשמיות, אלא שהבין איזו דרך תעבוד לו. האדם שואל: יש לי כאלה יצרים, יש לי כזה סדר היום, יש לי מצבים מצומצמים כאלה וכאלה שאינם נותנים לי להתקדם, ובכן, איך אדע איזו דרך תעבוד בשבילי? התשובה היא שיש אור מיוחד שהקב"ה שולח מלמעלה ואז האדם מבין היכן ללכת, ואיך זוכים לאור זה? על-ידי חשבתי דרכי. **כשהאדם מחשב ומשתוקק למצוא דרך ה', הקב"ה מאציל עליו את האור והרי הוא מוצא את הדרך שנבראה בשבילו מראש.**

דרכים ועצות VIP

וזהו העומק של ותן חלקנו בתורתך. הקב"ה ברא לכל אחד לא רק שירגיש טעם מיוחד באחת מהמסכתות, אלא **ברא לכל אחד דרך מסוים שיעזור לו במצבו**, ולא רק ברא לו דרך לפי תכונות נפשו, **אלא גם ברא לו דרך איך לחזור אליו לאחר שהסתבך בעבירות**. בתחילת הבריאה כבר **תכנן הקב"ה מהלך מיוחד בשביל נפש מסיימת זו** על פי תכונותיה ועל פי העבירות שעשתה **אשר על ידו תוכל לחזור ולהתקרב אליו**. את הדרך ברא הקב"ה במיוחד בשביל אדם זה אע"פ שאין שום אדם אחר בעולם שזקוק לה. נניח שיש עצה לומר תהלים בשבת קודם התפילה, או עצה להשקיע במצוה פלונית וזה יאיר לו בכל שאר המקומות, או עצה לעסוק בגמילות חסדים בטרחה ויגיעה גדולה ויתכפרו לו עוונותיו, או עצה להתפלל בקול, וכן הלאה מאות עצות בעבודת ה'. חושב האדם שאין

רגלי מביאות אותי לבית המדרש

בשיעור הקודם התחלנו לראות את דברי **ה'אמרי נועם'** בענין **הכוח העצום שבמחשבת האדם** וכמה **צריך לשמור עליה שהרי היא בונה את כל האדם**, אם לקרבו אם לרחקו. והנה **בשפת אמת** (בחקותי תרמ"ד) יש יסודות גדולים בענין זה, יסודות שתמיד צריך לחיות אתם. **במדרש על הפסוק** אם בחקותי תלכו כתוב: **הדא הוא דכתיב חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך**. אמר דוד: רבש"ע! בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות.

מבאר **השפת אמת'**: **בפסוק** נאמר מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ, וביאורו הפשוט **שהקב"ה מסבב מלמעלה שהאדם יגיע לאן שהוא צריך להגיע** (וידוע פירושו של **הבעש"ט** הק' זע"א על ודרכו יחפץ שהוא הסבר לתחילת הפסוק, כי אחת מהדרכים שהקב"ה מביא את האדם לאן שהוא צריך היא על-ידי שהוא מעורר רצון בלבו ללכת לשם), אך אפשר לומר הביאור **שיש דרכים מיוחדות לכל איש ואיש מישראל** לפי תכונות נפשו, **והעובד ה' אשר משתוקק תמיד למצוא הדרכים המיוחדות לו, ינחה ה' בדרך האמת**, וזהו ודרכו יחפץ, **על-ידי שדרכו יחפץ**, היינו **שישתוקק למצוא את דרכו** - ה' **יכונן את צעדיו למצוא אותה**. וזהו שאמר דוד חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, על-ידי זה שבכל יום הייתי מחשב ומשתוקק למצוא דרך ה', היו רגלי מביאות אותי לאן שהייתי צריך.

עכשיו הכביש נפתח לתנועה, מרגע זה ואילך אפשר לנסוע עליו...

יש דרך סלולה ומוכנה עם אורות ועם כל מה שצריך כדי לנסוע עליה, ואף אחד אינו משתמש בה, כי אין איש זקוק לה. לכולם יש דרכים אחרת. דרך זו מיוחדת רק בשבילך, אבל סרט אדום מתוח לרוחב הדרך ואינך יכול לנסוע עליה, ואיך אתה גוזר את הסרט? כשאתה חושב על כך ומשתוקק לכך ומתפלל לה' שיאיר לך, כי אז הוא מאיר לך ואתה מוצא את הדרך. אין זה אומר שמאז ואילך כל יצריך בטלים, אבל אתה רואה את הדרך. אתה לא סתם תועה ביער, אלא אתה רואה את הדרך ומבין מה יש לך לעשות.

חוקים כנגד חוקים

ממשיך ה'שפת אמת' ומבאר שזהו הפירוש אם בחקותי תלכו, כי הנה במדרש שם על הפסוק אם בחקותי תלכו כתוב עוד: ר' לוי בשם ר' חמא ברבי חנינא אמר חוקים שהם חקוקים על יצה"ר. וביארו המפרשים שדרכי היצר הרע נקראים חוקים כי הם חקוקים על לוח הלב, כמו שנאמר (יחזקאל לב, כז) ותהי עוונתם (חקוקה) על עצמותם. ואז ברא הקב"ה חוקות התורה שיחקוק על הלב ויעמדו כנגד חוקות היצר הרע. הוי אומר: בתוך הלב יש שבילים ודרכים של היצר הרע שעל ידם הוא מושך את האדם ומבלבל לו את דעתו, ועוד יש חוקים שהם מתיישבים על השבילים האלה וכובשים אותם. אומר ה'שפת אמת': זהו שאמר אם בחקותי תלכו שהוא בכוח האדם לראות הדרכים והחקיקות שחקק הקב"ה בנפש האדם כמו שכתוב במדרש חוקים שהם חקוקים על היצה"ר כו', פירוש: כמו שיש המשכות בהרגשת הנפש לתאות היצר, מכל שכן שנמצא ממש מיוחד דרכים ושערים בנפש האדם מיוחדים

ממציאים עצות הנצרכות לאדם אחד בלבד, כי אם עצות הנצרכות לאלפי אנשים. מגיע מנהיג בישראל והקב"ה מאיר לו שיודיע לקהל עדתו: יש עצה להתקרב אל ה' שמעו ותחי נפשכם.

אומר ה'שפת אמת': דע לך שהקב"ה בורא דרכים מיוחדות בשביל אנשים יחידים. הוא ברא לך דרך המיוחדת רק לך, וכאמור זה כולל גם דרך שתשמש אותך לאחר שהסתבכת בחטאים. אך מה? אינך יכול למצוא אותה כי חשוך לך. יש מסך המבדיל בינך לבין הדרך ואינך מוצא אותה. ואיך אתה יכול להסיר את המסך המבדיל? על-ידי זה שתאמין שיש דרך מוכנה בשבילך ועל-ידי השתוקקות למצוא אותה. אינך יכול להשתוקק באמת אם אינך מאמין שיש דרך כזו. הן כך ביאר ה'אבן עזרא' גבי לא תחמוד, אשר כולם שאלו איך יוכל אדם לעצור את לבו לבל יחמוד, הלא הוא רואה בעיניו ולבו חומד ומה יוכל לעשות כנגד זה? אמר על כך ה'אבן עזרא' שהדבר דומה לכפרי שיוודע שאף פעם לא יוכל לישא את בת המלך, וכיון שכן הוא מסיח דעתו ממנה ואינו חומד אותה. כך מצוה התורה לאדם שישריש בלבו שמה שאינו ברשותו, אינו בהישג ידו ויסיח דעתו ממנו וממילא לא יחמוד אותו. ומדה טובה מרובה, אם האדם יודע שהוא לא סתם משתוקק, אלא הדרך שתביאנו אל השי"ת, תביאנו אליו כמו שצריך, כמו שהקב"ה רוצה, עם חמימות, עם דביקות, והדרך הזו ממתינה לו, מתעוררת בלבו תשוקה חזקה למצוא אותה.

הכביש נפתח לתנועה

נהוג בעולם בשעה שמסיימים לסלול כביש חדש שהשרים הרוצים לקבל הערכה על סלילת הכביש, באים וגוזרים סרט (חוט) אדום המתוח לרוחב הכביש, ומכריזים:

למעשה. על-ידי שהאדם חושב יומם ולילה איך מוצאים את הדרך והוא משתוקק למצוא אותה, והוא מאמין שהדרך קיימת, כי הקב"ה מעולם לא ברא בעיה שאין לה פתרון. זהו אחד מהדברים שתלמידי הבעל שם תמיד דיברו אודותיו, שאף על הדברים שכתוב בזוה"ק שאין עליהם תשובה, אין זה כפשוטו, אלא הכוונה שזוהי ההרגשה שיש לו לאדם שאין לו דרך החוצה, כי זהו טבע החטא. וכמו שכתב באגרא דפרקא בתחילת החיבור בשם החוזה מלובלין זיע"א בענין אלישע בן אבויה שכאשר יצאה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר, לו היה אומר: אם כן אני הולך לעבוד את ה' לשמה, בוודאי היה הקב"ה מחזירו אליו. החטא יוצר בת קול כזו שהאדם בטוח שאין לו דרך החוצה. זוהי ההרגשה, ומדובר בצער גדול לאדם שמרגיש את עצמו אבוד לגמרי. אבל אין זה אמת, אלא שהחטא גורם לו להרגיש כן. האמת היא ואשיבה רגלי, אתה יכול לסובב את הגלגל אחורנית.

תיקון הנפש ברוב הרהור ותשוקה

מסיים השפת אמת: וכאשר חכמים הגידו הרהורי עבירה קשין מעבירה, יש לנו ללמוד כי הרהורי מצוה נוחין מהמצוה גופה, שתיקון הנפש תלוי ברוב הרהור ותשוקה לעבודת הבורא יתברך.

ביאור דבריו כי הנה מטעם זה הרהורי עבירה קשין מעבירה, כי ההרהורים מחלחלים כל-כך עמוק, הרבה יותר עמוק מהמעשה, ולכן הם קשין מאוד, וזאת בנוסף למה שדיברנו בשיעור הקודם שאין מה שעוצר את המחשבות, אך מזה נלמד שהרהורי המצוה יתקנו את הנפש יותר מהמצוה עצמה. מחשבות השתוקקות והבטחון שהקב"ה יעזור לו, יחדרו יותר עמוק מהמצוה, וממילא יתקנו את נפשו.

להשי"ת, והם רשימות וחקיקות בנפש האדם, אך להוציא מכח אל הפועל הוא בעזר השם ע"י הרצון של האדם והיגיעה בתורה כמו שאמרו יגעתי ומצאתי תאמין. וזהו שאמר חשבתי דרכי לשון רבים, שחישב תמיד למצוא הדרכים המיוחדים אליו, ומרוב המחשבות שהרהר תמיד בהם היה לו סייעתא דשמיא.

תיקון הטבע והרגילות

מוסיף השפת אמת עוד, וכאן יש בדבריו חיזוק עוד יותר גדול, חיזוק על גבי חיזוק: ידוע שהקליפה החזקה ביותר שקיימת בטומאה, היא ההרגלים של האדם. יש בזה הרבה דרגות, אבל זה מגיע מאוד מאוד עמוק ונעשה כחלק מן האדם ממש. רואים שאלו שנפלו בהרגלים קשים, אינם מוצאים את הדרך החוצה. הם כבר רצו אלף פעמים ובכו ואף התפללו ולא הצליחו להשתחרר מההרגלים שלהם. מי שמכור לדבר כזה, מצבו אינו פשוט בכלל, כי הטומאה חקוקה חזק מאוד. אומר השפת אמת: עליך לדעת שכאשר האדם מאמין שהקב"ה ברא בשבילו דרך ומחשב בזה תמיד ומשתוקק שהקב"ה יראה לו את הדרך, ואינו נתפעל מכך שלא מצאה עד כאן. בוודאי זה כואב לו הרבה, אבל אינו מגיע למסקנא שהוא נידון לאבדון. הוא מבין שכך הוא טבע החטא להחשיך את העינים ולהסתיר את הדרך. כך הוא בכל מיני ההרגלים. השפת אמת' כותב בלשונו: ואשיבה רגלי כו' הוא תיקון הטבע והרגילות להכניס בהם אור החכמה והדעת. אור החכמה והדעת יש לו כח לחדור כל-כך עמוק, עד למקום ההרגלים.

עצה חדשה להרגלים. אין זו ממש חדשה, שהרי היא בנויה על היסודות הידועים, אבל דרכו של השפת אמת' מועילה לכך שיידע האדם איך לקיימה

רק כשהוא נקלע באותו מקום ובאותו זמן ואינו חוטא. בדרך כלל אנו מבינים שמדובר במבחן בעלמא, הבה נראה כשאתה נקלע לאותו מצב ממש, האם אתה שוב חוזר לאותה דרך מקולקלת או שאתה כבר יותר חזק באמונתך ויראתך. אך לפי דברי השפת אמת' אנו מבינים שמדובר במהלך. **אומרים לו לאדם: השתמש באותם כוחות ממש, אבל לצד השני, עוד ועוד ועוד.**

זו ולא ידע מה זו

יש שהאדם טוען: אבל כבר התפללתי אלף פעמים. אומרים לו לאדם זה: אלף פעמים? הפלא ופלא! אבל הבה ונאמר לך בשקט ובתנאי קודם למעשה שלא תיפגע, הרהרת בדבר זה שהורגלת בו מאה וחמישים אלף פעמים. אם כבר הרהרת אלף פעמים בצד השני, נפלא מאוד, תוסיף בסייעתא דשמיא עוד מאה ארבעים ותשע אלף. האדם טוען: שום דבר לא זו. **בוודאי זה זו, אבל התקדמת רק קצת.** האדם מתלונן אני כבר טס שעתיים ועוד לא הגעתי לאמריקה. ברוך ה', ה' יעזור, עוד מעט יתקיים מנין מנחה על המטוס, ובעוד עשר שעות נגיע.

הדבר מאוד פשוט, והראיה הגדולה ביותר לזה, כי תמיד כשהאדם אומר התפללתי כל-כך הרבה ושום דבר לא זו, ושואלים אותו האם באמת שום דבר לא זו, הוא אומר: אינני יכול לומר שלא זו שום דבר, אבל עדיין אני זקוק לישועה גדולה. **הא לך שאפילו המעט שהתפללת כבר פעל את פעולתו, ואם כן מה שיש לך לעשות עכשיו, זה להתקדם הלאה בדרך זו.** אבל תבין מה שאתה עושה, אתה מחזיק בורית בידך. **תבין שכאשר אתה מתפלל ומתבונן בזה, אתה מסובב את עצמך לכיוון הנכון.**

והאמת היא שהאדם הנ"ל זקוק ליותר ממאה וחמישים אלף פעמים, כי תוך כדי

שתיקון הנפש תלוי ברוב הרהור ותשוקה לעבודת הבורא יתברך.

צריך לצאת בריקוד אחרי שרואים את דברי השפת אמת', כי זה נותן תקוה לאדם לאחר שהוא מתחיל לקלוט שבאמת הוא כך.

עד מקום שרגילות של אדם מגעת

ונבאר יותר: כשהאדם מתבונן איך הוא כל-כך נקשר לעבירה מכל סוג שהוא, או לסגנון מחשבה מעוותת, או אפילו לחדשות בעלמא? איך זה קרה שאינו יכול להתנתק, הוא תמיד חוזר לזה, הוא כבר קיבל על עצמו אלף פעמים וכל פעם חזר לזה? איך זה קרה לו? זה קרה לו **מרוב הרהור ותשוקה אשר נוסף לו ככל שהאכיל את מחשבותיו עם הדבר ההוא. מרוב הרהור בכמות ובאיכות, הוא נקשר לזה.** ובכן, אחת מהעצות שמועילה באמת להחליץ מזה היא בזה שהאדם מתחיל להרהר ולהשתוקק לעבודת הבורא יתברך. **אפילו בכמות, האדם מתחיל שוב לחשוב שהוא מחפש את השי"ת והוא מאמין שיש דרך בשבילו,** שוב פעם לחשוב ושוב פעם להשתוקק ושוב פעם לצייר לעצמו את הענין ושוב פעם להתפלל בצורה הבנויה על אמונה, כי **אז הוא משתמש באותה דרגה של כח בנפשו.**

בדרך כלל האדם חושב שכאשר הוא מתפלל, הדבר היחיד שהוא עושה זה שהוא עומד כעני בפתח, כי עני הוא בדעת, ומתחנן על נפשו: הן חנון ורחום אתה ורואה את מצבי הבייש, עזור נא לי. דרך זו בוודאי אמיתית ונכונה, אבל השפת אמת' מלמדנו שזה יותר עמוק. **בשעה שהאדם מתפלל באופן זה, הוא מכבס את נפשו, כי הוא נותן לאור להכנס לאותו מקום שהגיעו אליו הרהורי העבירה.** הנה הרמב"ם כתב שיש לו לאדם כפרה גמורה

הן הגיעו אל המשק הגדול ומשם אל החנויות הקטנות. שפע רוחני פועל ג"כ באופן זה, אך לא גשמי ממקום למקום, אלא רוחני ממדרגה גבוהה עד לעולם העשייה. ובכן, על איזה חלק מדרך זו חשוב לך לדעת אם אינך לומד קבלה. אתה שואל: מה זה נוגע לי? וכי צריך אני לדעת שזה עבר מעולם האצילות לעולם הבריאה?! מה שנוגע לך לדעת הוא השלב האחרון לפני שזה הגיע אליך.

אם נדמה זאת למשל הנ"ל, נאמר כך: כשאדם קונה ביצים לכבוד שבת, אין הוא צריך להכיר את כל השלבים שעברו על הביצים עד שהגיעו אל החנות, אבל השלב האחרון נוגע לו. הוי אומר: הוא יודע רק מהיכן הוא קונה ביצים. הוא הולך אל החנות שליד הבית וקונה. הוא חייב להיות בקשר עם זה שמוכר לו את הביצים, כי ממנו הוא מקבל אותו. לגבי השאלה מי מכר לו את הביצים, זה כבר לא משנה לו. אף כאן, כשהגיע אליך שפע, זה ירד בהרבה מדרגות עד שזה הגיע אליך, אך **מה שנוגע לך הוא מאין אתה לוקח את השפע**. אומר האדם: מה פירוש? הרי אני מאמין שאני מקבל אותו מהקב"ה. כן, אבל **כשאתה אומר שאתה מקבל אותו מהקב"ה, אתה מדבר על המקור**, אבל יחד עם כן **אתה צריך לדעת לאן ללכת לקחת אותו**, כפי שאתה צריך לדעת לאן ללכת לקחת את הביצים. התרצה לדעת מהו השלב האחרון לפני שהשפע הגיע אליך? **השלב האחרון הוא הדעת/המחשבות. מחשבות האדם הן החלק הקדוש ביותר, שם שורה השכינה** (הנשמה שבמוחי), **ולשם מגיע השפע, ומשם הוא יורד לכלי המעשה**.

הקב"ה ברא תורה וחידושי תורה ושפע שיוורד מלמעלה, אבל **אל כלי המעשה זה מגיע על-ידי המוח**. המוח הוא **התחנה**

תפילתו, הוא עדיין ממשיך לחטוא, ונמצא שבינתיים זה מגיע למאתיים וחמישים אלף. **אך עם כל זה, עדיין הוא יכול להמשיך להתפלל ולזכות להמשיך לעצמו את האור שיתקן את הרגילות**.

כשהאדם משפץ את דירתו, הוא עושה חשבון מראש כמה זה יעלה לו, אבל בדרך כלל הוא מגלה לאחר מכן שלא לקח בחשבון כל מיני הוצאות. ובכן, היועץ יאמר למי שרוצה לשפץ את דירתו: דע לך שעליך להוסיף על הסכום שיצא לך עוד חמש עשרה אחוזים (ובדרך כלל הרבה יותר). קח את זה בחשבון ותתחיל להתקדם עם הבנייה. אל תעצור כל פעם לצעוק: גנבים! רמאים! אף אחד אינו גנב, אף אחד אינו רמאי, אלא זה המחיר. **כשהאדם מבין איך לבו מתכבס פשוטו כמשמעו, הוא מבין שזה מגיע עד להרגלים שלו**.

התחנה האחרונה של השפע

והאמת שדבר זה נוגע לא רק למי שלקוי בדברים קשים ונמצא בשאול תחתית. הבשורה הטובה היא שזה מועיל גם לאלו, כי התורה היא אותה תורה והאור נכנס בכל המקומות. אין שום אדם שהקב"ה לא הכין לו דרך התואמת למצבו מששת ימי בראשית. אבל זה נוגע לכל אחד ואחד, כי האדם צריך לחיות עם מושג זה שכל סייעתא דשמיא שיש לו, כל הצלחה שיש לו בגשמיות וברוחניות, היתה לה דרך כיצד היא הגיעה אצלו. הקב"ה לא סתם שלח לו את הסייעתא, אלא היא הגיעה אליו בסדר מסוים, כי השפע של הקב"ה עובר מעילה לעלול, היא באה ממקום גבוה מאוד עד שהיא מגיעה אל האדם.

משל מהעולם הגשמי, אם התרנגולת הטילה ביצים ואתה יושב עכשיו בסעודת השבת ואוכל ביצים עם בצל, היה להן דרך לביצים עד שהגיעו אליך. מלול התרנגולים

אני לא רוצה להיות פה. הוא נכנס לחדרי המוח ובכל חדר הוא מוצא עוד איזה ילדותיות. בחדר אחד הוא רואה שני ילדים מתקוטטים - בסדר, כנראה זה לא כאן. הוא נכנס לחדר אחר ורואה איך האדם מדמייין שם דמיונות סרק. **דבר זה גורם לכך שהסייעתא דשמיא לא תוכל להגיע אל האדם.**

האדם מחפש פרנסה, הוא מחפש משרה, הוא מחפש שידוך, אם היה רק מוציא את הקטנות ממוחו... השכינה אומרת ככה: טוב, אתה מחפש פרנסה? בסדר, תן לי להכנס. היא מתיישבת בפנים ומתחילה לשמוע איזה שאלות האדם שואל כשהוא מברר על העניין. הוא שואל כאלה שאלות טפשיות... **האדם אינו יכול להביא את השפע באופן כזה.**

הדרך הנכונה היא שהאדם אומר: אני רוצה את השי"ת, אני רוצה שרצונו יתקיים... הוא פונה אל הקב"ה ואומר: אתה הכנסת אותי למצב הזה, כפי הנראה אתה רוצה שאחפש פרנסה אחרת... איני יודע לאן ללכת, אבל בוודאי הוא לטובתי, מה מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ. אכן כן, תחשוב באופן נכון, השתוקק לדברים נורמליים. אם אתה רוצה שלא יהיו לך חובות, זה דבר נורמלי. **אתה מאמין שהקב"ה יודע יותר טוב מה טוב בשבילך, אבל אינך ילד קטן אם אתה משתוקק לזה.** עלינו להבין שכאשר האדם מדבר באופן כזה קטנוני, זו בעיה גדולה, כי באופן כזה אינו הוא יכול לקבל את הסייעתא דשמיא. **ואף שאין כתוב על זה שזה עבירה, סוף כל סוף אין האדם קרוב אל ה'.**

כאן קודם שחטא כאן לאחר שחטא

והנה כשאנו לומדים פרשה זו, פרשת העולה, שהקב"ה צוה אותנו להביא קרבן

האחרונה לפני שהשפע/הסייעתא דשמיא יוצא מן הכוח אל הפועל. ומדוע חשוב לו לאדם לדעת זאת? **כדי שידע לשמור על מחשבתו נקיה. כל עוד מוח האדם שרוי במצב טוב, הוא חושב על חסדיו של הקב"ה ולא פסק פומיה מלומר ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך, כמובא בירושלמי (ברכות פ"ה) בשם רבי יוחנן: לעולם לא יא הפסוק הזה זו מתוך פיך. תמיד צריך האדם לומר: אשרי מי שבוטח בה', תודה לך ה', כל מה שיש לי הוא ממך... בלכתו בדרך, בשכבו ובקומו, תמיד הוא חושב באופן זה. **הוא מבין שהוא זקוק לעזרת ה' בענייני הרוחניות, הוא מאמין שהקב"ה יעזור לו ברוחניות, הוא משתדל שמחשבות לבו יהיו בסדר, אזי הוא נותן להצלחה להגיע אליו.** חשבתי דרכי פותח את הדלת לאור החכמה שיחדור אל מקום ההרגלים. אם האדם רק כאוב מחמת הרגליו ומבין שיש אלוקים בעולם, אך אינו מעלה את המחשבות בלבו שהקב"ה סלל לו דרך ושהוא רוצה ליתן לו את הדרך, אין הוא פותח את הדלת לאור הדעת שייכנס במוחו.**

כשאורו של הקב"ה צריך לרדת למחשבות ילדותיות

ולא רק לגבי הרגלים הוא כך, אלא גם **לגבי מי ששרוי בקטנות,** כלומר, הוא מנסה לשמור תורה ומצוות, אבל כשאתה מדבר אתו ושומע מה מעניין אותו ובמה הוא עסוק... כאלה שטויות! מה פלוני יאמר ומה אלמוני יחשוב. הוא עסוק בזה ללא הרף. כי אף זה, כשהשפע של הקב"ה רוצה להכנס במוחו כדי שתהיה לו סייעתא דשמיא בכל מה שצריך, השפע מרגיש שלא בנוח. השכינה נכנסת במוחו ומרגישה כביכול - מה, הגעתי לכיתה גן?! השפע מחפש את הדלת - תגיד! היכן הישיבה גדולה? כאן זה הכיתה של הילדים הקטנים,

שבת"? מי אינו נותן לו ללכת בדרכים ולהתלהב בקדושת השכינה עד שלא יראה שום מראה אסור? מי מונע אותו מלהתגלגל במיטתו מבלי שיוכל להרדם מרוב השתוקקות למסור את נפשו להשי"ת (כך מסופר שרופאו של **הדברי חיים' מצאנו** זיע"א כתב עליו בתעודת הפטירה שהוא נפטר מרוב אהבה שהיתה לו). התשובה היא **השתשוקות שיש לו לדברים אחרים, הן אלה שמקררות את תשוקתו להשי"ת.**

ובכן, העולה היא קרבן שבא ואומר: הבה ונסיר את הרהורי הלב הבלתי טובים, למה? כי אתה זקוק כל-כך לחשבתי דרכי, וכאשר תסיר את התשוקות הפסולות, תוכל לקיים חשבתי דרכי ותזכה לאור גדול.

האדם מבין שהיצר המפתה אותו אינו עומד מבחוץ, אלא הוא כבר יושב בלבו, וזאת כתוצאה מכך שחשב וחשב בלי סוף מחשבות פסולות, ולכן קשה לו לקיים עצה זו להפרד מן ההרגלים. **וכיון שהוא מבין את זה ולומד את פרשת העולה, הרי זה מכלה אותה תשוקה שהתעוררה בו על-ידי המחשבות הפסולות.** והנה לנו הבנה חדשה במה שאמרו **הצדיקים** שאמירת הפסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה שורפת ומכלה את היצר הרע. בוודאי! הוא מביא עולה. אבל הוא צריך להבין מה הוא לומד כשהוא עוסק בפרשה זו. וזהו גם שאומרים בבוקר אחרי אמירת המשנה של עולה דפרק איזהו מקומן: יהי רצון מלפניך שיהיה זה חשוב ומקובל כאילו הקרבתי עולה. בחטאת ואשם מוסיפים: אם נתחייבתי חטאת/אשם, כי חטאת ואשם אינם באים בנדבה, אבל העולה באה בנדבה, ואף במקומות שלא נהגו לומר את היהי רצון, יכולים לכוון על כך. בכל אופן מדי בוקר אומרים את המשנה של עולה ואומרים את פרשת התמיד וכן אומרים אש תמיד תוקד

שצריך להניח את אבריו ופדריו על האש שעל המזבח שיתאכלו היטב, וכל זה לכפר על הרהורי הלב, יסוד הדבר הוא **שהאדם מבין שהיצרים שיש לו אשר מפריעים לו בעבודת ה', החושך שיש לו שמונע אותו מן הדביקות,** בנוי על שני חלקים, החלק הראשון שאפילו היה נקי כאדם הראשון קודם החטא, כבר היה לו **יצר הרע,** כי **כך ברא הקב"ה את האדם שתהיה לו נטייה לחטוא,** כפי שתראה שהיה לו לאדם הראשון נסיון לחטוא בחטא עץ הדעת, והחלק השני הוא לאחר שכבר חטא האדם, שאז הענין כבר נעשה יותר מורכב, כי **על-ידי החטא הכניס את היצר פנימה.**

וכפי שכתבו **כל הספרים** וביותר הוא מבואר ב**נפש החיים** שקודם החטא עמד היצר מבחוץ, כאילו האדם עומד והוא עומד לידו ומפתהו לחטוא, ומאז החטא, הוא עומד בפנים עד שהאדם מרגיש שהוא עצמו רוצה ללכת בדרך עקומה. וכך הוא אצל כל אדם, **אחרי שהוא חוטא, הוא מתמודד עם שתי דרגות של יצר המושך אותו אל הרע.** אכן כן, **כל אחד מאתנו הוא במצב כזה, כל אחד לפי מדרגתו, חוץ ממי שנקי לגמרי.**

אש אוכלה אש

נתן לנו הקב"ה את פרשת העולה והודיע לנו זאת תורה העולה שמי שעוסק בתורת העולה כאילו הקריב עולה, שזה מה שיכפר על הרהורי הלב, היינו **שהאדם מבין שמה שעוצר אותו מהמחשבות וההשתוקקות המביאות אור, זה המחשבות המסולפות, כי כל הקטנוניות וההבלים שהוא חושב עליהם ומשתוקק אליהם, מונעים אותי מלקיים חשבתי דרכי.** מי אינו נותן לאדם לקיים את המימרא "ווען איך וואלט גיהאט כח, וואלט איך געלאפן אין די גאסין און איך וואלט געשריגן

מתחיל כאן וזה מגיע לשם. הוא מסביר שזה מה שטענה הקליפה דמפקא לכולא שתא בשה"י פה"י (המן טען לאחשוורוש שבני ישראל מבלים את כל ימיהם בשבת היום פסח היום). טענתם היתה שהם אוכלים להנאת גופם, וזה גם מה שהיה כשנהנו מסעודתו של אחשוורוש. **הם התגשמו שם כאשר נתנו את דעתם בתענוגים השונים ועוררו בלבם תשוקה לתענוגים לדברים חומריים, וכשהאדם עושה כן, הלא הוא פותח לעצמו את שערי הגיהנום,** והרי הוא מתחיל להתדרדר ומגיע לאן שהוא מגיע. היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך. וכפי שהבאנו אתמול מלשון **החינוך** שכאשר האדם עוסק בתענוגי הגוף בלי תועלת, הוא עובר על ולא תתורו. **אם יש לזה תועלת, אזי הקב"ה רצה דווקא שיהיה טעם ערב לאכילתו,** כידוע שהטעם הערב מקורו בניצוצות הקדושים שבתוך המזון. אבל כשהוא אוכל בלי שום תועלת לבריאות הגוף ולחיוזוק כי אם לעורר בלבו תענוגים, אזי אכילתו מביאה אותו לשאול תחתית פשוטו כמשמעו. רואים זאת בחוש עד שכמה אכילה כזו מעוררת את ההשתוקקות לדברים חומריים ומביאה את האדם לידי חטא.

מתי יגיעו מעשי למעשה החסידיים

ומדה טובה מרובה, על האדם לדעת לאיזו מדרגה הוא יכול להגיע על-ידי דיבור וחשיבה בעבודת ה' ועל-ידי השתוקקות לעבודת ה'. כבר דיברנו בשיעור הקודם בענין סיפורי צדיקים ויראי ה' שמעוררים את ההשתוקקות בלב להתעלות במעלות הסולם, ועכשיו נאמר שלפעמים כשמדובר בצדיקים גדולים, האדם מרגיש שזה כל-כך רחוק ממנו ושאינן לו השגה בדברים האלה. אך לזה העצה לדבר על תהלוכותיהם של זקני החסידים, יהודים שיראת אלוקים על פניהם, יהודים

ופרשת הקטורת אשר ידוע מהאר"י ז"ל שזה מועיל לעורר את האדם בתשובה, וסיבת הדבר כי אלו הן הפרשיות המביאות את התשוקות והרצונות אל השי"ת.

ועל זה יסד הרבי ר' אלימלך זיע"א בתפלתו: "ותשפיע רוח קדשך עלינו שנהיה דבקים בך ושנשתוקק תמיד אליך יותר ויותר, וממדרגה למדרגה תעלנו". לא תמיד אנו מבינים את העומק. העומק הוא שאם נזכה להשתוקק יותר ויותר, ההשתוקקות עצמה תעלנו ממדרגה למדרגה. ועוד שם: "ותשפיע עלינו מעולם התשובה תמיד הרהור לשוב אליך בלב שלם". פעמים שהאדם רחוק כל-כך שאין לו אפילו את הרהור התשובה, והרי הוא מבקש מהקב"ה שיתננו לו. הוא מתפלל שהקב"ה יתן לו הרהורי תשובה ושתהיה לו השתוקקות אליו, ואז הוא זוכה לכך, ומשם הדרך כלפי מעלה קצרה. פעמים הרבה האדם מתפלל ותצילני מהרהורים רעים, אך כאן מבואר שיש גם תפילה שתשפיע עלי הרהורים טובים. תכניס בי הרהורים נכונים, עזור לי שההשתוקקות תגבר בלבי יותר ויותר, וזה מה שיישר אותי.

דמפקא לכולא שתא בשה"י פה"י

והנה בשיעור הקודם ביארנו שאחת מהדרכים לעבוד על זה היא שהאדם ישם לב למחשבותיו. פירוש: כשאדם משתוקק לדברים מגושמים אע"פ שאין זה עבירה, לדוגמא הוא חושב על אכילה, הוא נהנה לראות איך פלוני מתאר ענינים מגושמים, עליו לשים לב שהוא משלם על זה מחיר כבד מאוד.

דבר מבחיל כתב רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א שמה שבני ישראל נכשלו בקדושת הברית ועמלק, הכל התחיל מכך שנהנו מהנאתם מאכילת הגוף, כי האדם

לעיל, ותיכף ומיד יאמר בפיו ובלבבו: יותר היה לו תענוג ושמחה בעשיית מצות עשה של ונקדשתי באופן הנזכר לעיל מהרגשת תענוג הגשמי הזה שהוא מהצרעת משכא דחוויה. וכך יאמר: וראיה לדבר שיותר היה לו תענוג ושמחה בעשיית מצות עשה של ונקדשתי באופן הנזכר לעיל, שאפילו היו חוטפין אותו רוצחים באמצע אכילה וכו' לעשות לו עינויים קשים היית משמח את עצמי על קידוש השם יתברך יותר מתענוג גשמי הזה". ומסיים שם, וזה מה שבעיקר קשה לו לאדם: "אך ייזהר שיהיה דובר אמת בלבבו ושיהיה אז בשעת מעשה לבו בתוכיות ובפנימיות הלב באמת גמור, ושלא ישטה את עצמו להיות כגונב דעת עליונה חס ושלום". בדרך כלל האדם נותן כאן נשיקה ל'נועם אלימלך' ואומר: נו שוין, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. היש מי שיאמר שנמצא במדרגה כזו?! הלא במדרגה גבוהה ביותר.

אך האמת שמדובר ברעיון **שיש לו הרבה מדרגות**, ואם כי הרבי ר' אלימלך מתאר כיצד זה נראה במדרגה העליונה ביותר, **יש לו גם מדרגה פשוטה השווה לכל נפש**. הרעיון אחד הוא - **כשאתה פנוי, אתה מתבונן, אינך יושב פנוי**. יש לי חדשות בשבילך, אתה תמיד חושב. או שאתה חושב על שטותים, או שאתה חוזר על הבלים ישנים, נייעס וכדומה, והמחשבות האלה מושכות אותך כלפי מטה על אף שאין בהן אף לא ריח של עבירה, כי יש בהן השתוקקות להבלים ויש בהן השקפות מעוותות שעל ידי השינון והחזרה הן נחקקות בנפשך עד שנעשות אצלך להשקפות אמיתיות.

עד שתהא השלהבת עולה מאליה

עליך לומר לעצמך כך: עצה לעבודת ה', אלה הדברים אשר יעשה אותם האדם וחי

שרואים עליהם שמה שמעניין אותם זה רק קרבת אלוקים. יש כל-כך הרבה ספרים שאפשר לקרוא בהם על פרקי חייהם של החסידים, איך הכינו את עצמם לתפילתם, איך נהגו משבת קודש, **איך כל מאווייהם ותפילותיהם היו לזכות לתענוגים רוחניים ולעשות רצון ה'** ולא עניין אותם כלל ענינים של הבל.

ככל שאתה קונה עוד ועוד מהסיפורים האלה, אתה מחזק בלבך את ההשתוקקות יותר ויותר, ומחדייר בנפשך אור גדול שבכוחו להגיע עד למקום ההרגלים ולשנותם.

בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה

זהו באמת היסוד במה שכתב הרבי ר' אלימלך בתחילת ה'צעטיל קטן': "בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה, ובפרט שהוא יושב בטל לבדו בחדר, או שוכב על מיטתו ואינו יכול לישן, יהיה מהרהר במצות עשה זו של ונקדשתי בתוך בני ישראל, וידמה בנפשו ויצייר במחשבתו כאילו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים, והוא בשביל קדושת השם יתברך שובר את טבעו ומפיל את עצמו אל האש על קידוש השם יתברך, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ונמצא שאינו שוכב ויושב בטל, רק מקיים מצות עשה דאורייתא".

כי הנה יש שדיבור זה מרפה את ידי הלומד, כי הוא סבור שמדובר במדרגה גבוהה ביותר הרחוקה ממנו שנות אור, היתכן שבכל עת שהוא פנוי מן התורה ידמה בנפשו שהוא מפיל את עצמו למדורת האש בשביל קדושת השם?! מה גם שהוא חוזר על זה בצעטיל קטן שוב באות ב' שכך צריך לכוון בק"ש ובשמונה עשרה, ושום פעם באות ג' שעל האדם לכוון כן גם בעת עסקו בתענוגים גשמיים, ובלשון קדשו: "כשיתחיל להרגיש תענוג גשמי, יצייר במחשבתו כנזכר

ויותר, ויעלה ממדרגה למדרגה (כנוסח תפילתו של הרבי ר' אלימלך).

זהו יועיל לו עד כדי כך, שהשתוקקות **תגיע למקום העמוק ביותר, מקום ההרגלים ויעקור אותם משורשם**. אבל זה פועל בדרך של אור, כלומר, **האדם אינו צריך לראות איך הוא עצמו גורם לזה**. זה מעורר השתוקקות וביים בהיר אחד זה קורה. אפשר לראות כמו"כ אצל ילד שמרעיפים עליו מחמאות ומילות טובות ואין מלחיצים אותו יותר מדי ויום אחד הוא מגיע מיוזמתו ומבקש: "אני רוצה ללמוד, אני רוצה להגיע לבית הכנסת", ואב מתמלא שמחה - אה!!! הדעת נולדה. ליום הזה חיקיתי. המחנך אמר לי שיבוא יום והוא יבקש מעצמו, והנה זה קרה. אף כאן, אם תפעל בדרך זו, יום אחד ההשתוקקות תתחיל לבעור בלבך ותבוא מעצמך לבקש להתקרב אל ה' יותר ויותר ולעלות ממדרגה למדרגה.

זהו הכוח הגדול שברא הקב"ה וצוה שתון כדי שנעורר את ההשתוקקות לדברים שבקדושה, נעסוק גם לעקור את התשוקות הישנות, **ועל-ידי שתי הפעולות האלה, פעולות של סור מרע ועשה טוב, יזכה האדם להרגשים נכונים ולמעשים נכונים ותתהפך פנימיותו להתקרב אל ה'.**

בהם: סעיף א', **עשה לעצמך סדר לחשוב על האמת, על התכלית שבעבודה הגעת לעולם**. אתה רוצה לעבוד את ה', אתה רוצה להתקרב אל ה'. לאן האדם צריך להגיע? הוא צריך להגיע לידי כך שאפילו יצטרך למסור את נפשו, יאמר לעצמו: אם אקפוץ לתוך האש ואמסור את נפשי על כול כולי לריבונו של עולם, יתגדל ויתקדש שמו יתברך ותתגלה אלקותו בעולם ותתקיים התכלית. אכן זוהי המדרגה המאה. אך כעת הוא צריך להכיר את המדרגה הראשונה, והיא שבכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה... האמת שבכל עת ורגע זה גם לא המדרגה הראשונה. **המדרגה הראשונה היא שיקבע לעצמו סדר שבו יחשוב מחשבות שהוא רוצה לעבוד את ה' ולזכות לקדש שמו בעולם ולעשות נחת רוח להקב"ה**, ויתפלל בתחנונים אני רוצה למצוא את הדרך להתקרב אל ה', ויודה להשי"ת, וכיון שיעשה כן, יולד מזה אור יותר גדול. אכן כן, למחשבות יש תולדות. **המחשבות לא תישארנה כמחשבות בעלמא. הן יהפכו את פנימיותו, כפי שהמחשבות הבלתי טובות הפכו את פנימיותו, כך המחשבות יהפכו את פנימיותו בכפלי כפליים, כי יזכה לסיוע מן השמים, שישתוקק אליו תמיד יותר**

נדבת לכבוד ולזכר
הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק צוק"ל

נדבת הר"ר הלל צימענד הי"ו
לכבוד חתונת בנו בשטו"מ

נדבת ידידנו
הר"ר מנחם בצלאל גאטעסמאן הי"ו
לזכות החתן יצחק יעקב בן בלימא רחל
והכלה יטל בת קריינטשא יענטע

נדבת הר"ר יחזקאל גאלדשטיין הי"ו
לזכות החתן יוסף מרדכי
והכלה אסתר בלימא

יום ראשון פרשת שמיני כ"א אד"ב תשפ"ד

תיקון המדות ונתינת ביטוי לכשרונות במשנת הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א

הסתלקותו שמי שילמד בספרו, יזכה לפרנסה, ומי שילמד בו בשבת קודש, יזכה לנשמה יתרה חיה ויחידה, וידוע שהרבה מיראי ה' החסידים ואנשי מעשה מקפידים על פי קבלה זו ללמוד מהספר הקדוש מדי שבת בשבתו, ויש מהם שמקפידים להגות בו מדי יום ביומו.

כשהיו באים אל הרה"ק רבי משה יצחק מפשעווארסק זיע"א להתברך בזרע של קיימא, היה נוטל את הקוויטל ומכניסו בין דפי הנועם אלימלך בפרשת עקב בפסוק ולא יהיה בך עקר ועקרה וממשיך ישועה. כעין זה יש כמה וכמה סיפורים על יהודים שהכניסו את בקשותיהם בין דפי הספר וזכו לישועות למעלה מדרך הטבע. פעם היה חולה שמצבו מנע ממנו מלהגיע אל הרבי מפשעווארסק, גמר אומר בלבו לעשות מה שהרבי עושה - הרבי מניח את הקוויטל בין דפי הנועם אלימלך, אך אני אעשה כמותו. רשם קוויטל והניחו בתוך

נחל נובע מקור חכמה

מסופר שכאשר הרבי ר' אלימלך ראה לראשונה את דברי התורה שיצאו מפיו כתובים עלי גליון, שאל את בנו הרה"ק רבי אלעזר: "אלעזר! מי אמר אותך?", ובנו השיב כמתמיה: "הלא אבא אמר אותך!". אמר לו הרבי ר' אלימלך: "חשבתי שמלאכים ושרפים אמרו אותך", ואז נתן את הסכמתו שיוסיפו לכתוב אותם ויעלום על מזבח הדפוס. עוד מסופר שכאשר ה'חתם סופר' ראה את הספר נועם אלימלך לראשונה, התבטא ואמר: "קטלא קניא אנחנו כנגדו", כי ראה שהמדרגות וההשגות המופיעות בספר, למעלה ממדותיו של האדם הפשוט הן.

האמת היא שהרבה מתואר בספר איך הצדיקים מחדשים בכל עת ומוציאים דרכים חדשות בעבודת ה'. הם לא עוצרים. כל יום הם מקבלים שכל חדש והשגה חדשה בריבוננו של עולם ומתעלים יותר ויותר.

ידוע שהרבי ר' אלימלך אמר קודם

ללמוד: ראשית, איזו תועלת גדולה יש לו לאדם כשהוא מצליח לשבור את מדותיו, **כמה הוא מתקרב אל ה' ולאיוו סייעתא דשמיא הוא זוכה**, ואז יש ללמוד **כיצד עושים זאת הלכה למעשה**. אמת נכון הדבר שבצעטיל קטן מלמדנו הרבי ר' אלימלך לפעול בכוח כנגד המדות הטבועות בנו, אך פעמים שאנו זקוקים לתוספת הסבר (מתוך הנועם אלימלך) ולראות איך להניח את הנפש במקום הראוי להצלחה בענין זה.

בליקוטי שושנה שבסוף הספר נועם אלימלך אפשר למצוא דיבורים קצרים ובשפה יותר מובנת השווים לכל נפש, ושם כתוב על **הפסוק** כי נר מצוה ותורה אור בזה הלשון: **"אדם הרוצה לעשות מצוה בשלימות, צריך מתחילה לקדש עצמו להיותו שלם במדותיו, כמו הגאווה והקנאה והשנאה והכעס וכדומיהן בכל המדות, אז לפי שלימות המדות שבו, כן יהיה ערך המצוה בשלימות, ובלתי אפשרי שתהיה המצוה שלימה מכל סיג כי אם שיהיה שלם בכל מדותיו"**.

נורא נוראות! יש שהאדם חושב שתקון המדות הוא ענין צדדי או איזו הקדמה לתורה ומצוות, אך כאן מלמדנו הרבי ר' אלימלך שאי אפשר לקיים שום מצוה בשלימות אם אין האדם שלם בכל מדותיו.

המתקן את מדותיו מסייעין אותו

"וזו שאמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) שכר מצוה מצוה, דהנה אמרו ז"ל (שבת קד, א) הבא לטהר מסייעין אותו, והפירוש הוא הבא לטהר, דהיינו שמתקן את מדותיו כראוי, מסייעין אותו, עיקר הסיוע שיוכה לעשות המצוה בשלימות, והמדות המה נקראים שכר מצוה שעל ידם אדם זוכה למצוה וזהו שכר מצוה, המה המדות

הספר בפסוק כי אני ה' רופאך שבפרשת בשלח ונתרפא.

האדם לא נברא רק לשבר הטבע

נלמד אפוא קצת מהספר הקדוש, וזה החלנו בסייעתא דשמיא: עבודה גדולה שהרבי ר' אלימלך עוסק בו בספרו הוא ענין זיכוך המידות. ידוע לשונו בצעטיל קטן (אות טז): **"האדם לא נברא בעולם רק לשבר את הטבע"**. ומסביר: "כגון מי שנולד בטבע של עקשנות, ישבר את טבעו מ' יום רצופים לעשות דוקא להיפך ממה שיעלה במחשבתו. וכן מי שבטבע עצל, ירגיל את עצמו מ' יום רצופים לעשות כל דבר בזריזות, הן בהולך לשכוב על מטתו, הן לקום בבוקר ממשכבו, הן בזריזות לבישת בגדים ונטילת ידים ולנקות את גופו וליך בזריזות לבית הכנסת תיכף אחר קומו מהספר וכיוצא בהן. וכן מי שטבעו ביישן מהחלק של בושח רעה, ירגיל את עצמו מ' יום להתפלל דוקא בקול רם וכח תנועת אבריו, ולקיים כל עצמותי תאמרנה, ולברך על התורה בקול רם, עד שיעזרוהו מן השמים להסיר הבושח הרעה ממנו. וכן מי שאמרי פיו אינם עולים יפה ומסודר מחמת הרגל טבעו וכלי הדבור שלו, ירגיל את עצמו מ' יום להטות אזנו להדיבורים היוצאים מאליו, הן במילי דעלמא והן במילי דשמיא הן בשעת לימוד, כי הרגל של כל דבר נעשה שלטון. וכן מי שטבעו אינו מתמיד בלימודו, ירגיל את עצמו גם כן מ' יום וילמוד יותר מהרגל שלו, ויסתכל בכל פעם קודם הלימוד בצעטיל קטן שלי, ומשם ואילך מן השמים יעזרוהו להיות מוסיף והולך בשבירת מידות הרעות עד תומם".

שלימות המצוות תלויה בשלימות המדות

אכן מדובר בענין חשוב מאוד ויש לנו

המצוה רק כשהאדם נוכח לגמרי בשעת עשייתה. ומיהו האדם? האם הכוונה לכלי המעשה? הנה בדרך כלל אומרים שהכוונה לנפשו, אבל כשעוסקים בסוגיית המדות, צריך להבין שנשמת האדם משתקפת החוצה על-ידי המדות הקדושות. ונסביר כדי להבין: מי שיש לו קנאה ושנאה או עסוק באחת מהמדות הרעות, הוא מציב מחיצה עבה ואינו נותן לנשמתו להאיר החוצה. בזה שאינו שמח בהצלחת זולתו, בזה שאינו רוצה לומר מילה טובה לזולתו, בזה אינו רוצה ליתן משלו לזולתו, הוא מונע מנשמתו להתגלות. ולהיפך, מי שעוסק לדוגמה במדת החסד, הוא נותן לנשמתו להאיר החוצה. חלק זה שבנשמתו מאיר החוצה. וכמו"כ יש עוד חלקים לנשמתו. יש בדרך משל האש שבנשמתו שמתלהבת לדבר מצוה, יש כח הגבורה איזהו גיבור הכובש את יצרו. כשאדם מתאזר בכוחות להתגבר על יצרו או בולם את פיו כי כך צוה ה', מתגלית מדת הגבורה שבנשמתו. הכלל הוא שכאשר תכונות האדם מאירות באופן הנכון, נשמתו מתגלית ומאירה. עכשיו הוא מרגיש את נשמתו, עכשיו אור נשמתו יוצא מן הכוח אל הפועל, עכשיו נשמתו נמצאת באתגליא.

לפיכך כשהאדם עוסק במדת החסד, וכל שכן כשהוא טורח הרבה ומזיע בשביל זולתו שלא על מנת לקבל פרס, אזי מדת החסד שלו נעשית מרכבה לשכינה. עכשיו יכולה מדת החסד שלמעלה לבוא ולשרות על מדת החסד שלו. נסביר זאת כי אחד מהדברים הוא שהאדם צריך להשתוקק להם - להיות מרכבה לשכינה, היינו להכניס את עצמו למצב שהשכינה תרגיש בנוח (כביכול) לשרות עליו. ואיך האדם באמת מכניס את עצמו למצב כזה? על-ידי שהוא מתנהג וחושב באופן של נשמה ונותן לנשמתו

הגורמים לעשות מצוה מה בא על ידם? ומפרש - מצוה, שהקב"ה מזמן לידו מצוה לעשותה כיון שהוא מוכן במדותיו וכנ"ל הבא לטהר מסייעין אותו".

נראין דבריו שהמדות נקראות שכן מצוה על שם התוצאה שלהן שהיא המצוה. אכן לנו האנשים הפשוטים, זה נשמע קצת תמוה, הרי אנו רואים בעינינו שגם מי שאינו שלם במדותיו יכול לקיים מצוות הרבה. הוא נותן צדקה ונוטל לולב, ועוסק בעוד מצוות לרוב על אף שיש לו עדיין דרך ארוכה בתיקון מדותיו. מה אפוא הפשט במאמרו של הרבי ר' אלימלך: "בלתי אפשרי שתהיה המצוה שלימה מכל סיג כי אם שיהיה שלם בכל מדותיו"?

הנשמה מתגלית על-ידי המדות

אכן המשכיל יבין שהרבי ר' אלימלך מדבר על הדביקות שהמצוה יכולה להביא לאדם. ובאמת נחוץ מאוד כשהוגים בספרי החסידות וכשרוצים להתדבק בדברי תורתו של הרבי ר' אלימלך שניגש למצוה באופן כזה, ואז נוכל להבין את דבריו כאן. ידוע שהקב"ה נתן לנו תורה ומצוות שהן מהלכים ועצות כלשון הוזה"ק (פרשת יתרו) איך להתדבק בו יתברך. כל מצוה עוזרת לו לאדם להתדבק בחיי החיים. כל מצוה היא חבל שהאדם יכול להיאחז בה ולהניע על ידה אל השי"ת. אבל האדם בתחילת דרכו, עדיין אינו רואה שזה באמת פועל. הוא יודע ומאמין שכאשר הוא מקיים מצוה הוא עושה נחת רוח להקב"ה בעצם זה שהוא עושה רצונו יתברך, כלשון הספרי על אשה ריח ניחוח לה' - "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני", אבל אינו רואה שהוא מגיע מזה לידי דביקות.

ובכן, אחד מהדברים שצריך לדעת הוא שאי אפשר להניע לידי דביקות על-ידי

הק' בפרשת בא שהדברים הגשמיים נועדו להסביר לנו את המושגים הרוחניים תוך כדי שידועים להבדיל ומבינים שהמושגים הרוחניים שונים לגמרי) **ההשכינה יכולה לשרות רק על קדושה הקיימת בעולם.** הקדושה היא כסא לשכינה. אם יש כאן קדושה - היא יכולה לשרות כאן; אם אין כאן קדושה - אינה יכולה לשרות כאן.

בבית הכלא של הגוף

והנה **כשהאדם מתקן את מדותיו**, אינו עושה דבר חיצוני בעלמא, אלא דבר פנימי נפלא מאוד **שהרי הוא מביא את עצמו לקדושה. כל עוד מדות האדם אינן מתוקנות, נשמתו כלואה בבית האסורים.** מדת חסדו רוצה להשפיע ואינה יכולה כי לב האדם מקנא ואינו יכול לראות בטובתם של אחרים, מדת הנצח שלו העשויה להגביר את האור ולנצח את הרע **אינה יכולה לצאת מן הכוח אל הפועל, וכן כל שאר המדות, כולן נמצאות במסגר.**

פעמים הרבה זה קורה **בגלל שהאדם עדיין שרוי בקליפה ואינו נוטל חיות מפנימיותו, ולכן הוא מסתכל תמיד מה אחרים אומרים עליו** וכמה כסף יש לו בהשוואה לאחרים ורוצה למצוא חן בעיני אחרים. הוא אינו יונק מנשמתו כי אינו מרגיש אותה, ולכן הוא מרגיש שלא בנוח, הוא מרגיש לא יוצלח, וממילא הוא יש לו צורך נואש למצוא חן בעיני בשר ודם. וכיון שהוא שרוי במצב כזה, הקנאה מפעפעת בו, וכן הוא שונא כל מי שיש לו יותר ממנו או מצליח יותר ממנו, כי הוא מרגיש כאילו פלוני חורץ את גורלו ומעיד עליו שאינו שווה מאומה, ומזה נולד בו הרצון להשפילו ולהתכבד בקלונו. **אכן אדם כזה שרוי בגלות איומה וחיייו חיי צער הם.** דומה הדבר למי שיש לו הרבה רעיונות יפים

להאיר, כי אז הוא נעשה כביכול כסא לריבונו של עולם, ואז יכולה מדת החסד שלמעלה לשרות על מדת החסד שלו. אך אם יש לו לאדם מדות רעות, נשמתו מכוסה והשכינה אינה יכולה לשרות עליו, כי לא העמיד לה כסא.

זהו היסוד שדיברנו עליו בענין המשכן שהוקם על-ידי נדיבות לבם של בני ישראל. השכינה אינה שורה על זהב וכסף ונחושת, כפי שלא שרתה עליהם לפני שהוקם המשכן. היעלה על הדעת שהשכינה שוכנת רק כשהזהב והכסף והנחושת עשויים במדות מסוימות?! אין זה אלא שהשכינה שורה על נדיבות לבם של ישראל. **בכל פירור זהב שבמשכן, מונח היה לב של יהודי, התלהבות ותשוקה של יהודי** הרוצה ליתן לריבונו של עולם מה שהוא יכול, **ועל זה שרתה שכינה, כי נדיבות הלב היא תכונה רוחנית,** היא שפה של נשמה.

מרכבה לשכינה כיצד?

ידוע עוד **שככל שהדבר יותר רוחני, כך צריך הכלי שלו להיות יותר רוחני,** ונסביר: דבר נזולי, כגון מים או חלב, זקוק לכלי בעל גבולות להחזיקו, ואם הוא רותח, לא כל כלי יתאים לו, כי יש כלים הנמסים ממשקה רותח. ועוד יש דברים שמכלים את הכלים שהם אחוזים בהם, כגון אש שמכלה עצים, ולכן אם נרצה להחזיק אש מבלי שתכלה כל מה שמסביבה, נצטרך לאחוז אותה בנר עם פתילה. הכלל הוא שלכל דבר צריך להעמיד כלי שהדבר ירגיש בו בנוח. אפשר לראות זאת גם לגבי כסא לאדם. לאדם יותר מבוגר, צריך לתת כסא יותר נוח כדי שיהיה לו את הישוב הדעת הנצרך לו ולא יכאב לו הגב.

ומן הגשמיות נלמד לגבי הרוחניות (הגם שהמושגים שונים לגמרי כמו שכתב **ה'אור החיים'**

שמוסרות את נפשו לילדיהן מסביב לשעון פשוטו כמשמעו, עשרים וארבע שעות ביממה, והרבה מהחסדים שהן עושות, אינם נעימים, כגון לנקות את הילד ולגלות אחרי כמה דקות שצריך לנקותו שוב, ולהאכילו ולהאכיל את שאר הילדים, ולהתרוצץ בין התפקידים השונים שבבית. עבודה קשה היא שבמקדש, ועיקרה הוא עבודת המדות, כאשר בדרך כלל היא מוותרת על שלה ונותנת לזולתה, כנשר יעיר קנו על גזוליו ירחף, כאילו אומרת: מוטב ייכנס החץ בי ולא בבניי. היא אומרת: אני לא אשן בלילה, העיקר שיהיה טוב לילד. כמה פעמים יש שהאם מוותרת על מנתה ונותנת לילד. הילד רוצה עוד מהתבשיל שבשלה והיא נותנת לו את שלה.

ובכן, ראוי שיידעו שלעסוק בנתינה לאחרים בהתמסרות כזאת, מעלה את האדם לדרגה גבוהה והרי הוא נעשה כסא להשראת השכינה, ואח"כ כשאם בישראל נעמדת להתפלל (כשהקב"ה עוזר ויש לה את הזמן לכך), היא מרגישה רוממות נפלאה. אכן כן, תפקידי האשה מסייעים לה להיעשות מרכבה לשכינה, כי הם מהווים בשבילה כור היתוך למדות הנפש.

כי נר מצוה ותורה אור

וכפי היוצא מדברי הרבי ר' אלימלך, זה יותר חזק מלימוד התורה. הן ודאי שאם האדם לומד נכונה, התורה היא זו שמזככת את מדותיו, כי לתורה יש כח עצום להפוך את כל המדות לטובות אם האדם לומד נכונה ויודע שזה מה שהוא מחפש, אבל סוף כל סוף אם האדם בעל מדות רעות, אע"פ שהוא לומד תורה, אין אור התורה חודר בנפשו, כמו שכתב הרבי ר' אלימלך שאי אפשר שתהיה המצוה שלמה, וכל שכן התורה. אולי הוא יכול להחזיק בלבושי התורה, אולי הוא יכול לומר שנים אוחזין בטלית ולזכור ולהתפלל, אבל אור התורה

לומר אבל אינו יכול לבטאם כי הוא טובל עם קושי בדיבור. הוא רוצה להביע את חייו, אך אינו יכול. כך מרגיש מי שאינו מצליח ליתן ביטוי לנשמתו. יש לו מדות רעות שאינן נותנות לנשמתו להתגלות. נשמתו רוצה לעשות חסדים לאחרים, היא רוצה להתבטל לאחרים, היא רוצה להתמסר לאחרים לגמרי, היא רוצה להסתכל על אחרים בעין טובה, היא רוצה להתנהג בזריזות ובהתמדה, אך אינה יכולה. העצלות אינה נותנת לזריזות ולהתמדה להתגלות. וכן הלאה בענין כל המדות.

הדביקות תלויה במדות

וכעת אנו מבינים מדוע תיקון המדות מועיל להגיע לדביקות בעת קיום המצוה, כי הנה החלק שמתדבק בריבוננו של עולם הוא הנשמה, אבל כדי שהנשמה תוכל להתדבק, היא צריכה להיות באופן שהיא מאירה החוצה ולא באופן שהיא כלואה בבית האסורים. כשהיא כלואה בבית האסורים, הגוף דומה לשומר בית האסורים ואינו נותן לה לצאת ולהתדבק בה! הוא מדכא שם את הנשמה ואומר לה: "אל תתני לפלוני, אל תשמחי בהצלחתו של פלוני, קחי לעצמך", וכשהוא רואה את השי"ת עובר, הוא אומר לה: "אינני נותן לך לצאת ולהיפגש עמו".

אך מי שמזכך את מדותיו... הרבי ר' אלימלך מדבר על כך שהאדם צריך להיות שלם במדותיו לגמרי, אבל גם מי שעדיין לא הגיע לשם, אך הוא פועל לתקן את מדותיו ולאט לאט מתגלות החוצה עוד ועוד ממדותיו הטובות, אזי כשהוא מקיים מצוה, השכינה יכולה לשרות עליו, כי הוא העמיד כביכול כסא הכבוד לריבוננו של עולם.

זכות נשים צדקניות

ובזה נאמר עוד בענין הנשים הצדקניות

צריך לצאת החוצה. אינו יכול להשאר בתוך הבור. **כשהמדות בתוך הבור ולא יצאו החוצה, אין השכינה יכולה לשרות עליו.**

עבודה גדולה היא, וזה מסביר לנו מדוע דברו כל כך הרבה בחשיבות הדבר לעסוק בדברים המביאים לידי ביטול ובדברים של מסירות נפש לאחרים, כי זה מה שמכין את האדם להשראת השכינה ומתקיים בו שכר מצוה מצוה. האדם טוען: "אני רוצה ללמוד... מה, זה יותר חשוב מהלימוד?". אומרים לו: "אדרבא! אין זה דבר נפרד מהלימוד. אתה עושה למען אחרים כדי שבאמת תוכל ללמוד. זה מה שיגרום לתורה שתלמד שתיספג בך ותיעשה חלק ממך".

אין לך מי שאינו בעל מדות

וכל זה נותן לנו מבט חדש על דברי הרבי ר' אלימלך בצעטיל קטן "אדם לא נברא אלא לשבר את טבעו". הקב"ה רוצה שהאדם ישבור את הקליפה שאינה נותנת למדותיו להתגלות. לפעמים האדם אומר: "אני איני בעל מדות". לא נכון! בוודאי אתה בעל מדות. יש לך נשמה? לנשמה יש את כל המדות. הנשמה היא חלק אלוה-ממעל ובתוכה נמצאות כל המדות הטובות. אמנם כן, פעמים שיש לו לאדם קליפה קשה, ואם יש לו נשמה יותר גבוהה, גם הקליפה יותר קשה, אבל איך שיהיה, כל המדות הטובות קיימות בפנים אלא שהקליפה אינה נותנת להן להתגלות.

אך אדם נפעל לפי פעולותיו, וכיון שהוא עוסק בדברים שמעוררים את המדות הטובות, בין בעשייה בין בפה, כגון שהוא מדבר דברים טובים על אחרים אע"פ שיש לו קצת טינה בלבו עליהם, הרי זה מועיל להפך את לבבו ולגלות את המדות הטובות.

שהוא הקב"ה, אינו נכנס בו, כי הקב"ה אינו יכול לשרות על התאוה ועל הגאוה ועל שאר המדות הרעות.

אמנם כן, מתוך שלא לשמה בא לשמה, וכשהאדם לומד, זה בוודאי מסייע לו לתקן את מדותיו, כי התורה היא התרופה ומרפאת ומרוממת את הנפש, אבל אחרי הכל על האדם להבין שהוא צריך לקרוע את עצמו בשביל תיקון מדותיו. וכך היו רואים אצל הצדיקים שבוהו היו מכינים את עצמם ליום טוב, בדרך משל. אצל ה'דברי חיים' זיע"א ואצל עוד צדיקים. מתרוצצים היו בערב פסח לעזור לאחיהם היהודים. עוד קצת לעשות, עוד קצת להתבטל, עוד קצת לעורר את המדות הטובות, עוד קצת לבלום את הפה מול מי שעומד ומחर्फ. כשהאדם פועל בזריזות ובהתמדה, יש לזה כח עצום שאח"כ כשיתיישב וילמד דף גמרא, אור התורה יחדור עד עמקי נפשו.

ולא רק לענין דף גמרא הוא כך, אלא כך הוא לגבי כל אור של קדושה שאדם רוצה לקבל. למשל, כשאדם מכין את עצמו לשבת ובמשך יום השישי הוא רוצה ללמוד ורוצה להספיק דברים, וכאן הוא צועק וכאן הוא ברוגז, ויוצאים ממנו כמה וכמה מדות שאינן טובות, ובסוף אין השבת יכולה לשרות עליו. השבת היא מצוה, חוץ ממה שהיא שקולה כנגד כל המצוות, היא עצמה מצוה והרי היא בכלל מה שאמר הרבי ר' אלימלך שבלתי אפשרי שתהיה המצוה שלימה אלא אם כן האדם שלם במדותיו. אדם נעים, אדם שמציע את עצמו בערב שבת לעזור - "תן לי, אני אוריד את שקית האשפה", אדם שמושיט יד כשרואה שזקוקים לו, גורם לכך שנשמתו תתגלה החוצה, והרי הוא כאילו פרס שטיח אדום לשכינה הקדושה שתוכל לשרות כאן. השכינה רוצה לשרות על האדם, אבל האדם

כמה אנשים יש שהיתה להם משיכה להבלים ולחדשות ולשאר דברים ריקניים, ופנו לריבונו של עולם בבכיות וביקשו והתחננו על נפשם, עוד ברכת התורה, עוד מזמור תהלים, והקב"ה התחיל לתת להם עונג אמיתי בדברים שבקדושה, והנגע נהפך לענג, ומאז הם שואבים מלוא חפניים חיות מדף גמרא. מדברים על אנשים בעלי בתים העוסקים במלאכה. הם יונקים חיות מלימוד דף גמרא. פירושו של דבר **שמדובר באותה מדה שבנפש, אלא שהפנה אותה לקבל תענוגים ממקור החיות והתענוג.** זה מה שהרבי ר' אלימלך אומר כאן בפרשת צו שכמה שהאדם צריך לתקן את מדותיו, להסיר את הקנאה והשנאה ושאר המדות הרעות, **המהלך חייב להיות שהוא מהפך אותן לדברים שבקדושה.**

הסבת המשיכה לחדשות לצד הקדושה

אולם ידוע לנו גם מדברי הרמב"ם ב**שמונה פרקים** ובפרק השני **במסכת אבות** על **המשנה** "איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם", שמדות האדם צריכות שתהיינה ממוצעות, אך אם הוא לקוי באחת מהמדות, הוא צריך להטותה אל הקצה השני, כי אם לא יטנה לשם, לא תגיע אל האמצע. ואפשר שיחשוב אדם שיסוד זה סותר את היסוד הנ"ל שראינו מהרבי ר' אלימלך, ויש שישאל: מה אני צריך לעשות? האם אני צריך לעקור את המדה עד הקצה האחרון כדברי הרמב"ם או שאני צריך רק להפכה לצד הקדושה?

אך התשובה פשוטה שבאופן מעשי מוכרח האדם לעסוק בשני הדברים גם יחד, כך שאין ביניהם סתירה, אלא הם הולכים ביחד. ניקח לשם דוגמא שוב את מי שמוחו עסוק בחדשות. כל הזמן הוא רץ לראות מה

מרימים את המדות אל הקדושה

עוד יש **ב'נועם אלימלך'** (פרשת צו) על הפסוק "ולבש הכהן מדו בד" יסוד גדול שמשלים את הענין ונחוץ לזכרו לא פחות מכל הנ"ל, זה לשונו: "**בלתי אפשרי שישבר אדם כל מדותיו הנולדים עמו מבטן אמו, רק שצריך להרים אותם אל הקדושה, למשל מי שיש בו מדת כעס, יסור מכעס החיצונית ויכעוס על הרשעים, וכן בכל המדות. ושמו אצל המזבח, פירוש כנ"ל שישים המדה אל הקדושה, דהיינו באם יבא ליכעס או שאר מדה, ישבר עצמו להביא אותה המדה אל הקדושה.** ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים, רצה לומר שאחר כך יבא אל מדרגה יותר, עד שיופשט מכל וכל מכל המדות. והוציא את הדשן מחוץ למחנה, רצה לומר שלא יבוא לו בשום פעם מהמדות הנולדות עמו כי אם הכל בקדושה רבה."

מבואר מדבריו שאין אדם יכול לבטל את מדותיו שנולד עמהן, לא רק מצד חכמת חיים, אלא גם מצד האמת. **כשיש לו לאדם תכונה מסוימת, היא נובעת מהחלק העמוק ביותר שלו, מהחיות הפנימית הפועלת באופן זה ואי אפשר לבטלה כי אם לכוונה אל הצד הטוב.** ויסוד הדבר הוא שהמדה באה מן הקדושה ואי אפשר לבטלה ואין צורך לבטלה. כשהרבי ר' אלימלך אומר שלא נברא האדם אלא לשבר את טבעו, לא התכוון שטבעו יתבטל, אלא שהדרך המעוותת שבה הוא משתמש בטבעו - תתבטל. מי שיש לו מדת האש, היבוא לבטלה!?! **אינו יכול לבטלה. היא לא תתבטל לעולם.** הוא יכול רק להכניסה לדברים שבקדושה. מי שיש לו משיכה לתענוגים, אינו יכול לבטלה. נשמתו באה מעולם התענוג, ואוי לו אם ימנע ממנה תענוג. הוא יכול רק להפנות את המשיכה לדביקות בה', אפילו באופן פשוט, כגון בלימוד התורה.

יעצור לגמרי ולא יספק למוחו שום דבר כתחליף לחדשות, לא יוכל לעמוד בזה. יעשה לו האדם רשימה של דברים שלבו חפץ בהם שכשהוא ירגיש את רעבון נפשו לחדשות, יוכל להוציא אחד מהם וליתן לה במקום החדשות. אפילו לשוחח עם זולתו, לחזק את זולתו, יכול להיות תחליף מצוין, ובלבד שיעשהו באופן הנכון.

פעמים שהאדם עסוק בדברים בטלים כי הוא אוהב לשוחח עם אנשים. הוא איש נחמד ונעים שיחה ואוהב אנשים. הנה כשאדם כזה רוצה להלחם עם ביטול הזמן ודיבורי הפוליטיקה, כל פעם שהוא מרגיש שתכונתו מתעוררת, ירוץ לבית החולים לחזק חולים ושבורי לב. תתחיל לתת מילים טובות לאנשים. השתמש עם התכונה שיש לך להתחבר לאנשים, עם התענוג שיש לך לשוחח עם אחרים, ודבר עם אנשים גלמודים המשתוקקים למלאך מושיע שיוציאם מבדידותם. **השתמש בתכונתך אבל לצד הקדושה.**

התאווה שתהיה לו דירה בתחתונים

הדבר מועיל באופן פשוט, כי כך האדם משביע את נפשו, אבל גם מצד האמת, כי המדה הרי באה משם. הנה מדוע נתן לו הקב"ה לאדם את מדת הכעס? יאמר מי שיאמר: כדי לעבוד על עצמו. אבל אין זה מדויק. נכון שהקב"ה נתנה לו עטופה בקליפה כדי שיצטרך לעבוד על עצמו, אבל **רצונו הוא שישתמש בה לצד הקדושה. נחוץ עד מאוד לזכור זאת.**

לפעמים אדם חושב שהצורך להפנות את מדתו לצד הקדושה הוא רק מצד המציאות, כי אם לא יעשה כן, בוודאי יפול, שהרי אינו יכול ללכת נגד טבעו, ואומר לעצמו: "אין לי ברירה אלא להשתמש בה לדברים טובים ומועילים." הקב"ה נתן לי

חדש, הוא מסתכל כאן ומסתכל שם, שומע כאן ושומע שם. הוא עסוק בזה באופן שזה נעשה חלק מסדר יומו וממהותו. הנה הוא **צריך לפעול בשני האופנים גם יחד.** באופן האחד, הוא צריך לעשות לזה סוף, כי אם יאמר שהוא מתכוון להמשיך לעסוק בזה ולקבל עונג מזה ורק יוריד קצת את הכמות, לא יועיל לו, כי המדה הבלתי טובה תמשיך לפעול אצלו. הוא צריך לשבר את המדה הבלתי טובה. לאדם כזה צריך לומר שבמשך תקופה יעזוב את החדשות ויילחם עם עצמו בכל הכוח לכל יקח תענוגים ממקום זה. אולם מאחר שנפשו בוודאי תהיה רעבה ותשתוקק לחידושים, יצטרך בד בבד לקחת את משיכתו לחידושים ולהפנותה לדברים טובים ומועילים, דברים מעוררי ענין, שיספקו לנפשו את מזונה.

הדבר דומה למי שהתרגל לאכול מזון המכביד על הגוף ומחליאו, ורוצים שיפסיק לאכול אותו. הנה שתי דרכים יש. אפשר לומר לו שבמקום לאכול עשרה כזיתים ממנו, יתחיל לאכול רק תשעה כזיתים, אבל היות שמדובר במדה, הלא בוודאי ימשיך לקבל מזה חיות ותענוג ומה יועיל לו? לכן הדרך הנכונה היא, אומר הרבי ר' אלימלך, שישבר את טבעו ולא יקח יותר חיות כלל ממזון זה. אך אם לא יתנו לו מזון אחר, הלא בוודאי יפול. הוא יתאפק שעה וחצי, ובסוף יישבר ויחזור ויאכל ממנו פי שנים, שהרי הוא חי מזה. כפי שהיה אצל האומות כשהקב"ה חזר עליהם עם התורה, שאמרו: איך נוכל לקבל? הרי אנו חיים מלא תנאף, לא תרצח, לא תגנוב. זהו חיותנו, מזה אנו חיים. לכן צריך לתת לו מזון חם וערב ומתובל כדבעי, אך לא מאותו מזון המחליא, וכך כל פעם שירגיש רעב יאכלנו במקום המזון המחליא שהיה אוכל.

אף כאן, מי שהיה אדוק בחדשות, אם

לעשותו עם לב, הוא יכול לחשוב על פלוני - "פלוני אוהב שאעשנו לו באופן כזה וכזה". הוא מכוון בשעת מעשה: "אני רוצה לעשות לו חסד עם לב, שירגיש שהקב"ה אוהב אותו. אחשוב עליו, אעשנו כמו שהוא אוהב, הכל מפני שאני רוצה להיות מרכבה לשכינה". וכיון שהוא פועל באופן זה, הוא באמת נעשה מרכבה לשכינה, ועכשיו כשהוא מתיישב ללמוד, לימודו עדין וקדוש. הן זה מה שאמרו חז"ל יפה תורה עם דרך אחרת שיגיעת שניהם משכחת עוון. **לא רק מפני שהאדם טרוד בדברים טובים, אלא עיקר הדבר מפני שנותן ביטוי לנשמתו,** אך זאת בתנאי שהוא עושה זאת על מנת כן ואומר בלבו: "אני רוצה לגלות את נשמת". **מי שמכוון שהוא רוצה שהשכינה תשרה עליו, הוא יכול להיעשות מרכבה לשכינה על-ידי כל דבר שהוא עוסק בו,** כגון על-ידי שירה או על-ידי כל דבר אחר, אך שוב, **דווקא כשהוא עוסק בו באופן הנכון,** לא כדי למצוא חן בעיני אנשים, אלא **כדי להוציא את נשמתו ממאסרה כדי שהשכינה תוכל לשרות עליה.**

יסוד גדול הוא, וכאמור, זה הולך יד ביד עם שבירת הטבע. **שבירת הטבע פירושה שלא ישתמש במדתו באופן הבלתי נכון אלא באופן הנכון,** וכך תוכל השכינה לשרות עליו בקיימו את התורה והמצוות. מי יתן שנזכה להתנדב בצדיקים, **זכות הצדיק בעל ההילולא יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.**

מדה זו להטיב לאחרים ולהועיל לעולם, להראות פנים שוחקות לאחרים, וכן הלאה". אך אין זה מדויק. אמת נכון הדבר שהאדם צריך לתרום את תכונותיו וכוחותיו לעולם כדי לקיים לעבדה ולשמרה, אבל זה יותר עמוק. נקודת הדבר היא שאם לא תעשה כן, לא תגלה את מדותיך. **המדות הן ביטוי נשמתך וחיותך. אתה צריך לגלותן החוצה, אתה חייב לרומם אותן אל הקדושה,** אחרת לא תוכל השכינה לשרות עליך, **כי השכינה שורה על נשמת האדם והמדות הן הן ביטויי הנשמה.**

גילוי הכשרונות באופן הנכון

לכן כל-כך נחוץ שהאדם יקח את כליו וכשרונותיו וישתמש בהם בכל מיני אופנים, **כי על-ידי כן הוא מגלה את נשמתו.** פעמים הרבה רואים שכאשר האדם מבטא את עצמו, אם במעשה ידיו אם בדיבור פיו, אח"כ הוא לומד עם כל החיות. יש שחושבים שמדובר במציאות פשוטה בלבד, הוא ביטא את עצמו, הוא מרגיש מרוצה, ועכשיו יש לו טעם בלימודו. אך באמת זה הרבה יותר עמוק. **כיון שפעל עם תכונתו** (בפרט אם פעל באופן הנכון), **הוא גילה את מדותיו שהן ביטויי הנשמה, וממילא הוא מרגיש עכשיו חיות ותענוג דקדושה בלימודו.**

אכן כן, כך מגלים את המדות, על-ידי שמגלים אהבה לאחרים. האדם עובד במקצוע מסוים לפרנסתו... הנה הוא יכול

לע"נ

האשה החשובה **אהובה אלטע**
 בת ר' **יעקב לייב** ע"ה
 נדבת בנה הר"ר יוסף משה הירש הי"ו

יום שני פרשת שמיני כ"ב אד"ב תשפ"ד

פרישות מתאות האכילה מועילה לדברים החמורים

כח המתאווה שבמעיים מעכב

בפרשת שמיני התורה מזהירה אותנו לאכול רק מאכלים כשרים, זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ וגוי ומסיימת: זאת תורת הבהמה והעוף וגוי להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל. והנה בעבודת ישראל מייסד יסוד איתן שכל אחד יכול להפיק ממנו תועלת לפי דרגתו. הוא מביא את דברי המדרש תנחומא על הפסוק זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ: "זהו שאמר הכתוב (תהלים מ, ט) לעשות רצונך אלוקי חפצתי ותורתך בתוך מעי, אשריכם ישראל שבכל אבר ואבר שבכם נתן מצוה, שרמ"ח איברים באדם (כנגד רמ"ח מצוות עשה), ולכך אנו אומרים אשר יצר את האדם וכו' חלולים חלולים בגימטריא רמ"ח כמנין איברים שבאדם. בראש - לא תקיפו פאת ראשכם; בבשר - ושרט נפש לא תתנו בבשרכם, ועוד מצות מילה וכו'".

מבואר כוונת המדרש שהיהודי אפילו גופו קדוש וכל אחד מאבריו הוא כלי לעוד דבר שבקדושה, אך ה'עבודת ישראל' מבאר שיש בזה עומק נוסף: "כי הנה כל איש מישראל רצונו לעשות רצון קונו בתורתו ותפילתו, אמנם היצר הרע שבקרבו וכח המתאווה שבמעיו, הוא מונעו מעבודת ה' יתברך, שמסיתו לכל תאוות

אכילה ושתיה וישמן ישורון ויבעט, ובפרט חס ושלום מי שנכשל במאכלות אסורות ובדברים הטמאים ונתפסם באיסור (ואפילו לא נכשל במאכלות אסורות, כל שהוא אוכל באופן שיש בו תאות אכילה ושתיה, זה מרחקו לגמרי מהשי"ת), אשר לא כן אורח צדיקים שהוא כאור נוגה המשברים תאותם ולא למלאות כרסם, לכן לבם ברשותם לעבוד את ה' בתורה ומעשים טובים. וזהו שאמר דוד המלך ע"ה בענותנותו לעשות רצונך אלוקי חפצתי, שזה בודאי שרצוני לעשות רצונך (כי כך הוא אצל כל איש מישראל), אמנם העיקר ותורתך בתוך מעי, לשמור התורה במעי ולא לתת התפשטות לכח המתאווה שבמעיו כדי שלא יעכבני מלכת בדרך אמת.

"ולכן סמך המדרש הפסוק הזה (לעשות רצונך אלוקי חפצתי וגוי) לפרשה זאת החיה אשר תאכלו, שהזהיר הכתוב שלא לאכול דברים הטמאים ולא תשקצו את נפשותיכם, ויהיה על ידי זה מניעה מעבודת ה' יתברך ואהבתו, כי הדברים הטמאים נקראים בשם אסור שהם אסורים בקליפה ואין להם עליה עד ימות הקץ שיעבור רוח טומאה מן הארץ כמו שכתב בספר תניא עיין שם".

מלי כריסיה זני בישי

הוא מרחיב שם עוד בענין זה, אך אנו נסתפק בדבריו הנ"ל ונבוא לראות טעמא

טעם באכילה, השגה גבוהה מאוד, את מי אני מרמה? הלוואי שאתנהג כיהודי בדברים הפשוטים. השניה שהוא חושב שתחילה הוא צריך לעקור את הדברים החמורים שהוא עושה, ורק אז כשכבר יהיה קצת ירא שמים, יוכל לעסוק בענין תאוה האכילה. אך בדברי ה'עבודת ישראל' אנו רואים שאין הדבר כן, אלא **צריך להתחיל מסוגית תאות האכילה, כי כשכוח המתאוה של האדם מתפשט, זה קצת מכריח אותו לחטוא.** במצב כזה הרבה יותר קשה לו לפרוש מן החטא. הוא עובר נסיונות הרבה יותר קשים. ואז הוא מהרהר בכאב - "מה אני עושה עם הנסיונות החמורים? זה מפחיד! לא הולך לי. שוב ושוב אני נופל ואינני מצליח להתרומם", ומגיע למסקנא שאם כן הוא עומד עוד יותר רחוק מסוגיית תאות האכילה.

שום דבר אינו מתקיים בלי מזון

אומר ה'עבודת ישראל' שזה פועל בדיוק הפוך. הבה ואסביר לך: אכילה פירושה נתינת מזון. כשאתה נותן מזון לצומח, הוא יכול לצמוח. אתה משקה אותו במים ונותן לשמש לזרוח עליו, כיון שיש לו כל מה שהוא צריך, הוא צומח. ואם אינך נותן לו - הוא נובל ומת. בכל דבר שבבריאה כך הוא. אפילו האש זקוקה לאויר (חמצן) כדי לחיות. אם חונקים אותה, מיד היא כבה. כך היא המציאות, כל דבר שבעולם זקוק למזון, ואם אינו מקבל את מזונו - הוא מת.

הנה רגילים אנו לומר שיש מזון הנשמה ומזון הגוף, וכנגדם יש שתי ברכות שהן מדאורייתא, ברכת התורה וברכת המזון, ברכת התורה היא למזון הנשמה, כי כשהאדם מכניס תורה לנשמתו, הוא נותן לה את מזונה ואינה מתה, ואז הוא יכול להרגיש את חיותה, ומפני כך נקראת התורה לחם, כי היא מחיה את הנשמה

דמילתא, ותחילה נקדים שהדברים מפורשים כבר בדברי חז"ל, וזה לשון הש"ס **במסכת ברכות** (לב, א): "אמרי אינשי מלי כריסיה זני בישי (מילוי הכרס הוא ממין החטאים הרעים, כי הוא גורם החטא), שנאמר (הושע יג, ו): כמרעיתם וישבעו וישבעו וירם לבם על כן שכחוני. רב נחמן אמר מהכא (דברים ח, יד): ורם לבבך ושכחת את ה'. ורבנן אמרי מהכא (שם לא, כ): ואכל ושבע ודשן ופנה [אל אלהים אחרים], ואי בעית אימא מהכא (שם לב, טו): וישמן ישרון ויבעט".

הטעות בסוגיית תאות האכילה

וכעת נבאר: רגילים אנו לחשוב שיש מושג בעבודת ה' שנקרא תאות אכילה, אשר דבר נשגב הוא ושייך לאנשים שכבר נמצאים בדרגה גבוהה, אנשים שכבר אינם עושים עבירות, כאילו יאמר: עם הדברים הגסים הם כבר סיימו ונשאר להם לעבוד על הדברים העדינים יותר, ולכן אומרים להם: בואו והתקדמו עוד ותפסיקו ליהנות מן האכילה עד שיהיה שווה אצלכם בין עשב לבשר ובין מאכל מתוקן למאכל מקולקל. והרי זה מהדברים שאין מדברים עליהם כדי שלא תהיה חכמת האדם מרובה ממעשיו, ואם מדברים עליהם, אזי אחד מאלה: או שמספרים סיפורי צדיקים או שמרמים את עצמם. כלומר שהמדבר מזה הוא אדם מבולבל, רגע אחד הוא עובר עבירה חמורה ורגע אחד הוא עובד על תאות אכילה, כנאמר העולם א מינוט א מלאך א מינוט א גלח [בדקה אחת הוא מלאך ובדקה האחרת הוא כומר].

כך מסתכלים על סוגיא זו של תאות אכילה, אבל יש בזה טעות גדולה הכלולה משתי טעויות. האחת שהאדם חושב שאין בענין זה מדרגות קטנות, אלא הוא אומר בלבו: זו עבודה גדולה שלא להרגיש כלל

הגשמי בלבד, ונקרא בפי העבודת ישראל 'כח המתאווה' (ובספרים אחרים נקרא 'קליפת נוגה'). הוי אומר: הקב"ה ברא בגוף חלק שיונק ממקום בלתי טהור ומתאוה לתענוגי הגוף. והאמת שזה נובע משורש של קדושה כי הגוף הוא לבוש התפור בצורת הנשמה ויוצא ממנה, וכן כתב **בפרי צדיק** (פרשת שקלים) ש'אין דעותיהן שוות' ו'אין פרצופיהם שווים' חדא מילתא היא, כי פרצוף האדם היא תולדה של נשמתו, ולכן אין פרצופיהם שווים כי כל נשמה באה מענף אחר, האחת היא חכמה, השניה היא חכמה שבבינה וכן הלאה, ולכן דעותיהן שונות, כי כל נשמה משיגה השגות אחרות ומבינה דברים באופנים אחרים. והיות שהגוף הוא תולדה של הנשמה, אינו עץ ואבן, **וכיון שהנשמה מתאווה לחמימות לתענוגים ולחיות, אף הגוף** (שהוא מעין גרסא מגושמת של הנשמה), **מתאוה לזה אך באופן מגושם.**

צדיק אוכל לשובע נפש

אכן אפשר לזכך את הגוף, כפי שהעיד הרה"ק **רבי אלעזר מליזענסק** זיע"א על **אביו** זיע"א שזיכך את גופו והעלהו למדרגת הנשמה. כשהאדם מזכך את גופו ומבטלו לגמרי אל הנשמה, הוא מפסיק להתאוות לדברים גשמיים. וזהו באמת פסגת השלימות של מרכבה לשכינה שהגוף מכיר שאינו נפרד אלא חלק הוא מהנשמה ולכן אינו מחפש דברים אחרים. סוגיא עמוקה היא ורק נראה מקום לזה כדי שנדע שיש דבר כזה. בעשר הספירות יש כתר חכמה בינה ואח"כ חכמה בינה דעת ואח"כ חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, ומקופיא נראה שיש אחת עשרה, אך התשובה היא שאין מונים את שתיהן, אלא או כתר חכמה בינה או חכמה בינה דעת. אכן דעת זו כשעומדת בנפרד, יש אחת עשרה. לכן כתוב שמדות הקדושה הן עשר

פשוטו כמשמעו. וברכת המזון היא למזון הגוף, כי כדי שהגוף יחיה, צריך האדם לאכול ואז חלקי המזון מתפזרים בכל אברי גופי. בלעדי זה לא יוכל לחיות, כידוע שאם האדם צם יותר מדי, הוא מת.

נתינת מזון לנפש

אולם חוץ מהתורה והמאכלים הגשמיים שהם המזונות הראשיים לנשמה ולגוף, יש עוד מיני מזונות שהם כעין הסעיפים הקטנים. למשל, המושג של נתינת מזון לנפש המוכר לכולנו. דוגמא לדבר: בחור הצעיר שאינו יודע אם הוא מצליח או לא. כל פעם הוא נכשל מחדש. הוא רואה את חבירו מצליח ומנסה לחקותו ולא הולך לו. והנה אחד בא ומתחיל להרעיק עליו מילות טובות - "דע לך שאתה מאוד מאוד מצליח בלי עין הרע, דע לך שזה נורמלי ככה, שבע יפול צדיק וקם, כל מי שהגיע לאן שהוא, צריך היה להלחם עד שהגיע", ובזה הוא מחיה את נפשו. אכן פעמים שמדובר בתורה ממש, מה גם שהוא אומר לו מאמר חז"ל, ואם כן זה ממש כמו נתינת לחם, כמו לימוד מסכת יבמות, כי הוא נותן לנפשו את התורה שנשכחה ממנה. אבל פעמים שזה לא יותר מהחיוך שהוא נותן לו ומהמילים הטובות שהוא מרעיק עליו, כי מושג יש שצריך ליתן מזון לנפש כדי שתוכל לצמוח.

אהבה שמרעיעים על הילד הקטן... מחבקים אותו, מחייכים אליו, מדברים אליו, וכשהוא בוכה, מיד ניגשים אליו ומראים לו שיש מי ששומע ודואג לו, ובכך מטמיעים בו את מדת הבטחון, שתדע לך שאינך בוכה לחינם, יש מישהו בשמים שמאזין לך.

נתינת מזון לגוף

ועוד יש אופן של נתינת מזון הנמוך מכל האמור לעיל, והוא **נתינת מזון לגוף**

שהנשמה עצמה זקוק לו וזה התורה ורמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, **ויש מזון שהנפש, אשר היא החלק היותר נמוך של הנשמה** (כך אנו מגדירים אותה כעת לצורך הענין) - **זקוק לה, וזה החיוך ומאור הפנים, אשר בעומק פירושו שהנפש צריכה להכיר בחסדו של הקב"ה, היא צריכה להבין כי טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, היא צריכה כאויר לנשימה להרגיש שיש לה חשיבות וערך מצד עצמה.** כך הוא לגבי הגוף, יש מזון שהגוף עצמו זקוק לו בשביל חיותו, הוא צריך דם וחיות, מינרלים וויטמינים וכן הלאה, ויש מזון שהחלק הנמוך ביותר שבגוף מבקש. אינו צריך עכשיו לשום דבר בשביל קיומו, אלא הוא **רוצה להרגיש שיש לו חשיבות וערך מצד עצמו.**

כפי שהנפש רוצה להרגיש שיש לה ערך ואינה דבר מת, כך הגוף אומר: "אינני רוצה להתבטל. מה, אני הגבאי של הנשמה?! אתה נותן לי מזון לאכול רק כדי שאוכל להתבטל ולעשות מה שהנשמה רוצה?! מה, אני צריך לשמש את זולתי?! לא!!! אני פותח בית כנסת לעצמי. אף אני בנן של קדושים. החלטתי שאינני זקוק לאף אחד, והריני רוצה לבנות את עצמי. כן, אני רוצה להרגיש את גופי. אני רוצה מזון בשבילי ולא בשביל קיומי".

לא נותנים לגוף להרים את הראש

צריך להבין היטב את החילוק בין מזון לצורך קיום הגוף למזון בשביל הגוף עצמו: **כדי להרגיש את עצמאותו.** דוגמא לדבר: חולים ששוכבים על מיטתם בבית החולים ואינם יכולים לאכול דרך פיהם, מקבלים את מזונם על-ידי צינור הנכנס למעיהם, וכך הם יכולים לחיות חודשים ושנים, והנה אצלם אין הגוף מרגיש שום רגש של גאווה על-ידי המזון שהוא מקבל. המזון רק שומר

ולא אחת עשרה, ופירושו של דבר שכאשר אין האדם בטל לגמרי להשי"ת, יש כתר שהוא רצון השי"ת ויש דעת שהיא רצונו העצמי, הכתר והדעת נפרדים זה מזה, ואין קומה שלימה של קדושה. רק כשרצון האדם בטל לגמרי לרצון ה', אזי הדעת כלולה בכתר ויש רק עשר ספירות שהיא קומה שלימה של קדושה הגם שאצל האדם היא יוצאת רק אחר הבינה.

ולענין מעשה לאנשים כערכנו, יש את מה שהקב"ה רוצה, ויש את מה שהאדם רוצה. האדם כאילו שם כוכבית קטנה (כוז) ואומר: "ואני רוצה אחרת". אמנם כן, **הוא עובד עבודה שלמה לבטל את רצונו מפני רצונו יתברך, אבל למעשה יש לו רצון שונה.** לגבי הגוף והנשמה זה אותו דבר. הנשמה משתוקקת בכל עת לדברים שבקדושה, והגוף בא ואומר: "אני שומע, אני שומע מה אתה אומר, אבל אני רוצה משהו אחר, אני נהנה כשהכבד צלוי טוב". אכן הצדיקים הזדככו כל-כך שהגוף הבא מן הנשמה נתבטל לגמרי ואינו רואה את עצמו כמי שיש לו עצמיות אחרת. הוא מרגיש שהוא בא מן הנשמה וחי ממנה ואינו רוצה שום דבר כי אם מה שהנשמה רוצה. זהו העומק של צדיק אוכל לשובע נפשו, כי **אצל הצדיק, הגוף אינו רוצה שום דבר אחר.** אבל כאמור, **זוהי מדרגה גבוהה ביותר, ועלינו לדבר לפי מדרגתינו על מה שאנו מתמודדים.**

הגוף רוצה להיות אדון לעצמו

אנו מתמודדים עם כח המתאווה של הגוף, כפי שאמרנו לעיל שיש לגוף כח המתאווה שמחפש ליתן מזון לגוף בשביל תענוג הגוף גרידא, לא כדי ליתן לדמו את חלקי המזון שהוא צריך להם ולא כדי ליתן לאברים את חלקי המזון שהם צריכים להם, אלא כמו שחילקנו לגבי הנשמה שיש מזון

לו הנאה בעבודתו מפני שמרגיש מנוצל. עד כה כל-כך נהנה. הוא מילא את שליחותו והיה מלא חיות. ועכשיו הגאווה גרמה לו לתהות מדוע הוא צריך לעבוד בשביל זולתו והוא יכול לעבוד לעצמו. הוא הולך לבקש העלאה והלה אינו רוצה ליתן לו, ואז הוא פורש ומנסה לפתוח עסק לעצמו ואינו מוצא ידיים ורגליים ובסוף הוא מוצא את עצמו חבול חזוב דם. (לצערנו אין זה משל בלבד, אלא גם נמשל מצוי.)

זה מה שקורה בכל תאות אכילה. הגוף שואל: "מדוע אני צריך שיהיה לי רק רצון לחיים? מדוע לא יהיה לי רצון להרגיש את התענוג שלי עצמי באופן שאינו נותן חיים לנשמה. אני רוצה לבנות את הנאת עצמי, ולכן אוכל בצורה שאינה בריאה ואוכל כמות שאין בה שום צורך. לנשמה אין שום צורך לכמות כזו, אבל אני רוצה להתענג על הלעיסה ועל מילוי הכרס".

תחילתו תאווה וסופו גאווה

אכן בשנים האחרונות אפשר לראות מציאות מעניינת של מי שיש לו גאווה מתאוותו. האמת שתמיד הן היו מקושרות, אבל בשנים האחרונות נעשה לו יותר קל לאדם להתגאות שהוא יכול לממש תאווה פלונית כגון שהוא יכול לאכול מאכל פלוני. הוא מפרסם זאת ומבקש לקבל מחמאות מחבריו. והסיבה היא כי שתיהן נובעות מאותו שורש. האדם אומר: "מה כבר אכלת? כמה קרקרים יבשים אכלת?! בא ואראה לך מה אני אכלתי... פשששש..." מדובר בשורש אחד. הוא רוצה לבנות את הגוף. אין זה קשור כלל להחזקת הנשמה בעולם. הוא רוצה רק להרגיש שהגוף עומד בפני עצמו.

זהו דבר שכאשר מזינים אותו, מחיים אותו. כאילו נאמר: עבדת כל-כך קשה? - יגעת ומצאת תאמין. הגדלת את הגוף עם

על קיומו ותו לא. הוא לא מעורר בו לא גאווה ולא תאווה, אשר הן אלה שגורמות לגוף להרגיש עצמאי. כיון שאין הגוף מרגיש טעם בקבלת מזונו, אינו מקבל הבנה שהוא ראש ישיבה לעצמו כאילו פתח ישיבה משלו. הוא מבין שהוא קיים כאן רק כדי להחזיק את הנשמה בעולם הזה, ומה האדם מרוויח שנשמתו קיימת בעולם הזה? הוא מרוויח שהוא יכול להניח תפילין ולעשות כל מה שיהודי עושה ולהתדבק בריבונו של עולם.

זהו היסוד. **כשהאדם נותן מזון לגוף רק כדי שיתקיים ויוכל להיות כלי לנשמתו, אין הגוף יכול להרים את ראשו ולהתחיל להביע את דעתו ולומר מה הוא רוצה, ואז אין כח המתאווה מתעורר באדם, כי אין הגוף מרגיש את חיותו** כדבר נפרד מהנשמה.

עובד מסור שפוקח את עיניו

אפשר לראות עובד נאמן ומסור העושה עבודה טובה לבעל הבית ומבקש תמיד בטובתו של בעל הבית. במקום הצורך הוא נשאר ער עוד כמה שעות בלילה. סוף דבר, הוא עושה את מלאכתו מכל הלב וכל מגמתו שהעסק יצליח. יש לעתים שחולפת במוחו מחשבה זרה - "אולי אפתח עסק לעצמי", אבל מיד הוא דוחה אותה על הסף והוא ממשיך לעבוד בנאמנות ובהרגשת סיפוק. יום אחד בא אליו אחד ואומר לו: "סכל! שוטה שבעולם! מדוע אתה מוסר את כשרונותיך לפלוני? פתח לך עסק לעצמך ותרוויח פי עשר". הוא שומע וציפירים מתחילות לנקר לו במוחו, ומאז מתחילות להתרוצץ במוחו מחשבות של גאווה - "אני מוצלח, אני חזק, אין כמוני... בקש ממנו העלאה במשכורת... אם אינו רוצה ליתן לך, עזוב אותו". ומה קורה? בדרך כלל עולמו נחרב עליו, כי מעתה אין

...ברוך ה', אדם עושה שמחה, בלי עין הרע, הרבה יידיש נחת... אין ביניהם שום שייכות.

אך שקר וכזב הוא. הסתכלו בעבודת ישראל ותראו שהם קשורים בקשר הדוק. וכך הבאנו בשיעור הקודם מרבי צדוק הכהן זיע"א שמה שנהנו מסעודתו של אחשוורוש היא שגרמה להם לבוא לידי חטא. כך היא המציאות. כשמגדלים את הגוף, כח המתאווה מתגבר. אפשר לראות זאת בחוש, שמי שנמצא בסביבה שמגדלים ובונים בה את הגוף, יש לו כח מתאוה מוגבר, ולעומת כן, מי שנמצא בסביבה שאינה מגושמת כל-כך ואין נותנים הרבה לגוף, ואפילו מחמת עניות, אין כח המתאווה שלו חזק כל-כך.

כשאדם נותן לגופו לאכול שלא לצורך קיום הנשמה, הוא מאכיל את כח הגוף הרוצה לעמוד נפרד מן הנשמה, וממילא גופו תובע תענוג יותר ויותר, וזהו הכלל שאמרו חז"ל משיביו רעב. מציאות היא. מדובר באותו כח המתאווה לתענוגים. מזון הוא לגוף הרוצה להרגיש תענוגים לשם הרגשת תענוגים. וכבר ידוע שברית הפה הוא ג"כ מדת היסוד.

והתקדשתם והייתם קדושים

אכן יסוד זה יש בו כדי ליתן חיזוק לאדם, כי הנה יש שהאדם טוען: "אינני יכול לדבר על שום דבר, כי אני כל-כך לקוי ואינני מוצא עצה לדברים החמורים, ועל הקלים מאן דכר שמייה". בא העבודת ישראל ומלמדנו שאפשר להתחיל מהצד השני. צריך פשוט להרגיע קצת את הגוף, להוריד את גאוותו, קצת יותר הכנעה, ותראה שהוא מתכייש להרים את ראשו, ולאט לאט דברים מתחילים לזוז.

הלא מדובר בהבטחה נפלאה שהתורה נותנת לנו - והתקדשתם והייתם קדושים.

כל המפרשים, עכשיו אינו רוצה לציית. עכשיו כשמגיע לדבר עבירה, הוא כבר לא שואל אותך. האדם אומר: "חס ושלום! לא רציתי ללכת כל-כך רחוק. רציתי לתת לו רק דברים מותרים". אבל הקב"ה כתב בתורתו: "קדושים תהיו, והתקדשתם והייתם קדושים, לא יתכן שתפטם את גופך בדברים המותרים ולא תגיע מזה לאיסורים דאורייתא".

אם נחזור לדוגמא של העובד אצל בעל הבית, הבעיה הזו הלא קיימת בכל עסק. מגדלים את העובד ואח"כ סובלים ממנו צרות צרורות. אתה הגדלת אותו ועכשיו אתה רוצה לומר לו 'לא'. איך יכול לומר לו 'לא'. הוא כבר השתלט. כשאתה מסרת לעובד את כל הסיסמאות (passwords) של הבנק, נתת לו להרים את הראש, ועכשיו אתה צועק: "לא, לא! לא רציתי עד כדי כך". אתה יכול לצעוק כמה שאתה רוצה, הוא כבר נהפך לבעל הבית.

התאוות הנמוכות קשורות לתאוות האכילה

אומר המגיד מקאזניץ: הבה ואסביר לך. אם לא תתן לגופך לגדול, זה גופא יהיה הסיבה שתינצל מהדברים החמורים שאתה מתמודד איתם. את הגוף צריך לשמור במצב הנכון. הוא דבר מפחיד מאוד. צריך כל הזמן לטפל בו באופן הנכון. אם האדם נותן לו ללכת דרוך, אינו יכול להנצל מן החטא.

אנשים אינם מקשרים מה שבדורנו רבים לקויים בתאוות אכילה עד הסוף עם הבעיות הקשות בקדושה שמתמודדים היום באופן חמור ביותר. רואים אותם כאילו הם שני דברים נפרדים. יש יצרים קשים... נפתחו שערי הגיהנום... טכנולוגיה... ומה יעשה הבן ולא יחטא. זה סוגיא אחת. ואז יש ענין אחר מה שברוך ה' יש היום שפע גדול

לעמוד כחיזוק בפני עצמו, כי האדם אומר כך: אינני בדרגה כזו לפרוש מתאות האכילה, מה לעשות שאני נהנה מן האכילה? בשר ודם אני ואני מרגיש טעם באכילתי, במיוחד אחרי שכבר התרגלתי לזה. על זה בא היסוד השני שיש בזה מדרגות על גבי מדרגות.

הנה פסוק זה, 'והתקדשתם והייתם קדושים', כתוב לגבי אכילה אשר בה עוסקים הפסוקים בפרשת שמיני, והפסוק בפרשת קדושים, 'קדושים תהיו לה' אלוקיכם' כתוב לגבי עריות להיות פרושים מן העריות. וזה גופא ראייה שהפרישות מן העריות תלויה בפרישות מתאות האכילה אשר אזהרתה באה ראשונה, אך שם **בפרשת קדושים** כתוב **באור החיים הק'** **שהתקדשות פירושה לעלות מהמקום שבו הוא עומד אל המדרגה הבאה**. אמנם סגנון דיבורו שם הוא שכמה שהאדם כבר התקדש, עליו לדעת שעדיין הוא יכול להתקדש יותר, אבל הדבר נכון לכל אחד **שמהמקום שבו הוא עומד, אם הוא פורש את עצמו, נחשב הדבר שהוא עולה למדרגה הבאה**.

פרישות מביאה לידי קדושה

יותר מזה, הפסוקים בפרשת שמיני מזוהרים בעיקר שלא לטמא את נפשותינו במאכלות אסורות, ואם כן מבואר **שהפורש את עצמו ממאכלות אסורות נקרא קדוש בגלל עצם פרישותו**, וסיבת הדבר, כי קדושה היא תכונה נפשית בדומה לאהבה, היא אופן מסוים שבו הנפש מביעה את עצמה. לפרוש מן הדבר פירושו **שהאדם רואה דבר שהוא מתאוה אליו והוא מצליח להגביר את השכל ולומר: "אין זה טוב בשבילי, זה לא יביא לי חיים", ולהתרחק מזה**. **הקב"ה הטביע כח זה באדם שיוכל לעשותו**. הוא פורש מכל תאוות העולם הזה **ביודעו שאינן טובות עבורו**, כדברי **התוספות** (קידושין ב, ב) בפירוש הרי אתה

כמאמר **חז"ל במסכת יומא** (לט, א): "אדם מקדש עצמו מעט - מקדשין אותו הרבה, מלמטה - מקדשין אותו מלמעלה". **הקב"ה אומר: "אם תעשה פעולה אחת למטה, אתן לך סיוע מלמעלה"**. ואם בכל דבר הכלל הוא שהבא ליטהר מסייעין אותו, בקדושה יש לזה הבטחה מיוחדת. קדושה היא הרי דבר עליון, כלשון הפסוק "כי קדוש אני", וכפי שאומרים "אתה קדוש ושמך קדוש", אבל **הקב"ה אומר שהוא נותן אותה למי שפועל מצדו לפרוש מתאות הגוף**.

כך כתב **האור החיים הק'** פרשה זו על **הפסוק** "והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני" שהקב"ה שורה על מי שמשתדל להיות פרוש. **עצם זה שהאדם עושה פעולה של התאפקות, סיבה הוא שיבוא הקב"ה וישכון עליו**. וזה לשונו: "והתקדשתם, תעשו גדרים וסייגים לבל תטמאו, וזכה אני מבטיחכם שתהיו קדושים. וחזר ופירש באיזה דבר יהיו קדושים, ואמר כי קדוש אני, הנה מה שתולה טעם קריאתם קדושים שהוא לצדו, הא למדת כי **השרה שכינתו על הפרושים ולזה יקראו על שמו**".

פירוש: האדם נקרא קדוש לא מפני שהמשיך על עצמו קדושה, אלא מפני שהקב"ה שהוא קדוש השרה שכינתו עליו, ומדוע השרה שכינתו עליו? מפני שפרש את עצמו. האדם שואל: נכון שקיימתי מצות והתקדשתם, אבל איך נתקיים בי והייתם קדושים? הן לא עשיתי דבר שמביא תוספת קדושה. על זה באה תשובת ה': כי קדוש אני והשריתי את שכינתי עליך בגלל פעולת הפרישות שעשית, וממילא אתה נקרא קדוש.

עולים ממדרגה למדרגה

ולענייננו, חיזוק עצום הוא, כי כך האדם מבין שיש לו מה לעשות. אבל בלי היסוד השני שיש בזה מדרגות הרבה, אין זה יכול

פעמים הרבה האדם כבר שבע ואין קשה לו כל-כך לוותר על קצת ממאכלו. אך מה? האדם חושב לעצמו: וכי קשור אני לתעניות ולתיקונים?! אין לי כלל שייכות לסוגיא זו. **לו היה יודע שזה יעזור לו באופן מעשי לדברים רבים שנוגעים לו בחיים, בוודאי היה מסכים.** איננו אומרים שלא היה צריך להתווכח עם גופו כל פעם מחדש, ופעמים שהיה נופל ופעמים שהיה מנצח (שבע יפול צדיק וקם), אבל היה חושב שהוא רוצה, כי היה אומר לעצמו: אין זה רעיון רע להוסיף תת כח לנשמתי כדי שאוכל להתגבר על ראיות אסורות ועל שאר דברים אסורים. וכן היה אומר: אין זה סתם כף של אוכל, אלא זה נפש שאני בונה על-ידי חיזוק התכונה שנקראת קדושה.

דבר תורה בעל חוב בזיבורית

החסיד ר' ניסן פילטשיק זצ"ל היה אומר: **הגוף הוא בעל חוב.** חייבים לתת לו לאכול. אחרת, הוא בא ומעורר מהומות. אבל **מדאורייתא בעל חוב דיניה בזיבורית,** ורבנן תיקנו שיתן לו מבינונית, אבל **מעידית? זה בוודאי לא, את זה אינני צריך ליתן לו.** אם הוא רוצה לאכול - תן לו זיבורית, לכל היותר בינונית, אבל לא עידית.

כך הסתכל על זה איש חסיד מורם מעם, ולנו זה נצרך פי כמה וכמה שהרי אנו זקוקים לישועה גדולה, ואם כן **בכל מקום שהאדם נמצא, יש לו לאדם לקבוע לעצמו שפעם ביום יתאפק מאיזה דבר,** אם זה שלא לאכול בזמן מסוים, אם זה שלא לאכול מאכל מסוים, הכל לפי דרגתו. בוודאי לא יצליח מיד, אבל **יתגבר על יצר גופו ויקדש את עצמו מלמטה, וכשיוקל לו, אז יעבור לדרגה הבאה, וכך ימשיך לעצמו תענוגי עולם הבא וירפא את נפשו.**

מקודשת לי שהיא פרושה מכל העולם כולו ומזומנת רק לאיש זה. **תכונה זו כשהאדם בונה אותה במשהו, היא מקבלת כח להיבנות עוד.** היכן שהאדם נמצא, אם יוציא כח זה שבנפשו ולו פעם אחת לומר 'לא' הוא יבנה תכונה זו שנקראת קדושה, ולא די שהיא תתחזק מבפנים, אלא היא גם **תקבל חיזוק מלמעלה,** כי הקב"ה יאמר לו: "אסייע לך מלמעלה שיהיה לך כח זה".

אם היה לו לאדם בדרך משל רצון לאכול דבר שכשרותו מפוקפקת ואמר: אאכול משהו אחר. הוא לא התענה. היה לו משהו אחר לאכול, אבל יותר היה תאב למאכל הראשון ויותר עליו, הנה עשה בזה פעולה של חיזוק תכונת הקדושה שבנפשו. הוא כאילו אמר לעצמו: "גופי אינו כאן כדי לתת לו תענוג, אלא כדי להאכילו לצורך קיומו, ולכן אקיים אותו על-ידי מאכל אחר".

וכן הוא לגבי הבריאות. אם האדם אומר: דבר פלוני איני אוכל כי אינו בריא, או: בזמן פלוני איני אוכל כי אין בריא לאכול אז, כגון מאוחר בלילה וכדומה. **כל פעם שהאדם עומד בפני דבר שהוא מתאוה לו והוא נסוג בצעד אחד לאחור, הרי הוא בונה אותו כח שבנפשו.** הוא לוקח את גופו ואומר לו: אתה גבאי כאן ולא אדון לעצמך.

סוד תענית הראב"ד

זהו סוד תענית הראב"ד במי שאכל והשאיר קצת בסוף... הוא רוצה להמשיך לאכול עד הסוף, אבל הוא מניח את הכף ואינו אוכל עוד, למה? כי אינו רוצה להגביר את כח התאוה. כיון שהוא עושה כן, נחשב לו כאילו התענה. דבר אמיתי הוא עד מאוד. אנשים רבים מכירים את דברי הראב"ד אך אין מקיימים אותם, וזאת על אף שאין מדובר בדבר הקשה ביותר. הן

מדור אור החיים

ערש"ק פרשת שמיני כ"ז ניסן ה'תשפ"א

חובת הזהירות מאכילת מאכלות אסורות אפילו בשוגג

ומה נפלא הוא שהאזה"ח הק' נקט לשון זה "שומר נפשו ישמור את הדבר", כי כן מבואר ב**זוה"ק** שהפסוק (משלי כא, כג) "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו", עולה גם על מאכלות אסורות, שהשומר את פיו שלא להכניס בו מאכלות אסורות, שומר מצרות נפשו.

עבודת הבעש"ט לתקן את השחיטה

והנה ידוע מה שהצדיקים אמרו שבספר האזה"ח הק' נמצאים כל יסודות הבעש"ט הק', ואכן ידוע שהבעש"ט ראה זאת כתפקיד לתקן את ענין המאכלות האסורות. הבעש"ט רצה ללמד את ישראל את מה ידגישו בעבודת ה', מה עיקר ומה טפל, מה חשוב ביותר ומה אינו חשוב כל-כך, אך ראה שיש מכשול גדול העומד לו לרועץ, כי הוא מטמטם את לבות בני האדם ומונע מהם להבחין בין עיקר לטפל, והוא ענין השחיטה שהיה זנוח מאוד באותה תקופה, הן ענין מומחיות השוחטים והן ענין כשרות הסכין, והן ענין טהרת השוחטים במקוה.

כך מובא בספה"ק "בית אהרן" (בליקוטים) שזה היה אחד מהדברים העיקריים שהבעש"ט בא לתקן, וכך ידוע שהיה עובר ממקום למקום וממנה שוחטים

ולא תטמאו ונטמתם במ

אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם (יא, מג), ובאזה"ח הק': **ואמרו ולא תטמאו בהם, אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל להזהר לכל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת, כי ההפרש שבין השוגג למזיד במציאות זה כשוגג כמזיד** (כלומר בתוצאה הסופית אין חילוק בין שוגג למזיד), **כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפילו בהיסח הדעת, אלא שישתנה הפנים, במעשה מזיד תעשה נפשו שקץ, ובשוגג תטמא נפשו ותטמטם** (כלומר, הגם שיש איזה הבדל ביניהם, כי האוכל מאכלות אסורות במזיד נעשית נפשו שקץ, מה שאין כן באוכל בשוגג. עם כל זה בנוגע לטמטום הלב אין חילוק ביניהם), **והוא אומרו ולא תטמאו ונטמתם במ** (היינו שתיזהרו שלא יטמטמו לבכם בשום אופן, אף לא על-ידי אכילת מאכלות אסורות בשוגג).

שומר נפשו ישמור את הדבר

ומסיים האזה"ח הק': **וצריך האדם לזהר בתוספת זהירות וזריזות בכל דבר אשר ייכנס בגדר ספק שיקוץ זה, ומה גם בזמנים אלו שנוהם האויר והארצות כולן יחד ואין לך גידולי קרקע שאין בהם מהשיקוץ שומר נפשו ישמור את הדבר.**

יקרא לכל דבר, ונעלם ממנו אמיתת החיות שהוא אלקות של כל העולמות, ונטמא ונופל לדעות זרות ואלהים אחרים הם אלילים אלמים מתים וזבחי מתים יקראו להם. לכן התנאים והאמוראים ובעלי המדות וחכמי המשנה, הם שמרו נפשם שלא יתגאלו בפת בג המלך וביין משתיו, ולכן האירו אור שכלם והיה שורה עליהם רוח הקודש לפרש כל מאמר שתום בדת התורה הקדושה, כי שרתה עליהם כח א-לוה אשר הוא ואורייתא כולא חד, ואור נשמתם גם כן הוא חוט המשולש אשר לא ינתק לעולם ולעולמי עולמים. אבל אנשים הללו (המפקקים במקורותיהם של חז"ל) בודאי טמאים ונטמאו דמם, ומשם לבם ומוח שלהם נטמטם במאכלות האסורות והטמאים, ולכך החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות, ולא יוכלו לקבל מתיקות נופת צוף דברי מאמרינו הבנויים על פי שכל אלוקי עולם ומלך עליון, והואיל והעיוז פניהם ויצאו לחוץ, פתאום יבוא עליהם הכורת וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם. וכך עלתה להם כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם וביזז כל אשר להם. עד כאן תוכן דבריו (של הבעש"ט).

נורא נוראות! החכם הגדול הרמב"ם ז"ל הבין תיכף ומיד שאין לו מה להתווכח עם השואלים, כי ברור היה לו כשמש שלבם נטמטם בגלל מאכלות אסורות ולכן לא יועיל להם כלום כי לא יוכלו לקבל את מתיקות נופת צוף מאמרי חז"ל...

הבעש"ט הרי הגיע לעולם כדי לעורר את בני דורו ובני הדורות הבאים אחריו לקיים יסודות הדת שנשכחו מן הלב, אם זה מצות האמונה והבטחון, ואם זה חובת הביטול להקב"ה ולצדיקיו היראים וכהנה רבות, אך ידע שאם ימשיכו לאכול נבילות וטריפות ידבר מעתה ועד עולם וכל דיבוריו

חדשים. אף הוא עצמו היה אומר שהיצר הרע מצא לו עצה חדשה - במקום הלהחם על כל דבר בנפרד, הוא נלחם על ענין השחיטה כדי להאכיל לכולם נבילות וטריפות ולטמטם את לבם ואז כולם נופלים ברשתו.

אף אתה הקהה את שיניו

וזה לשון הספה"ק "דגל מחנה אפרים" (פרשת עקב) על הפסוק "ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד": שמעתי מאדוני אבי זקני [הבעש"ט הק'] זללה"ה על מדינה אחת ששאלו במכתב **הרמב"ם ז"ל** על תחיית המתים לומר להם [מה מקורו] מן התורה, ומה שדרשו חז"ל בגמרא (סנהדרין ז, ב - צב, א) מן הפסוקים, אמרו שיש לדורשם באופן אחר, ולא רצה [הרמב"ם] להשיבם הוא בעצמו דבר, אך אמר לתלמידיו **ר' שמואל אבן תבון** שהוא ישיבם.

וזה תוכן דבריו (של ר' שמואל אבן תבון בפקודת הרמב"ם) בקיצור נמרץ: על פי חכמת הטבע כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם, ומהדם יורד אל הכבד, ומהכבד עולה הברירות אל הלב, ומהלב יורד המובחר והדק אל המוח, ושם שורה השכל וחיות של האדם, **ומי ששומר והאסור והטמא, נעשו דמיו צלולין וטהורין ויש לו לב טהור, והמוח והחיות שלו נעשה חיות טהורות להשיג אמיתית החיות** שהוא אלקות של כל העולמות המחיה את כולם, **ומי ששומר עצמו יותר ומקדש את אכילתו על פי דרכי ה' ותורתו, נעשה מזה בנין אב והוא השכל לכל רמ"ח איבריו ומתקדשים ומתטהרים. וכן להיבוך, חס ושלוש נעשה בנין אב שכל עכור ומעופש בדיעות זרות, וחיות שלו נעשה בחינת מת, והיא אבי אבות הטומאה לכולם, ורמ"ח איבריו נטמאים וטמא טמא**

שלפעמים טובים מן השמים להפיל מאכל איסור לתוך מאכל היתר ולבטלו בתוכו, זאת בכדי שיוכלו לאכול אותו ולהעלות את הניצוצות הטמונים בו.

ומסיים בעל תשואות חן: וזוהו באנו לביאור הפסוק "ועבדתם ה' אלוקים וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך", פירוש שתוציא על-ידי התורה כל הניצוצות אפילו ממקור הטומאה, ולא תצטרך לבוא לידי חולי ח"ו ליהנות מדבר איסור לצורך העלאת ניצוצות, כי על-ידי התורה יתוקן הכל.

האדמו"ר מסקווירא זיע"א סיפר שפעם חלה הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זיע"א ברגליו והרופאים הציעו לו לשתות שמן דגים האסור בשתיה. השאלה נשלחה אל הפוסקים והללו השיבו פה אחד שמותר לו לשתותו לצורך רפואה מאחר שאינו כדרך הנאתו. אמר **האדמו"ר מראחמסטריווקא ארה"ב** זיע"א בשם חותנו שהוא יודע בבירור שלא הסתמך על תשובות הפוסקים ולא שתה את השמן, באמרו **שהוא מעדיף להעלות את הניצוצות על-ידי היגיעה בתורה, כי אינו רוצה בשום אופן לטמטם את לבו במאכלות אסורות.**

מוטב שיהיה שוטה כל ימיו

וכבר נמצא כן בשו"ת חת"ס (ח"א סי' פג) שנשאל בענין קטן שוטה אם מותר למסרו למוסד נכרי שבו יוכלו לרפאותו ולהביאו לכלל דעת אך יפטמוהו במאכלות אסורות. לאחר שהוא מגיע למסקנא מבוססת היטב על מקורות רבים בהלכה שמותר למסרו למוסד בתנאי שיוציאוהו משם לפני שיגיע ל"ג שנים ויום אחד, הוא כותב כך: ומכל מקום העידו קדמונינו ז"ל שעל-ידי מאכלות אסורות בנערות מטמטם הלב ומוליד לו

יפלו על אזניים ערלות, לכן הלך מעיר לעיר ומכפר לכפר והעמיד שוחטים יראים וכשרים כדי שיהיה למי לדבר.

והתקדשתם והייתם קדושים

ויסוד זה מבואר כאן בדברי האור החיים הק', וממשיך עוד האוה"ח הק' כלפי מי שישאל: "איך אוכל להזהר שלא להכשל במאכלות אסורות אפילו בשוגג? הרי אין הדבר מסור בידי!", שזוהו מה שאמרה תורה בהמשך "והתקדשתם והייתם קדושים", וזה לשון האוה"ח הק': **פירוש, אם אתם מתקדשים, אני אקדש אתכם לכל יכנס לגופכם דבר שיקוץ, על דרך אומרם (חולין ה, ב) [בהמתן של צדיקים] אין הקב"ה מביא תקלה על ידו, וכל שכן צדיקים עצמן, והעמידו התוספות מאמר זה בדבר איסור הנכנס לגופו של אדם כי הקב"ה ישמרוהו בזה.**

מבואר מדברי האוה"ח הק' שהמאמר "אין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים" עולה לא רק על הצדיק הגמור דוגמת רבי פנחס בן יאיר, אלא גם על כל אחד שמקדש את עצמו בעשיית גדרים וסייגים שלא יאכל מכל הבא ליד, כי אף הוא מסייעים לו מן השמים שלא ייכשל במאכלות אסורות אפילו בשוגג.

והסירותי מחלה מקרבך

ומה נפלאים דיבוריו שבספה"ק **"תשואות חן"**^א (ליקוטים לפרשת משפטים): והנה לפעמים על-ידי מעשי האדם מוריד ניצוץ קודש למקום שפל עד שמפילו לתוך דבר איסור וקשה מאוד ההעלאה, ומצטרך האדם להיות נחלה ח"ו, שאז הותר לו לאכול דבר איסור ומוציא אז הניצוץ הקדוש (דומה הדבר למה שכתב ה'בני יששכר'

א. להרה"ק רבי גדליה מליניץ ז"ע, מתלמידי הבעש"ט הק' ז"ע.

והייתם קדושים" - אם ייזהר במה שנכנס לפיו, יום אחד ייפתחו לו מעיינות החכמה. הלא לאדם יש הרבה דברים המעכבים אותו מלקלוט את חכמת התורה, ותמיד צריך לקחת בחשבון ענין המאכלות האסורות. ואכן הצדיקים היו תמיד מרגישים. כשהיו אומרים להם על פלוני שמוחו נעול, אמרו: שיתחיל להחמיר בכשרות ומוחו ייפתח לרווחה...

טבע רע, עדיין אני אומר מוטב שיהיה שוטה כל ימיו וכו'.

פחד פחדים! להלכה מותר, אבל מה יהיה לך מזה אם לכו יהיה מטומטם? עדיף שיישאר שוטה כל ימיו...

ולדין, יש שהאדם רוצה להקל לעצמו בחשבו שאף אחד אינו משים לב. יקח בחשבון שהקב"ה הבטיח "והתקדשתם

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
בית שמש	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8
בני ברק	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	ביהמ"ד תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש
	שטיבלאך קרית הרמ"א	רמה ב'
אשדוד	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
ביתר עילית	מפעלניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
חיפה	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
פתח תקוה	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
אלעד	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
קריית גת	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
	מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל
מודיעין עילית	מקווה חוג חתם סופר	רחוב ברטנורא
	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
גבעת זאב	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
תל אביב	קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם
	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ו בסמוך למלון רימונים
נתניה	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבנינו' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
	ביהמ"ד סאטמאר - הופפער	וילאמסבורג
	ביהמ"ד סאטמאר - בנין בראך	
	ביהמ"ד סאטמאר - וואלבאוט	
	ביהמ"ד סאטמאר - ליע גארדענס	
	ביהמ"ד סאטמאר - מוירטל	
	ביהמ"ד קראלי	
	Central Market Supermarket	
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangestraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
Brialmontlei 16	ויזניץ	
Antoon van Dyckstraat 41	גור	
Mercatorstraat 58	בית המדרש פשווארסק	
Sint-Vincentiusstraat 26A	טשרנויבל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם **זיכוי הרבים**, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482